

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ЗМІСТУ ОСВІТИ

ПРОГРАМИ

**для 2–4 класів загальноосвітніх навчальних
закладів для дітей зі зниженим слухом**

Частина 2

Київ
Видавництво
«Неопалима купина»
2006

ББК 74.3

П78

П78 Програми для 2–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. – К.: Видавництво «Неопалима купина», – 2006 – Ч. 2. – 216 с. – ISBN 966-8093-55-0.

ББК 74.3

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(Лист Міністерства освіти і науки України №1/11-1986
від 16.05.2006 р.)*

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено.

© Міністерство освіти і науки України, 2006

© Інститут інноваційних технологій і
змісту освіти, 2006

© Видавництво «Неопалима купина», 2006

ISBN 966-8093-55-0

ЗМІСТ

Я І УКРАЇНА

Пояснювальна записка	5
Програма	
2 клас	8
3 клас	15
4 клас	22

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

Пояснювальна записка	28
Програма	
2 клас	32
3 клас	36
4 клас	41

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

Пояснювальна записка	46
Програма	
2 клас	48
3 клас	71
4 клас	93

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

Пояснювальна записка	111
Програма	
2 клас	126

3 клас	138
4 клас	148

ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я

Пояснювальна записка	165
Програма	
2 клас	167
3 клас	181
4 клас	194

Я І УКРАЇНА

У спеціальній загальноосвітній школі для дітей зі зниженим слухом навчальний курс «Я і Україна» охоплює зміст галузі Державного стандарту початкової загальної освіти «Людина і світ».

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета навчального предмету «Я і Україна» – формування в учнів зі зниженим слухом уявлень і понять про цілісність світу, виховання гуманної творчої соціально активної особистості майбутнього громадянина України, здатної екологічно мислити і бережливо ставитися до природи, розуміти значення життя як найвищої цінності.

Програму навчального предмета «Я і Україна» укладено відповідно до вимог Державного стандарту початкової ланки спеціальної освіти учнів зі зниженим слухом (освітня галузь «Людина і світ»).

Завдання курсу полягає у формуванні у дітей зі зниженим слухом на доступному їм рівні цілісного уявлення про людину, природу, суспільство та існуючі між ними взаємозв'язки; забезпечення первинних ціннісних орієнтацій у різноманітних галузях життя, культурній спадщині України, регіону, сім'ї. Це передбачає вироблення навичок логічного мислення, культури поведінки у соціальному і природному середовищі, елементарних умінь, необхідних для посильної участі у соціально корисних справах, почуття патріотизму, поваги до інших людей, працьовитості, відповідальності та інших особистісних якостей.

Розвивально-корекційне завдання курсу полягає у формуванні розумових здібностей учнів зі зниженим слухом, їх емоційної сфери, забезпечення умов для формування мовленнєвих умінь і навичок, саморегуляції та самовираження відповідно до індивідуальних можливостей кожної дитини.

Використання можливостей предмета «Я і Україна» для навчання і розвитку учнів, одночасно з вирішенням його основних освітньо-виховних завдань, забезпечить необхідний вплив на становлення і всебічний розвиток громадянина України та успішність підготовки до вивчення таких предметів, як народознавство, біологія, історія, географія України.

Зміст предмета «Я і Україна» включає наступні змістові лінії – суспільствознавчу, природознавчу, корекційно-розвивальну.

Суспільствознавча змістова лінія курсу представлена темами: «Про тебе самого і твою сім'ю», «Наш клас, наша школа», «Рідне місто (село)», «Твоя країна – Україна».

Під час вивчення суспільствознавчого матеріалу відбувається актуалізація, уточнення знань дитини про найближче соціальне оточення: сім'ю, клас; здобуття нових знань про довкілля (школа, регіон, Батьківщина); способи пізнання й орієнтації в навколишньому соціальному середовищі; закладаються підвалини особистісного ставлення до системи цінностей українського суспільства, зокрема етнічних, загальнонаціональних, загальнолюдських.

Природознавча змістова лінія включає теми: «Властивості предметів. Розташування предметів у просторі», «Природа навколо нас»; передбачає ознайомлення з об'єктами довкілля, природи, формування елементарних понять про предмети найближчого оточення, живу й неживу природу.

Корекційно-розвивальна змістова лінія органічно поєднується з суспільствознавчим та природознавчим матеріалом і реалізується у процесі вивчення всього навчального змісту.

Змістові лінії природознавства та суспільствознавства не ізольовані, а переплітаються і взаємодоповнюють одна одну. Вони разом закладають основи цілісного розуміння світу, місце в ньому людини; початки особистісного ставлення до системи цінностей суспільства – природних, етнічних, загальнонаціональних, загальнолюдських.

Структура курсу визначається покласним і тематичним розподілом навчального матеріалу. У програмі пропонується поєднання цього матеріалу за лінійним принципом (у межах кожної змістової лінії в одному класі) і за концентричним принципом (у межах кожної змістової лінії від класу до класу).

Специфічність даного навчального предмета зумовлює широкий спектр методів та форм роботи, які взаємодоповнюють один одного, створюють умови для активізації потенційних можливостей дітей зі зниженим слухом у пізнанні навколишнього світу, усвідомленні набутих знань і застосуванні їх у практичній діяльності.

Доцільно на заняттях застосовувати ігри, інсценівки, бесіди; образотворчу діяльність, екскурсії; роботу з самообслуговування і роботу на пришкольній ділянці. Урізноманітнення методів, форм роботи заохочує учнів до вияву їхньої ініціативи в пізнанні навколишнього світу, сприяє розвитку пізнавальних інтересів, формує пізнавальні уміння та навички, створює передумови для самостійної пізнавальної діяльності.

Особливої уваги необхідно надавати організації і проведенню безпосередніх спостережень навколишнього середовища. Учні навчаються спостерігати за певним планом, у зв'язку з поставленою метою. В підготовчому класі спостереження здійснюється під керівництвом учителя. Поступово учні переходять до самостійних спостережень, вчать аналізувати, визначати головне і другорядне, узагальнювати тощо. Все це сприятиме усвідомленому сприйманню навколишнього світу, адекватній його інтерпретації.

Вчителю при плануванні занять, екскурсій, спостережень рекомендується брати до уваги відповідність їх теми і мети сезонним змінам природи, враховувати ту чи іншу пору року.

Учитель під час уроку має стежити за правильністю й чіткістю вимови учнями звуків, закріплювати в учнів виразність, плавність, нормальну швидкість усного мовлення.

Програмний зміст у кожному класі зумовлений як віковими, так і мовленнєвими особливостями дітей зі зниженим слухом і спрямований на розвиток у них самостійного усного мовлення, формування навичок навчальної діяльності та засобів мисленнєвої діяльності, підвищення рівня загального розвитку учнів.

ПРОГРАМА

2 клас

70 годин на рік. 2 години на тиждень

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	10	<p>Про тебе самого і твою сім'ю. Ти – людина. Людина – частина живої природи. Що потрібно для життя людини (повітря, вода, їжа, тепло). Як правильно харчуватися. Частини тіла людини: голова, шия, тулуб, руки (права та ліва), ноги (права та ліва). Голова: вуха (праве та ліве), обличчя, чоло. Чистота – запорука здоров'я. Твоя сім'я. Де працюють батьки, як називаються їхні професії. Про родовід. Сімейний альбом. Сімейний календар. Взаємні обов'язки батьків і дітей.</p>	<p><i>Учень:</i> <i>розуміє</i> обов'язки батьків і дітей в сім'ї; що потрібно для життя людини; як правильно харчуватися; <i>знає</i> про власну сім'ю, родовід, сімейний календар. <i>дотримується правил:</i> співпраці, гри.</p>	<p>Пізнавальна діяльність: усвідомлення причинно-наслідкових зв'язків (залежність здоров'я людини від харчування; санітарного стану довілля). Особистісний розвиток: формування прагнення вести здоровий спосіб життя. Мовленнєвий розвиток та розвиток слухового сприймання: робота з розвитку слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючих апаратів індивідуального користування протягом уроку та вибіркоче тренування слухового сприймання на голевуху.</p>

		Збереження національних особливостей у сучасному побуті, в одязі, в їжі (які страви готують щодня, на свята та ін.)		
2	12	<p>Наша школа, наш клас. Правила поведінки у школі. Обов'язки школяра. Розклад уроків. Визначення часу за годинником з точністю до хвилини; одиниці виміру часу (рік, місяць, тиждень, доба, година, хвилина); назви днів тижня. Культура спілкування з ровесниками й дорослими. Ознайомлення з правами громадян, найпростішими правами дитини, відповідальністю за правопорушення, що поширені серед дітей.</p>	<p><i>Учень:</i> <i>знає</i> правила поведінки у школі, обов'язки школяра; <i>називає:</i> одиниці виміру часу (рік, місяць, тиждень, доба, година, хвилина), дні тижня; <i>визначає</i> час за годинником з точністю до хвилини; <i>дотримується правил поведінки</i> з дорослими, ровесниками.</p>	<p>Особистісний розвиток: формування культури спілкування з ровесниками й дорослими; усвідомлення відповідальності за свої вчинки.</p>
3	9	<p>Властивості предметів. Орієнтування у просторі. Матеріали (папір, дерево, скло,</p>	<p><i>Учень:</i> <i>знає</i> назви матеріалів (папір,</p>	<p>Сенсомоторний розвиток: формування вміння знаходи-</p>

	<p>глина, гума, пластмаса, метал), їхні назви.</p> <p>Властивості матеріалів: прозорість, твердість, ламкість, м'якість.</p> <p>Порівняння матеріалів за їх властивостями. Предмети, виготовлені з одного й того самого матеріалу (паперові, дерев'яні, глиняні, скляні, пластмасові, металеві іграшки, навчальне приладдя, посуд та ін.).</p> <p>Однорідні предмети, виготовлені із різних матеріалів.</p> <p>Розташування предметів у просторі. Точне словесне позначення просторових відношень: <i>вгорі – внизу; зліва – справа; в кутку, в середині, в кінці, прямо; зліва – справа; в кутку, в середині, в кінці, прямо, один за (перед) одним, посередині, між, навпроти, в одному ряду, один над (під) одним, попереду – позаду, всередині – зовні, біля, поряд.</i></p>	<p>дерево, скло, глина, гума, пластмаса, метал);</p> <p>властивості матеріалів (прозорість, твердість, ламкість, м'якість);</p> <p><i>розпізнає</i> матеріал, з якого виготовлено весь предмет чи його частини;</p> <p><i>вміє</i> словесно позначати просторові відношення предметів.</p>	<p>ти і розміщувати предмети за словесним описом у навколишньому оточенні; на схемах, малюнках, таблицях.</p> <p>Пізнавальна діяльність: формування вміння порівнювати, групувати, класифікувати предмети за матеріалом, властивостями.</p> <p>Особистісний розвиток: формування самостійності під час виконання практичних робіт.</p>
--	--	--	--

		<p><i>Практичні роботи.</i></p> <p>Порівняння властивостей паперу і дерева (на прикладі кількох видів паперу і дерев'яного бруска) – міцність, вага, відношення до вологи;</p> <p>скла і пластмаси (на прикладі скляного і пластмасового посуду) – прозорість, ламкість, вага;</p> <p>гуми і пластмаси (на прикладі гумової і пластмасової ляльок) – гнучкість, твердість, вага;</p> <p>глини і скла (на прикладі глиняної і скляної вазочок) – міцність, прозорість, твердість;</p> <p>пластмаси і металу (на прикладі іграшкових машин) – міцність, вага.</p>		
4	14	<p>Природа навколо нас.</p> <p>Що належить до природи. Жива і нежива природа.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>називає 3–4 назви дерев, кущів, трав'янистих рослин сво-</p>	<p><i>Сенсомоторний розвиток:</i></p> <p>формування вміння досліджувати об'єкти природи за допо-</p>

	<p>Повітря. Для чого потрібне повітря всьому живому. Як дбати про чистоту повітря.</p> <p>Вода. Властивості води (розчиняти речовини, бути твердою, рідкою, невидимою). Потреба у воді всього живого. Як турбуватися про чистоту річок, ставків, озер.</p> <p>Ґрунт. З чого складається ґрунт. Ґрунт – місце проживання тварин. Як люди дбають про ґрунт. Вшанування землі. Народна мудрість про неживу природу.</p> <p>Рослини. Різноманітність рослин. Що дають рослини людям. Що загрожує рослинам. Як турбуватися про рослинний світ.</p> <p>Тварини. Різноманітність тваринного світу. Що дають тварини людям. Живий куточок у школі і вдома. Приказки, прислів'я, пісні, казки про тварин.</p>	<p>єї місцевості, їх суттєві ознаки;</p> <p>3–4 назви птахів, звірів, домашніх тварин своєї місцевості; <i>має уявлення</i> про властивості повітря, води, ґрунту; як турбуватися про рослинний і тваринний світ; як турбуватися про неживу природу (повітря, ґрунт); що дають рослини і тварини людям; <i>наводить приклади</i> предметів неживої і живої природи; <i>дотримується правил</i> поведінки в природі.</p>	<p>могою різних відчуттів (зору, слуху, нюху, дотику).</p> <p>Пізнавальна діяльність: формування вміння порівнювати дерево – кущ, кущ – трав'янисту рослину, трав'янисту рослину – дерево; групувати дерева, кущі, трав'янисті рослини та позначати узагальнюючими словами-термінами; порівнювати тварин; розкривати причинно-наслідкові зв'язки природних явищ.</p> <p>Особистісний розвиток: формування вміння бачити прекрасне в природі.</p>
--	--	---	--

		<p>Охорона тварин і турбота про них у різні пори року. <i>Екскурсії:</i> до лісу, парку. Спостереження за природою, за змінами, які відбуваються в житті рослин, тварин і діяльності людей в різні пори року. Ведення класного календаря погоди.</p>		
5	8	<p>Твій рідний край. Назва краю, де ти живеш (Поділля, Полісся, Слобожанщина і т.д.). Походження назви міста (села). Найбільші міста краю. Історичні пам'ятки місцевості і краю. Видатні історичні постаті, які народилися і діяли в краї. Ремесла, якими володіли українці. Праця твоїх батьків, інших людей.</p>	<p><i>Учень:</i> <i>називає:</i> назву свого краю; найбільші міста краю; історичні пам'ятки місцевості і краю; <i>розповідає:</i> про видатних людей краю; про походження назви міста (села); що вирощують і виробляють у рідному краї; про народні звичаї рідного краю.</p>	<p>Особистісний розвиток: формування шанобливого ставлення до історичного минулого свого краю, до народних звичаїв; прагнення зберегти народні звичаї. Мовленнєвий розвиток: формування вміння розповідати про правила поведінки у школі за простими запитаннями вчителя.</p>

		<p>Що вирощують і виробляють у рідному краї. Український побут та звичаї у рідному краї: житло, присадибна ділянка, приготування страв. Народний календар. Участь дітей в обрядових святах.</p>		
6	4	<p>Твоя країна – Україна. Україна – незалежна держава. Символи держави: герб, прапор, гімн; їх значення. Найбільші ріки (Дніпро, Південний Буг, Дністер, Горинь, Десна). Найбільші міста (Київ, Харків, Дніпропетровськ, Одеса, Львів). Київ – столиця України. Культурно-історичні пам'ятки України.</p>	<p><i>Учень:</i> <i>знає:</i> символи держави; <i>називає:</i> декілька найбільших рік України, декілька найбільших міст України.</p>	<p>Особистісний розвиток: формування шанобливого ставлення до символів держави. Мовленнєвий розвиток: формування вміння розповідати про Київ.</p>

На кінець року учень

орієнтується в найближчих до власного будинку та школи вулицях; у шкільному приміщенні; діє за інструкцією, зразком, вказівкою учителя;
порівнює, ділить на групи за родовою ознакою та називає узагальнюючим словом предмети найближчого оточення, предмети неживої і живої природи, які вивчалися;
знає, що треба шанувати батьків, бережливо ставитися до природи, результатів людської праці;
може розпізнавати емоційний стан інших людей, оцінює вчинки своїх ровесників,
знає, що потрібно шанувати державну символіку, традиції українського народу.

3 клас

68 годин на рік. 2 години на тиждень

15

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	2	Вступ. Що вивчає природознавство. Для чого вивчають науку про природу. Поняття про живу та неживу природу. Організація спостережень за природою. План опису погоди сьогодення. Фенологічні спостереження. Правила	Учень: <i>знає</i> що вивчає природознавство; ознаки живої і неживої природи; правила поведінки в природі; <i>вміє</i> доглядати за кімнатними рослинами.	Сенсомоторний розвиток: розвиток аналізуючого спостереження за об'єктами живої і неживої природи. Пізнавальна діяльність: формування пізнавальної активності у вивченні природи; усвідомлення причинно-наслідкових зв'язків природних явищ.

		<p>поведінки під час проведення екскурсій і практичних робіт. Екскурсія: ознайомлення з елементами живої та неживої природи. Спостереження за осінніми змінами в природі.</p>		<p>Особистісний розвиток: формувати позитивне ставлення до природи. Мовленнєвий розвиток: формування вміння правильно будувати речення в невеликих монологах описах.</p>
2	4 4	<p>Жива природа Тема І. Пори року. Літні явища в неживій природі. Осінні явища в неживій природі. Рослини влітку та восени. Дозрівання плодів і насіння. Зміна в забарвленні листя; листопад. Дикі й домашні (свійські) тварини влітку та восени. Перелітні птахи. Підготовка звірів до зимівлі. Праця людей улітку та восени. Догляд за посівами, збирання врожаю. Зима. Зимові явища в неживій природі. Зміни в живій природі. Умови зимівлі рослин і</p>	<p><i>Учень:</i> <i>знає</i> характерні ознаки неживої природи в різні пори року (температура повітря, опади); характерні ознаки живої природи в різні пори року (рослин, тварин, птахів); про працю людей в природі в різні пори року; про турботу людей про живу природу в різні пори року; <i>дотримується правил</i> поведінки в природі; під час проведення екскурсій.</p>	<p>Сенсомоторний розвиток: спостереження за об'єктами неживої і живої природи, за природними явищами. Пізнавальна діяльність: усвідомлення причинно-наслідкових зв'язків природних явищ; порівняння природних об'єктів в різні пори року (рослини влітку – восени; взимку – навесні); спостереження за поведінкою тварин в різні пори року. Особистісний розвиток: розвиток позитивних емоцій у ставленні до природи та вміння</p>

	<p>тварин помірного поясу. Турбота людей про природу взимку. Весняні явища в неживій природі. Зміни в живій природі навесні: бруньки набубнявіли, перші весняні квіти, приліт птахів. Праця людей навесні.</p> <p><i>Практичні роботи:</i> 1. Посадка дерев восени.</p> <p>2. Підгодівля птахів узимку.</p> <p>3. Догляд і спостереження за кімнатними рослинами.</p> <p>4. Весняні роботи на прищільній ділянці.</p> <p><i>Екскурсії:</i></p> <p>1. Восени на найближчі поля, городи, садово-дачні ділянки (спостереження за роботою людей).</p> <p>2. До зимового лісу.</p> <p>3. У поле (на луку, в парк, сад, до річки) з метою спостереження за станом природи навесні.</p> <p>Кожна частина теми «Пори</p>		<p>їх висловлювати; прагнення оберігати природу.</p> <p><i>Мовленнєвий розвиток та розвиток слухового сприймання:</i></p> <p>сприймання на слух за допомогою звукопідсилюючої апаратури найбільш знайомих слів, словосполучень, невеликих фраз.</p> <p>Розширення словникового запасу по темі «Жива природа». Формування вміння з допомогою вчителя та самостійно слідкувати за власною вимовою.</p>
--	--	--	---

		року» вивчається у відповідну пору року, крім літа, яке вивчається восени. Вчитель відводить час для вивчення даної теми на тому уроці, на якому вважається за потрібне.		
3	12	<p>Тема II. Рослинний світ. Рослини – частина живої природи. Будова рослини (корінь, стебло, листок, квітка). Різноманітність рослинного світу. Рослини – мешканці суші. Водні рослини. Ліс. Листяні, хвойні та мішані ліси. Рослини лісів даної місцевості. Охорона лісів. Луки. Рослини лук. Праця людей на луках. Деревя, куці, трави. Дикорослі та культурні рослини. Що потрібно рослинам для життя (умови життя рослин, догляд</p>	<p><i>Учень:</i> знає будову рослини; характерні ознаки дерев, куці, трав'янистих рослин; умови життя рослин; особливості розмноження рослин; які рослини називаються дикорослими, культурними; називає деякі рослини лісів, лук даної місцевості; зернові та технічні культури даної місцевості; дерева саду; <i>наводить приклади:</i> використання людиною дикорослих і культурних рослин даної місцевості;</p>	<p>Сенсомоторний розвиток: Формування навичок аналізуючого спостереження за об'єктами рослинного світу; вчити дослідження природних об'єктів із застосуванням різних органів відчуття (зору, слуху, нюху, дотику). Пізнавальна діяльність: порівняння рослин (дерева, куці, трав'янисті рослини); узагальнення рослин на основі понятійної ознаки (дикорослі – культурні, зернові – технічні тощо); класифікація рослин; усвідомлення причинно-наслідкових зв'язків у природі (вплив</p>

	<p>за кімнатними рослинами). Як людина створює сприятливі умови для життя культурних рослин.</p> <p>Розмноження рослин. Утворення плодів і насіння. Використання людиною дикорослих і культурних рослин.</p> <p>Поле. Види культурних рослин, які вирощує людина на полях. Зернові культури (пшениця, кукурудза, гречка та ін.). Технічні культури даної місцевості (соняшник, цукровий буряк). Овочеві культури (капуста, цибуля, морква).</p> <p>Інші культури (картопля, виноград).</p> <p>Садівництво. Деревя саду (яблуна, груша, слива, вишня, абрикос). Праця людей у саду. Спостереження за працею людей.</p> <p><i>Практичні роботи:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Збирання плодів і насіння. 2. Збирання гербарію рослин даної місцевості. 	<p><i>вміє</i> доглядати за рослинами саду та городу;</p> <p>визначати за характерними ознаками декілька рослин лісу, луки, зернові, технічні, овочеві рослини, дерева саду.</p> <p><i>дотримується правил</i> поведінки у природі.</p>	<p>неживої природи на рослини).</p> <p>Особистісний розвиток: розвиток позитивних емоцій у ставленні до природи; формування прагнення оберігати та збагачувати рослинний світ.</p> <p>Мовленнєвий розвиток: закріплення вміння зчитувати з губ мову вчителя та учнів класу; виправлення мови учнів класу за необхідністю; вміння побудови логічних запитань по темі.</p>
--	--	---	--

	3. Виставка домашніх рослин учнів класу.		
	<p>Тема III. Тваринний світ Різноманітність тварин. Тварини – частина живої природи. Як спостерігати за тваринами. Тварини – мешканці суші. Заєць. Їжак. Лисиця. Тварини – мешканці водойм. Риби. Земноводні (жаба озерна). Птахи. Осілі та перелітні птахи. Гніздування птахів. Комахи (муха домашня, бджола медоносна). Комахи – шкідники поля, саду (колорадський жук). Приручення тварин. Свійські тварини. Кіт. Собака. Корова. Свиня. Вівця. Кури. Качки. Охорона тварин. <i>Екскурсії:</i> 1. На тваринницьку ферму чи птахофабрику. 2. До зоопарку.</p>	<p><i>Учень:</i> <i>знає:</i> які тварини називаються дикими, свійськими; які птахи називаються осілі, перелітні; яку роль відіграють тварини в житті та господарській діяльності людини; <i>наводить приклади</i> тварин мешканців суші, водойми, птахів, осілих і перелітних птахів; комах; <i>вміє</i> спостерігати за тваринами у різні пори року; доглядати за домашніми тваринами; <i>дотримується правил</i> поведінки у природі; <i>робить висновки</i>, чому необхідно оберігати тваринний світ.</p>	<p>Сенсомоторний розвиток: розвиток аналізуючого спостереження за об'єктами тваринного світу. Пізнавальна діяльність: порівняння тварин (заєць – лисиця, лисиця–їжак тощо); тварини – мешканці– водойми і мешканці суші; птахи, комахи; групувати тварин (дикі–свійські тварини; осілі–перелітні птахи тощо); класифікація тварин; формування умінь розкривати причинно-наслідкові зв'язки (приспособлення тварин до середовища існування; до сезонних змін у природі); формування бажання охороняти тваринний світ. Мовленнєвий розвиток: формування вміння ведення діалогу з вчителем та учнями;</p>

				розширення словникового запасу та правильне промовляння нових слів.
		<p>Тема IV. Організм людини й охорона здоров'я. Особиста гігієна.</p> <p>Людина – частина живої природи. Органи руху. Запобігання порушенням постави.</p> <p>Органи травлення. Харчування і здоров'я.</p> <p>Органи кровообігу. Перша допомога під час кровотеч.</p> <p>Органи дихання. Значення санітарного стану класних кімнат для запобігання захворюванням.</p> <p>Органи чуття (зір, слух, нюх, смак, дотик). Шкіра. Інфекційні захворювання шкіри. Гігієна тіла.</p> <p>Вплив нікотину й алкоголю на організм людини.</p> <p>Що таке ВІЛ-інфекція, як уберегтися від СНІДу.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p><i>знає</i> органи організму людини, що вивчалися на уроках; як уберегтися від СНІДу; про шкідливий вплив на організм людини алкоголю і нікотину; як запобігати ушкодження органів чуття;</p> <p><i>називає</i> органи руху, травлення, кровообігу, дихання, чуттів;</p> <p><i>розповідає</i> як правильно харчуватися; про дотримання санітарного стану у класній кімнаті; як упереджувати порушення постави;</p> <p><i>вміє</i> надати першу допомогу під час кровотеч; дотримуватися гігієни тіла.</p>	<p>Пізнавальна діяльність: усвідомлення причинно-наслідкових зв'язків (залежність здоров'я людини від харчування; санітарного стану довкілля).</p> <p>Особистісний розвиток: формувати прагнення вести здоровий спосіб життя.</p> <p>Мовленнєвий розвиток та розвиток слухового сприймання:</p> <p>робота над розвитком слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючих апаратів індивідуального користування протягом уроку та вибіркоче тренування слухового сприймання на голе вухо.</p>

		Узагальнююче повторення курсу. Організація спостережень за природою і працею людей влітку. Завдання на літо.		
--	--	---	--	--

4 клас

68 годин на рік. 2 години на тиждень

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	1	Вступ. Підбиття підсумків літніх спостережень за природою. Повторення матеріалу про живу та неживу природу. Організація спостережень за природою.	<i>Учень:</i> <i>знає:</i> правила поведінки у природі; ознаки, за якими живі тіла відрізняються від неживих; як спостерігати за тваринними і рослинними об'єктами.	Пізнавальна діяльність: формування пізнавальної активності у пізнанні природи; Мовленнєвий розвиток та розвиток слухового сприймання: розвиток слухового сприймання за допомогою звукопідсилюючої апаратури індивідуального користування; автоматизація читання з губ.

	<p style="text-align: center;">Розділ 1.</p> <p>Нежива природа. Тема II. Повітря. Властивості повітря. Як повітря проводить тепло. Термометр. Нагрівання повітря над землею поверхнею. Вітер. Випаровування. Утворення хмар і опадів. Погода. Як вивчають погодні зміни. Значення повітря для життя на Землі. Охорона повітря від забруднення. <i>Практична робота:</i> вимірювання температури повітря; <i>Екскурсія:</i> На метеорологічний майданчик або метеорологічну станцію.</p>	<p><i>Учень:</i> знає властивості повітря; значення повітря для життя на Землі; як вивчають погодні зміни; як утворюються хмари і опади; <i>уміє</i> вимірювати температуру повітря; <i>пояснює</i>, чому повітря потрібно охороняти від забруднення.</p>	<p>Пізнавальна діяльність: усвідомлення причинно-наслідкових зв'язків (залежність життя людини, рослинних, тваринних організмів від стану повітря); формування пізнавальної активності у процесі виконання практичних завдань; Особистісний розвиток: формування прагнення охороняти довкілля від забруднення; Мовленнєвий розвиток: вміння правильно побудови речень у невеликих оповіданнях-описах природи.</p>
	<p>Тема II. Ґрунти. Поняття про ґрунт. Склад ґрунту. Властивості ґрунтів (родю-</p>	<p><i>Учень:</i> знає властивості ґрунтів; склад ґрунту;</p>	<p>Особистісний розвиток: формування вміння розкривати причинно-наслідкові зв'язки</p>

	<p>чість, водопроникність, повітропроникність).</p> <p>Значення ґрунту для життя рослин, тварин, людини. Охорона ґрунтів.</p> <p><i>Практична робота:</i> властивості ґрунтів.</p>	<p><i>уміє</i> виявляти властивості ґрунтів;</p> <p><i>пояснює</i> значення ґрунту для життя рослин, тварин, людини;</p> <p><i>робить висновки</i> про необхідність охороняти ґрунти.</p>	<p>(на прикладі залежності життя рослин, тварин, людини від ґрунту); розвиток пізнавальної активності у процесі практичних досліджень (вивчення властивості ґрунтів).</p>
	<p>Тема III. Вода в природі.</p> <p>Значення води в природі. Властивості води як рідини. Кругообіг води в природі. Різноманітність вод. Джерела. Річки. Дніпро – найбільша річка України. Озера та болота. Робота води в природі. Охорона водних багатств.</p> <p><i>Практичні роботи:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчення властивостей води. 2. Очищення води (фільтрування). 	<p><i>Учень:</i></p> <p><i>знає</i> властивості води як рідини; найбільшу річку України; яку роботу виконує вода у природі;</p> <p><i>уміє</i> очищати воду фільтруванням;</p> <p><i>називає</i> різноманітність вод;</p> <p><i>розповідає</i> про кругообіг води у природі;</p> <p><i>робить висновки</i> про необхідність охороняти водні багатства.</p>	<p>Мовленнєвий розвиток:</p> <p>Розширення словникового запасу новими словами та словосполученнями;</p> <p>порівняння різних станів води; усвідомлення причинно-наслідкових зв'язків (залежність здоров'я людини від стану води, яку вона споживає);</p> <p>Особистісний розвиток: формування переконання про необхідність охороняти водні багатства; берегти воду.</p>
	<p>Розділ II. Наша Батьківщина – Україна.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p><i>знає</i> основні форми земної по-</p>	<p>Мовленнєвий розвиток та розвиток слухового сприймання:</p>

	<p>Україна на карті. Київ – столиця України.</p> <p>Основні форми земної поверхні. Їх зображення на карті.</p> <p>Основні форми земної поверхні України. Рівнини. Гори (Карпати, Крим).</p> <p>Поняття про корисні копалини.</p> <p>Господарське значення корисних копалин.</p> <p>Найважливіші корисні копалини України. Карта корисних копалин України.</p> <p>Торф. Кам'яне вугілля. Нафта.</p> <p>Природний газ. Залізна руда.</p> <p>Граніт. Вапняки. Пісок і глина.</p> <p>Економне та господарське використання корисних копалин.</p>	<p>верхні, їх зображення на карті; основні форми земної поверхні України; найважливіші корисні копалини України;</p> <p><i>уміє</i> визначати основні форми поверхні; знаходити на карті основні форми поверхні України; визначати корисні копалини (торф, кам'яне вугілля, граніт, вапняки, пісок, глину);</p> <p><i>розповідає</i> про рослини і тварини Карпат, Кримських гір;</p> <p><i>робить висновки</i> про необхідність економного та господарського використання корисних копалин.</p>	<p>вміння самостійно слідувати за вимовою своєю та своїх товаришів, використовуючи слухове сприймання; знаходження на фізичній карті основних форм земної поверхні;</p> <p>застосування різних видів сприймання (тактильного, зорового, нюхового) у процесі дослідження корисних копалин;</p> <p>навчання аналізу, порівняння різних видів корисних копалин.</p> <p>Особистісний розвиток: розвиток прагнення пізнавати природу рідної Землі.</p>
	<p>Розділ III. Рідний край.</p> <p>Рідний край на території України. Сезонні зміни у природі рідного краю. Погода в різні</p>	<p><i>Учень:</i> <i>знає</i> особливості погоди рідного краю у різні пори року; корисні копалини, види ґрун-</p>	<p>Мовленнєвий розвиток: автоматизація вміння зчитування з губ речень, запитань, розповідей учнів класу;</p>

	<p>пори року (температура повітря, опади). Корисні копалини рідного краю. Охорона корисних копалин рідного краю. Ґрунти рідного краю. Види ґрунтів рідного краю (чорноземи, піщані, глинисті тощо). Охорона ґрунтів рідного краю. Водойми рідного краю. Річки, озера даної місцевості. Охорона водних багатств рідного краю. <i>Практичні роботи:</i> 1. Вивчення гірських порід даної місцевості. 2. Вивчення властивості ґрунтів даної місцевості. <i>Експерсії:</i> 1. У природу з метою вивчення рельєфу даної місцевості. 2. У природу з метою збору невеликої колекції корисних копалин. 3. До джерела або річки.</p>	<p>тів, водойми рідного краю; <i>уміє</i> знаходити на карті територію рідного краю; <i>розповідає</i> про заходи охорони ґрунтів, корисних копалин, водойм своєї місцевості; <i>робить висновки</i> про необхідність збереження багатств рідного краю (корисних копалин, ґрунтів, водойм); <i>дотримується правил</i> поведінки у природі.</p>	<p>вміння знаходити помилки у побудові речень, запитань; розвиток вміння застосовувати різні види сприймання (тактильного, нюхового, зорового) у процесі дослідження корисних копалин, ґрунту; навчання аналізу, порівнювання корисних копалин своєї місцевості; розкриття причинно-наслідкових зв'язків (вплив діяльності людини на стан ґрунтів, водойм); <i>Розвиток особистості:</i> формування бажання примножувати й оберігати природні багатства рідного краю. <i>Мовленнєвий розвиток та розвиток слухового сприймання:</i> формування вміння логічно правильно, синтаксично грамотно будувати оповідання, речення; самостійного контролю за вимовою звуків;</p>
--	--	---	--

	<p>4. До озера, болота чи ставка. <i>Практичні роботи.</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Вивчення властивостей гірських порід даної місцевості.2. Ліплення форм поверхні землі (з глини або пластиліну). <p>Узагальнююче повторення курсу.</p> <p>Завдання на літо: спостереження за погодою, змінами в житті рослин і тварин, діяльністю людей.</p>		<p>сприймання на слух знайомих слів, словосполучень, фраз; постійне користування звукопідсилюючими апаратами індивідуального використання.</p>
--	--	--	--

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Образотворче мистецтво, як один із навчальних предметів, має важливе значення в художньо-естетичному вихованні сенсорного розвитку глухих дітей, формуванні особистості, розвитку образної уяви, мислення, творчих здібностей. Крім того, образотворча діяльність – це своєрідний засіб компенсаторного впливу, корекції вторинних наслідків порушення слуху. Заняття з образотворчого мистецтва, безпосередня образотворча діяльність учнів пробуджують у них позитивні емоції, естетичне ставлення до навколишньої дійсності й творів мистецтва, побуту й звичаїв; розвивають асоціативне мислення, активізують допитливість, зорову увагу, стимулюють розвиток творчих здібностей школярів.

У процесі вивчення курсу образотворчого мистецтва у 2–4 класах, в безпосередній образотворчій діяльності розв'язуються такі навчально-виховні завдання:

- формування художньо-естетичного ставлення учнів з порушеннями слуху до природи, життя, праці, побуту та народних звичаїв;
- виховання інтересу та любові до мистецтва;
- розвиток сенсорних умінь, навичок з метою розвитку функціональних можливостей органів чуття – зорового аналізатора, тактильних і кінестетичних відчуттів;
- розвиток цілеспрямованого зосередженого сприйняття структурних елементів форми, характерних фрагментів, контуру форми, забарвлення та його насиченості, просторового розміщення предметів, пропорції, фактури;
- розвиток у дітей зі зниженим слухом образної уяви, фантазії, естетичних почуттів, асоціативного мислення;
- розвиток образотворчих навичок зображення (малювання, ліплення, декоративно-ужиткова діяльність);
- засвоєння учнями елементарної грамоти малювання з уяви, з натури, за вільною заданою темою;
- ознайомлення учнів з видатними творами національного мистецтва: графіки, живопису, скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва, архітектури;
- елементарне засвоєння особливостей художньо-образного відображення дійсності засобами графіки, живопису, скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва;

– у процесі образотворчої діяльності свідомо застосовувати засвоєні елементарні правила композиції, перспективи, пропорційні та кольорово-тонові відношення;

– свідомо добирати необхідні матеріали й інструменти.

В основу програми покладено принцип доступності: від простого до складного, від елементарних навичок до графічної грамоти, від образної уяви до зображення окремих предметів оточення, від навчально-репродуктивної до творчої діяльності.

Предмет Образотворче мистецтво, в якому інтегруються такі види, як графіка, живопис, скульптура, декоративно-ужиткове мистецтво, елементи дизайну з різноманітністю техніки та матеріалів, активно сприяє розвитку творчої особистості.

Велику увагу слід приділяти емоційному, зосередженому сприйняттю характерних фрагментів форми, що й знайде відображення в малюнку.

Для виховання зорової культури як основи образотворчої діяльності необхідна організація не тільки загального чи вибіркового сприйняття, а й вміння «схоплювати» характерне (П. Чистяков).

Основну інформацію про форму предмета дає контур, який, за висновком І. Сеченова, є роздільною межею двох реальностей: об'єкта й простору. При спрямуванні уваги учнів на сприйняття фрагментів форми й простору поглиблюються уявлення про предмет, що й знаходить відображення в дитячому малюнку.

Елементарні графічні навички засвоюються в репродуктивній діяльності краще, коли учні наслідують дії вчителя, спостерігаючи за етапами виконання малюнка.

Чим більше впевненості та винахідливості в дитячій руці, тим тонша взаємодія із знаряддям праці. Чим складніші рухи, тим глибшою стає взаємодія руки з природою ... в духовне життя дитини. Іншими словами: чим більше майстерності в дитячій руці, тим розумніша дитина (В.О. Сухомлинський).

Розвиток цієї майстерності передбачається програмою в кожному наступному класі окремими вправами для розвитку руки, координації дій руки й ока в різноманітній художній техніці, починаючи з найпростіших і найдоступніших.

Учитель має довести до свідомості учнів, що в його ви-могах, рекомендаціях, поясненнях вже виражена віра в сили й можливості учнів. Він розвиває в них упевненість у своїх силах, мобілізує, стимулює і заохочує їх старанність. Провідна роль учителя особливо наочно виявляється в поясненні конструктивних та кінестетичних схем, прийомів виконання вправ, малюнків, у коректуванні зображення аналітичними запитаннями.

Важливою ознакою плідного педагогічного процесу 2–4 класах є висока активність сприйняття та образотворчої діяльності учнів, їх захоплення не тільки результатом, а й самим процесом творення (діяльності). Залежно від завдання вчитель може застосувати ряд прийомів, що стимулюють активність, інтерес та захоплення процесом виконання зображення.

Зображення з натури – це поєднання образної уяви, сприйняття та графічних навичок. Чіткий, впевнений малюнок – основа будь-якої композиції.

У декоративно-прикладній діяльності (орнамент, розпис) також присутні елементи композиції: рівновага зображення й простору, симетрія, повторення, чергування тощо. У витинанках і аплікаціях може бути загущеність чи розрідженість візерунка, порушення рівноваги зображення декоративних елементів і простору. Ефективність пояснення завжди вища під час аналізу певних зразків.

Елементи кольорознавства доцільно давати учням після ознайомлення з фарбами, після перших спроб роботи пенз-ликом. Насамперед застерегти учнів від зайвого насичення кольору, зокрема, в акварелі.

Учні 2–4 класів продовжують роботу з основними та похідними кольорами, з рівнем насиченості як основних, так і похідних кольорів, з відтінками похідних кольорів. Так само працюємо з послабленням насиченості залежно від простору: на першому плані зелень кущів та дерев буде більш насиченою, ніж на дальніх планах.

Педагогічне керівництво, що стосується організації художнього сприйняття, спостереження, зосередження уваги, може здійснюватись у двох напрямках: переживання (з перевагою емоційно-вольових моментів) і пізнання (з перевагою логічно-розумових процесів). Пізнавальні елементи неми-

нуче присутні в переживаннях, а процес вивчення спрямовується волею, забарвлюється тією чи іншою емоцією. Елементи та правила перспективи, композиції, кольорознавства, пропорційних відношень у малюнках потребують розвинутого мислення, тоді як у дітей переважає образно-емоційне ставлення, тому подавати їх слід дохідливо і поступово.

ПРОГРАМА

2 клас

Кількість годин на рік – 35. Кількість годин на тиждень – 1

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	4	Графічна техніка Зображення на площині Квіти Метелики чи риби Качечка з каченятами М'які іграшки, тварини <i>Техніка виконання:</i> звичайні та кольорові олівці, фломастери, акварельні фарби	<i>Учень:</i> вміє малювати на площині з уяви за зразком та з природи, зображати загальну форму предметів за характерними фрагментами, контуром та прилеглим простором; користується словами та словосполученнями <i>чергування, повторення, блідий, світлий, світло-синій, світло-зелений, темно-синій, темно-зелений, дуже насичена (густа) фарба, прозора (слабо насичена фарба)</i> .	Формування процесів пізнавальної діяльності: уваги, пам'яті, мислення Розвиток уяви, малювання з уяви за зразком та з природи Розвиток слухового сприймання на основі вже знайомих слів, словосполучень, фраз та засвоєння нових за допомогою звукопідсилючої апаратури індивідуального та загального використання

2	8	<p>Декоративно-прикладна діяльність, ліплення Вітальна листівка (витинанка) Декоративний розпис тарілки Декоративний розпис куманця Ліплення та розпис півня Новорічне вітання Великоднє поздоровлення Проект розпису писанки Кольорова витинанка (поєднання витинанки з аплікацією) <i>Техніка виконання:</i> декоративний розпис (акварель, гуаш), ліплення з пластиліну, глини, витинанки з аплікацією, друкування штампиком, за трафаретом</p>	<p><i>Учень:</i> має навички ліплення та розпису, враховуючи пластичні можливості пластиліну та глини; знає традиційні народні мотиви в розписах та декоруванні кераміки; розуміє та користується словами та фразами: <i>елемент, форма предмета, чіткий, плавний, елементи орнаменту розміщуй рівномірно.</i></p>	<p>Розвиток та поглиблення почуття гармонії, ритмічності та рівноваги Сприйняття та розуміння вже знайомих та виучуваних специфічних слів, словосполучень, фраз</p>
3	6	<p>Зображення з уяви, пам'яті Збирання врожаю в саду Ми прибираємо в кімнаті На пасовиську На риболовлі Зимові розваги</p>	<p><i>Учень:</i> малює з уяви предмети, звірів, птахів, людей у різних динамічних положеннях з дотриманням пропорційних відношень та елементів композиції;</p>	<p>Розвиток цілеспрямованого вибіркового сприйняття характерних рис (фрагментів) та зображення їх у малюнку; поглиблення розвитку образної уяви;</p>

		<p>Біля ялинки <i>Техніка виконання:</i> олівець, фломастери, акварель, гуаш</p>	<p>дотримується техніки зображення; користується словами та фразами: <i>живописець, ілюстрація, краса, акварель, гуаш, мазок (пензляком), працюю кінчиком пензля.</i></p>	<p>формування вміння реально оцінювати свої можливості в образотворчому процесі; корекція вимови учнів під час відповідей та опису своїх малюнків</p>
4	6	<p>Малювання з натури Керамічний півник Керамічний козлик Дерев'яні, пластмасові іграшки, тварини, машини Балалайка М'які іграшки: собачка, ведмідь, котик тощо <i>Техніка виконання:</i> олівець, фломастери, акварель, гуаш</p>	<p>Має сформовані навички графічної техніки, передачі кольорово-тонових відношень. Розуміє і користується словами та фразами: <i>півтїнь, тїнь, художник-графік, контур, фрагмент, малюю легко фрагмент контуру, дивись часто на прилеглий простір, дивись уважно на контур форми.</i></p>	<p>Формування розвитку візуального сприймання форм характерних фрагментів, контуру і прилеглого простору, що забезпечує ефективне зображення форми предметів</p>
5	6	<p>Ілюстрації до казок, оповідань «Вовк і семеро козенят» «Коза-дереза» «Рукавичка» «Лис Микита»</p>	<p><i>Учень:</i> має навички зображення тварин у різних казкових ситуаціях, вибираючи посильні ілюстративні моменти;</p>	<p>Уточнення та збагачення словникового запасу при вмотивуванні композиції та взаємозв'язку персонажів зображення;</p>

		<p>«Котик та півник» «Заєць та їжак» <i>Техніка виконання:</i> олівець, фломастери, акварель, гуаш</p>	<p>володіє технікою малюнка; вміє правильно працювати з фарбами; розуміє і використовує слова: <i>пастель, начерк, штрих, знак, темний, насичений, близький, далекий, вертикальна, похила, чітка, плавна (лінія).</i></p>	<p>формування навичок взаємоконтролю при побудові речень, діалогу</p>
4	6	<p>Акварельні етюди Простий доступний пейзаж з кількома планами Простий натюрморт з 3–4 предметів <i>Техніка виконання:</i> акварель</p>	<p><i>Учень:</i> має сформовані навички роботи з пензлем, вміє розріджувати фарби, робити слабонасиченим відповідний колір з подальшим покриттям відповідним відтінком чи насичення відповідним кольором; має сформовані навички акварельної техніки виконання малюнка; розуміє слова: <i>репродукція, гармонія</i>, а також користується словами, словосполученнями та фразами, які вивчали раніше.</p>	<p>Розвиток уяви та образної пам'яті Збагачення словникового запасу словами, що характеризують ознаки предметів, зміни у природі в різні пори року Формування навичок спостереження за довкіллям Формування вмінь планувати власну діяльність</p>

3 клас

Кількість годин на рік – 35. Кількість годин на тиждень – 1

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	6	Зображення стану природи. Пейзаж Золота осінь Перед дощем Захід сонця Завірюха Весняне сонечко Листопад <i>Техніка виконання:</i> олівець, акварель, гуашеві фарби	<i>Учень:</i> передає стан, настрої кольором, тоном; поглиблює навички роботи акварельними та гуашевими фарбами; розуміє слова, фрази, словосполучення: <i>живописець, палітра, акварель, етюд, знак, простір, сприймати, помічати, уявляти, спостерігати, світлий, чистий, горизонтальна, хвиляста, високий, низький (горизонт), теплий, холодний відтінок, дальній план дуже насичений, віддалені предмети здаються меншими і користуються ними;</i>	Розвиток зорової пам'яті, орієнтації розташування малюнка на папері; виконання самостійних рухових дій; розуміння залежності кольорової насиченості від простору; виявлення допитливості, кмітливості, вольових зусиль (доведення розпочатої роботи до кінця); розвиток мовлення: відповіді на запитання, опис малюнка; формування правильної побудови речень та використання засвоєного словника у власному мовленні; формування й поглиблення

				<p>образної уяви та сприйняття оточення при різних погодних умовах та в різні пори року</p> <p>Розуміння зв'язку між станом природи, освітленням, періодом дня, порою року, кольоровою гамою</p> <p>Вміння самостійно та з допомогою вчителя стежити за вимовою та формуванням речень</p>
2	4	<p>Об'ємне зображення (ліплення)</p> <p>Фігури тварин (на вибір: лисця, білка, собака, лев, баран, козел, качка тощо)</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>вміє узагальнювати та стилізувати відповідно до пластики матеріалу;</p> <p>має відчуття пропорційності;</p> <p>розуміє слова, фрази: <i>веселий, радісний, сумний, форма предмету, деталь, частина, складові, уважно розглянь форму.</i></p>	<p>Поглиблення навичок формування образу;</p> <p>розуміння пластичних можливостей матеріалу;</p> <p>розвиток тактильних відчуттів та координації дій;</p> <p>розрізнення на слух за допомогою звукопідсилюючої апаратури на основі знайомих слів, фраз, запитань вчителя, пояснення завдання на уроці</p>

3	6	<p>Малювання з натури іграшок та сувенірів Керамічні іграшки-сувеніри: пегас, козлик, собачка, лисиця, котик М'які та пластмасові іграшки: трактор, автомобіль, коник, ведмедик <i>Техніка виконання:</i> олівець, акварель, гуашеві фарби</p>	<p><i>Учень:</i> дотримується елементів композиції та пропорційних відношень у виконанні малюнка, кольорових та тонових відношень; знає та розуміє слова та фрази: <i>начерк, насиченість (кольору), розглядати, яскравий контур форми, малюй з натури.</i></p>	<p>Формування позитивного ставлення до зауважень вчителя та бажання виправити помилку Поглиблення цілеспрямованого сприйняття та навичок зображення предметів вільної форми; Послідовне, вибіркоче сприйняття характерних фрагментів і форм; поєднання образної уяви, сприйняття та графічних навичок; розвиток слухо-зорового сприймання під час пояснення на уроці, вивчення нових слів і фраз, проведення діалогів між учнями</p>
4	8	<p>Декоративно-прикладна діяльність. Орнаментальна смужка з 2–3 елементів (закладка для книги) у техніці витинанки.</p>	<p><i>Учень:</i> має практичні навички: зображення на площині; друкування штампом;</p>	<p>Розуміння та формування вміння стилізації живої природи;</p>

		<p>Декоративна серветка Сніжинка (витинанка) Дерево життя з птахами (витинанка) Декоративна композиція для тарілки «Жар-птиця» Ескіз розпису писанки Ескіз розпису серветки (в квадраті) Вітальна листівка <i>Техніка виконання:</i> малюнок, витинанки, витинанки з аплікацією, акварельні, гуашеві фарби.</p>	<p>розпису ужиткових предметів; декорування і розпис в колі, смужці; вирізання з паперу (витинанки) та доповнення необхідними кольоровими фрагментами (аплікація); знає і розуміє слова та фрази: <i>мазок, фрагмент, ритм, розпис, світло-червоний, світло-синій, ламана, повторення, чергування, симетричний, зверни увагу на фрагменти.</i></p>	<p>розвиток почуття гармонії, ритмічності та симетрії, відчуття колірної гармонії. Подальший розвиток слухового сприймання, самостійне використання збережених залишків слухового аналізатора при спілкуванні в класі з учнями та вчителем Вміння слухати, аналізувати свою мову та інших учнів, при необхідності виправляти її</p>
5	5	<p>Малювання людей у праці, русі Збирання врожаю яблук Спортивні ігри Зимові розваги На роликах Велосипедист <i>Техніка виконання:</i> олівець, фломастери, фарби</p>	<p><i>Учень:</i> має сформовані навички малювання фігури людини в динамічних положеннях; дотримується пропорційних відношень фігури, кінцівок; передає у малюнку характер динаміки змін фігури людини залежно від положення тулуба;</p>	<p>Поглиблення навичок зображення з уяви; формування більш зосередженого цілеспрямованого образу натури; схожого зображення з передачею світло-тонових та кольорових відношень;</p>

			розуміє слова та фрази: <i>штрих, блідий, темний, вертикальна, похила, товста, тонка (лінія), високий, низький, композиція малюнка зміщена в правий (лівий) бік</i> і користується ними.	використання вже знайомих та нових слів, словосполучень, фраз у самостійній мові; правильна побудова простих речень при роботі з малюнком; сприймання на слух, при використанні індивідуальних звукопідсилюючих апаратів, вже знайомих слів, словосполучень та фраз
6	5	Малювання за темами казок, оповідань «Казка про солом'яного бичка» «Коза-дереза» «Плескачик» «Про котика і півника» «Заєць та їжак»	<i>Учень:</i> використовує під час малювання образну уяву, фантазію; малює з уяви; передає у малюнку взаємозв'язок між персонажами; дотримується пропорційних відношень у зображенні персонажів казок; оповідань; розуміє слова і фрази: <i>художник-графік, настрої, основні кольори, відтінок, на відстані колір слабо насичений</i> , користується ними.	Розвиток слухового сприймання з звукопідсилюючою апаратурою індивідуального користування, тільки в окремих випадках загального користування; сприймання мови вчителя та учнів на слуховій основі (знайомі слова, фрази); викладання нового матеріалу, нових слів, словосполучень, фраз на слухо-зоровій основі; практикування читання з губ нових слів, словосполучень, фраз

4 клас

Кількість годин на рік – 35. Кількість годин на тиждень – 1

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	6	Малювання пейзажу з природи, уяви В туристичному поході Осіній ліс У парку відпочинку Сільська (міська) вулиця На околиці міста (села) На риболовлі	<i>Учень:</i> має сформовані навички відображення з урахуванням пропорційних відношень; правильно зображує лінії горизонту, виконує зображення відкритого простору, дотримується правил зображення перекриття предметів, зміни їх величини при віддаленні, зміни ілюзорної глибини та просторової колірної насиченості; користується словами, словосполученнями, фразами: <i>живопис, гармонія, кольорова гама: спокійний, теплий, холодний; лінія горизонту, перспектива,</i>	Розвиток уяви, просторового сприйняття та перспективних змін; розуміння пропорційності у зображенні відкритого простору; розвиток слухового сприймання з звукопідсилюючою апаратурою індивідуального використання при вивченні нових слів, фраз, словосполучень; розуміння нових понять і введення їх у мовлення

			<i>начерк, уважно дивись на прилеглий простір, підбери потрібні кольори, малюй предмети в перспективі (зміна розмірів залежно від відстані).</i>	
2	6	Малювання керамічних сувенірів, іграшок, натюрмортів Натюрморт з 3–4 предметів (овочі, фрукти, ваза або глечик) Натюрморт з квітами (2–3) та лимоном Керамічний козлик Керамічний півник Металевий або пластмасовий іграшковий автомобіль М'яка іграшка: собака	<i>Учень:</i> уважно сприймає і розрізняє форми предметів, освітлення, пропорції і відношення, правильно передає їх на малюнку користується словами, словосполученнями і фразами: <i>етюд, простір, пропорції, насичений колір, фаянс, перспектива куба, кола, ескіз пензлем, легенько зробити начерк, будемо працювати акварельними фарбами, гуашшю.</i>	Розвиток процесів пізнавальної діяльності: уваги, пам'яті, мислення; аналіз розташування предметів у натюрморті, їх форми, пропорції, освітлення; вміння використання специфічних фраз, слів, словосполучень на уроці; виправлення побудови речення чи помилкового використання специфічних слів у однокласників
3	4	Малювання фігури людини Рибалка Читання книги Копання	<i>Учень:</i> малює фігуру людини, передає на малюнку пропорції та будову її тіла в стані спокою і русі;	Формування вміння відображати пропорції людини та передавати їх в русі;

		Косовиця	користується словами, словосполученнями і фразами: <i>графіка, скульптура, силует, контур, скульптура з дерева, писати картину, дотримуйся пропорції фігури.</i>	Розвиток навичок розуміти мовлення співрозмовника на слухо-зоровій основі та правильно будувати запитання до вчителя
4	8	<p>Декоративно-прикладна діяльність</p> <p>Кольорова орнаментальна смужка (поєднання витинанки з аплікацією) – закладка для книги, прикраса полиці з книгами (2 год)</p> <p>Декорування серветки (квадрат)</p> <p>Декоративний розпис тарілки</p> <p>Кольорова витинанка (поєднання з аплікацією): вазон, дерево життя з півнями (2 год)</p> <p>Вітальна листівка (витинанка, друк штампом, за трафаретом)</p> <p><i>Техніка виконання:</i></p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>має практичні навички: декорування площин (кола, смужки, квадрата, прямокутника); розпису ужиткових предметів; правильно працює з інструментами (ножицями, ножиком, різцями заокругленої форми) під час виготовлення витинанок, трафаретів, для друкування елементів орнаменту; робить ускладнений декор витинанок (2–3 кольори) в поєднанні з аплікацією;</p> <p>користується словами, словосполученнями і фразами: <i>трафарет, штамп, рапорт (в орна-</i></p>	<p>Розвиток уяви та фантазії учнів при виконанні орнаменту та декору у поєднанні з аплікацією;</p> <p>дотримання нормального темпу мовлення та сили голосу; запам'ятовування та відтворення логічної послідовності дій</p>

		малюнок, вирізання, клеєння, розпис, друкування	<i>менті), яскравий колір, скульптура малої форми (кераміка), шамот (глина, не покрита поливою), дивись на фрагмент, передавати характер контуру, щоб рапорти орнаменту були однакові;</i>	
5	6	Ілюстрація до оповідань, казок Ілюстрація до казки (на вибір вчителя) Ілюстрація до казки (на вибір учня) Ілюстрація до оповідання (знайомого учням) на вибір учителя (2 год) Ілюстрація до оповідання на вибір учня Ілюстрація до вірша (знайомого учням) на вибір учителя	дотримується пропорційних відношень у зображенні; композиційно правильно та виразно передає у зображенні потрібний стан персонажів; володіє графічною технікою, знає і використовує грамоту зображення; користується словами, словосполученнями і фразами: <i>ескіз, композиція, ілюстрація, трикожний колір, книжкова графіка, шрифтова обкладинка, заставка, передати настрій, радісний настрій передано яскравими кольорами, сірі, невіразні кольори.</i>	Розвиток образної уяви, асоціативного мислення, фантазії для ілюстрування певних побутових подій та казкових ситуацій персонажів оповідань, казок; співвідношення змісту тексту з малюнками та власним практичним досвідом; запам'ятовування малюнків учнів до тексту; стимулювання мовної активності, використання опорних слів; вміння на слух сприймати та по можливості виправляти мовлення співбесідника

6	4	<p>Елементи конструювання й моделювання форми Багатопверховий будинок Автомобіль Літак Різдвяні маски</p>	<p><i>Учень:</i> має сформовані навички різання, формування, клеєння при виготовленні задуманої форми предмета; користується словами: <i>симетрія, фрагмент, точка зору, архітектура, об'ємне зображення, фрагмент будинку, предмета, маски: роби маску за своїми розмірами, передай кольорами настрої маски.</i></p>	<p>Розвиток конструктивного образного мислення; уяви, виховання інтересу до нової інформації, нових вмінь та знань, отриманих у мовній формі; формування навичок стеження за вимовою та побудовою мовленнєвих висловлювань співрозмовника, закріплення навичок користування індивідуальною та груповою звукопідсилювальною апаратурою</p>
---	---	--	--	---

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою предмета «Трудове навчання» є розвиток особистості через залучення школярів до творчої праці, засвоєння знань про властивості оброблювальних матеріалів, вивчення засобів праці, формування конструктивного підходу до вирішення трудових завдань і навчання безпеки праці.

У процесі трудового навчання розв'язуються наступні завдання:

- формування в учнів потреби в праці, доступних уявлень про трудову діяльність дорослих, про професії і виробництво, виховання поваги до праці людей;

- ознайомлення в навчальному процесі з трудовою діяльністю українського народу, місцевими традиціями ремесла;

- розвиток у школярів основ конструкторських умінь і здібностей, елементів технічного мислення;

- формування готовності творчо розв'язувати проблемні ситуації, шукати нестандартні шляхи;

- формування основ трудової культури, умінь планувати, організовувати і контролювати свою роботу;

- виховання свідомого бережливого ставлення до інструментів та обладнання;

- поєднання навчальної діяльності з ігровою.

Мета і завдання предмета реалізуються на основі змісту кількох основних напрямків життєдіяльності: природа, люди, інформаційні знаки, техніка, художні образи. З огляду на це у програмі виділено 5 модулів: «Людина і природа», «Я сам та інші люди», «Людина і знаки інформації», «Людина і техніка», «Людина і художнє довкілля». Під час вивчення вчитель може здійснювати міжпредметні зв'язки або забезпечувати інтеграцію трудового навчання з іншими навчальними предметами.

Організація навчальної діяльності на уроках трудового навчання повинна враховувати і особливі завдання, які визначаються специфічним складом учнів школи слабчучих, обмеженості їх мовного розвитку. На всіх етапах уроку треба організовувати максимальне мовне спілкування.

Вчитель повинен стимулювати учнів до користування мовою при виготовленні тих чи інших виробів.

На основі програми вчитель розробляє календарно-тематичне планування. Вчитель може змінювати кількість запланованих годин, також може переставляти теми, якщо в цьому виникає необхідність.

Трудове навчання повинно носити практичний характер, який передбачає активну і творчу участь школярів у суспільно корисній праці. Під час практичної роботи молодші учні засвоюють початкові прийоми обробки різних матеріалів; у них формуються загальнотрудові вміння (планування, організація, контроль праці); виховується культура праці.

Організація навчальної діяльності на уроках трудового навчання має враховувати і особливі завдання, які визначаються специфічним складом учнів школи слабочуючих, обмеженості їх мовного розвитку. На всіх етапах уроку слід організувати максимально мовне спілкування. Доцільно стимулювати учнів до користування мовою при виконанні необхідних операцій і виготовленні тих чи інших виробів.

Для розширення технічного кругозору учнів, закріплення знань, одержаних на уроках, слід організувати заняття таким чином, щоб діти брали активну участь у плануванні майбутньої трудової діяльності, організації робочого місця, проводили в процесі роботи необхідні виміри, розрахунки, користувалися технічними малюнками, кресленнями, інструкціями, картами, самостійно контролювали свої дії.

З метою підвищення ефективності і якості трудового навчання і навчання молодших школярів, у кожній школі необхідно мати кабінет праці.

Враховуючи важливість дотримання дітьми правил безпеки поведінки на вулицях і дорогах, у програмах передбачено виготовлення різних дорожніх знаків, макетів з правил дорожнього руху.

ПРОГРАМИ

2 клас

Кількість годин на рік – 35. Кількість годин на тиждень – 1

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	2	<p>Вступ. Види творчої праці: художня, технічна, наукова. Переважання того чи іншого типу сприймання людиною предметного довкілля у різних видах творчої праці (емоційно-чуттєве – у художній праці, конкретно-дійове – у технічних видах праці, мисленнєво-абстрактне – у науковій діяльності).</p> <p>Найпростіші об'ємні форми: куб, призма, конус. Їх вигляд спереду, зверху, з боку. Розгортки найпростіших геометричних форм (куба, призми, кону-</p>	<p><i>Учень:</i> має уявлення про технологічні процеси сучасного виробництва, види праці, різні професії і їх специфіку, предмети і засоби праці в основних сферах трудової діяльності людини.</p>	<p>Співвіднесення професійно-трудової лексики з реальними об'єктами праці, знаряддями, трудовими діями.</p> <p>Міркування, судження з приводу виготовлених виробів.</p> <p>Засвоєння найпростіших геометричних форм.</p>

		<p>са). Розпізнавання осьової лінії (штрихпунктирної з однією точкою), лінії побудови, виносної, розмірної (тонкої суцільної).</p> <p><i>Практична робота.</i></p> <p>Складання ескізів деталей будівельних конструкторів (куба, призми) на папері у клітинку. Виготовлення найпростіших геометричних форм (куба, призми, конуса) на основі розгорток. Орієнтовні вироби (на вибір учнів): найпростіші об'ємні форми – куб, призма, конус та конструкції з них.</p>		
2	6	<p>Людина і природа.</p> <p><i>Тема 2.1. Світ професій типу «людина-природа».</i></p> <p>Знаряддя та предмети праці людей, що працюють за професіями типу «людина-природа» (садівник – фруктові дерева, ґрунт, лопата тощо; доярка –</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>називає знаряддя та предмети праці людей, що працюють за професіями типу «людина-природа».</p> <p>Користується збереженими аналізаторами в процесі виконання завдань.</p>	<p>Адекватне сприймання, запам'ятання і відтворення інформації про людину і природу. Розвиток конкретно-дійового сприймання природного довкілля.</p>

	<p>корови, корм, молоко, посуд; ботанік – рослини, гербарій, книги).</p> <p>Зустріч з представниками професій типу «людина-природа» або екскурсія на їхні робочі місця, перегляд відеофільмів, слайдів.</p> <p>Виявлення в учнів особливостей конкретно-дійового сприймання природного довкілля.</p> <p>Практична робота (на вибір учителя).</p> <p>Оформлення альбому «Моя сім'я і природа», «Хто з чим працює» та інших наочних матеріалів з профорієнтації.</p> <p><i>Тема 2.2. Робота з рослинними матеріалами.</i></p> <p>Композиції з квітів та інших природних матеріалів.</p> <p>Площинні та об'ємні композиції. Визначення основних складових частин (ваза, підставка,</p>	<p>Називає види природних матеріалів та їх походження.</p> <p>Уміло поєднує усі елементи і композиції, вибирає способи трудових дій, орієнтується на робочому місці.</p>	<p>Сприймання зверненого мовлення вчителя, виконання його вказівки, наслідування у мовленнєвій та прикладній діяльності.</p>
--	---	--	--

	<p>площина-основа, квіти, люди, листя, трава) та їх кількості. Види природних матеріалів за їх походженням. Гармонійне поєднання усіх елементів композиції (за формою, кольором, видом матеріалів).</p> <p>Інструменти і пристосування для роботи з природними матеріалами: вази, ножиці, клей, щіточка для клею, нитки або м'який дріт. Безпечні і раціональні прийоми користування інструментами, їх зберігання. Способи трудових дій: різання, склеювання. Організація місця для роботи з природними матеріалами.</p> <p><i>Практична робота</i> (на вибір учителя і учнів).</p> <p>Створення площинної композиції з природних матеріалів (поєднання кількох природних форм).</p>	<p>Створює площинні та об'ємні композиції.</p>	
--	--	--	--

	<p>Створення об'ємної композиції з природних матеріалів. Орієнтовні вироби: композиції з осінніх квітів або плодів («Свято квітів», «Свято урожаю»), художнє оформлення осінніх клумб («Свято останнього снопа»), аплікації з рослинних форм, фантастичні істоти з природних форм (шишок, жолудів, каштанів).</p> <p><i>Тема 2.3. Робота з глиною (або пластиліном).</i></p> <p>Глина як матеріал природного походження та основа для виробництва пластиліну. Інструменти і пристосування для роботи з глиною (або пластиліном).</p> <p>Прийоми роботи з глиною (або пластиліном) при створенні об'ємних композицій способом витягування деталей з</p>	<p>Знає назви та призначення інструментів, якими користується на заняттях, володіє безпечними прийомами роботи з ними.</p> <p>Працює акуратно, економить матеріал, раціонально розподіляє зусилля і час.</p>	<p>Використання засвоєного словника у власному мовленні. Виховання кмітливості, самостійності.</p> <p>Колективне планування трудових дій у складі творчих груп.</p>
--	--	--	---

	<p>цілісної основи та з'єднання деталей способом примазування.</p> <p><i>Практична робота</i> (на вибір учителя і учнів).</p> <p>Створення об'ємної композиції за мотивами природних форм з глини (або пластиліну) способом витягування деталей з цілісної основи та з'єднання деталей способом примазування.</p> <p>Орієнтовні вироби: фігурки птахів, тварин з глини (або пластиліну).</p> <p><i>Тема 2.4. Узагальнююча практична робота за тематикою модуля «Людина і природа».</i></p> <p>Виготовлення учнями площинних та об'ємних композицій з природних матеріалів. Оформлення колективної композиції–виставки.</p>		
--	--	--	--

3	9	<p>Я сам та інші люди. <i>Тема 3.1. Світ професій «людина-людина»</i> Знаряддя та предмети праці людей, що працюють за професією типу «людина-людина» – лікар – хворі люди, ліки, медичні інструменти; вихователь дитсадка – діти; перукар – зачіски людей, ножиці; продавець – покупці, гроші, товар. Зустріч з представниками професій типу «людина-людина» або екскурсія та їхнє робоче місце. Практична робота. Оформлення альбомів «Моя сім'я та інші люди», «З ким і з чим працюють ці люди» або інших дидактичних матеріалів з профорієнтації.</p> <p><i>Тема 3.2. Побутова праця.</i> Самообслуговування як вид</p>	<p><i>Учень:</i> називає знаряддя та предмети праці, що використовуються фахівцями за професією типу людина-людина. Називає види одягу залежно від сезону.</p> <p>Вміє доглядати за одягом і</p>	<p>Сприймання і усвідомлення якостей предметів за допомогою різних аналізаторів. Виховання емоційно-позитивного ставлення до праці, наполегливості, працелюбності.</p>
---	---	---	--	---

	<p>продуктивної праці. Інструменти, пристосування, засоби, необхідні для особистої гігієни (мило, шампунь тощо).</p> <p>Загальні відомості про догляд за одягом (прання, прасування). Зберігання одягу в шафі (на плічках, у шухлядах). Дотримання чистоти і охайності одягу.</p> <p>Пришивання ґудзиків до одягу. Ґудзики з двома отворами, з чотирма, з вушком.</p> <p>Підбирання ниток і ґудзиків до тканини.</p> <p>Відмірювання довжини нитки. Заправлення нитки в голку. Зав'язування вузлика. Правила пришивання ґудзиків. Організація робочого місця під час роботи з голкою. Раціональні і безпечні прийоми роботи голкою.</p>	<p>взуттям, прибирати робоче місце, використовувати побутову техніку.</p> <p>Вміє організувати робоче місце під час роботи з голкою, підбирає раціональні і безпечні прийоми роботи.</p>	
--	---	--	--

	<p>Продуктивна праця (протягом року).</p> <p>Орієнтовні вироби: пришиті ґудзики до дитячого одягу, лялькового вбрання, панно із пришитих ґудзиків.</p> <p><i>Тема 3.3. Культура зовнішнього вигляду людини. Робота з папером, нитками і тканинами.</i></p> <p>Види одягу залежно від сезону. Порівняння тканини для цих видів одягу. Одяг, шитий із тканини і в'язаний із ниток. Одяг для дорослих людей, для дітей і ляльок, порівняння їх розмірів.</p> <p>Інструменти і пристосування для розкроювання тканини: ножиці, крейда кравецька, шаблон-викрійка з картону, клей ПВА.</p> <p>Організація робочого місця під</p>	<p>Називає види одягу залежно від сезону, порівнює тканини за зовнішнім виглядом.</p> <p>Уміло підбирає зразки тканини для різних видів одягу, економно розміщує шаблон-викрійку на тканині, розкроює тканину за наміченими лініями.</p>	<p>Формування навичок виділяти, аналізувати і порівнювати об'єкти та їх частини за окремими ознаками: кольором, формою; підтримувати діалог з учителем.</p> <p>Формування вміння планувати художньо-трудові дії, досягати очікуваних, кінцевих результатів праці.</p> <p>Вдосконалення мовленнєвих вмінь та навичок</p>
--	---	--	---

	<p>час розкроювання тканини. Послідовність робіт при розкроюванні. Практична робота. Підбір зразків тканини для різних видів одягу (пальто, сукня, сорочка). Настилення тканини лицьовим боком донизу. Економне розміщення шаблону-викрійки на тканині. Розкроювання тканини за наміченими лініями. Виготовлення виробу з викроєних деталей. Орієнтовні вироби: аплікація різних видів одягу з тканини, плоскі іграшки, панно на тканині, підставки під гарячий посуд.</p> <p><i>Тема 3.4. Подарунки і сувеніри до свят. Робота з папером, нитками і тканиною.</i> Подарунки і сувеніри до но-</p>	<p><i>Учень:</i> уміє користуватися вимірювальними інструментами, способами трудових дій.</p>	<p>Використання знайомого мовленнєвого матеріалу, який відповідає змістові роботи, що виконується.</p>
--	--	---	--

	<p>ворічних і Різдвяних свят. Символічні значення ялинкових прикрас, Діда Мороза і Снігуроньки, зимового Миколая. Зразки прикрас із паперу.</p> <p>Ознайомлення з видами і основними властивостями паперу, їх значення при виготовленні виробів. Властивості паперу.</p> <p>Інструменти і пристрої, які використовуються при виготовленні виробів з паперу і картону (ножиці, голки, лінійка, пензлик для клею і фарб, олівці, фарби), їх призначення та зберігання.</p> <p><i>Способи трудових дій:</i> розмічання, різання, склеювання, зшивання, нанизування, згинання, складання, згортання, розгладжування.</p> <p><i>Практична робота (на вибір учителя і учнів).</i></p> <p>Розмічання на зворотному боці паперу. Симетричне скла-</p>	<p>Володіє технологічними операціями для виготовлення виробів.</p> <p>Виявляє емоційно-позитивне ставлення до праці.</p>	<p>Слухо-зорове сприймання та виконання вказівок вчителя, наслідування вчителя у мовленнєвій та прикладній діяльності.</p>
--	---	--	--

		<p>дання паперу і симетричне вирізування.</p> <p>Орієнтовні вироби: гірлянди з деталей різної форми, ялинкові прикраси, мозаїка з різних шматочків паперу.</p> <p><i>Тема 3.5. Узагальнююча практична робота за тематикою модуля «Я сам та інші люди».</i></p> <p>Виготовлення учнями новорічних подарунків, сувенірів, прикрас. Художнє оформлення класу самостійно зробленими виробами або створення колективної новорічної композиції.</p>		<p>Формування навичок контролю, вміння перевіряти якість виробу товариша, бригади, класу.</p>
4	6	<p>Людина і знаки інформації.</p> <p><i>Тема 4.1. Світ професій «Людина – знакові системи».</i></p> <p>Знаряддя та предмети праці людей, що працюють за професіями типу «людина – знакові системи» (бухгалтер –</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>має уявлення про різні професії і їх специфіку; називає види праці і дотримується правил культурної поведінки.</p> <p>Записує на слух назви інструментів.</p>	<p>Формування вміння адекватно сприймати та реагувати на звернене мовлення вчителя; міркувати у формі судження з приводу виготовлення, матеріалів, інструментів.</p>

	<p>цифри, ділові папери; оператор зв'язку – телефон). Зустріч з представниками професій типу «людина – знакові системи» або екскурсія на їхні робочі місця.</p> <p><i>Практична робота.</i></p> <p>Оформлення альбомів «Моя сім'я і знаки довкілля», «Комп'ютер у сучасних професіях» або інших наочних матеріалів з профорієнтації.</p> <p><i>Тема 4.2. Умовні знаки передачі інформації. Робота з картоном і матеріалами хімічного походження.</i></p> <p>Піктограми (дорожні знаки, умовні знаки у громадських місцях). Доцільність їх використання.</p> <p>Матеріали хімічного походження (дермантин, пінопласт, капрон). Їх властивості: міцність, водонепроникність.</p>	<p>Має уявлення про піктограми і рекламні плакати як засоби передачі інформації.</p> <p>Знає назви та призначення інструментів, якими користується на заняттях, володіє безпечними прийомами роботи з ними.</p>	<p>Наслідування зразків мовлення, формування ініціативного мовлення.</p>
--	--	---	--

	<p>Види картону: конторський, декоративний.</p> <p>Інструменти і пристосування для роботи з картоном і матеріалами хімічного походження: олівець, лінійка, кулькова ручка, фломастери, клей ПВА, щіточка для клею, ножиці.</p> <p>Розмічання матеріалів за допомогою креслярських матеріалів різання ножицями (картону, поролону, дермантину, поліетиленової плівки).</p> <p>Види з'єднань: склеювання, зв'язування, переплетення.</p> <p><i>Практична робота (на вибір учителя і учнів):</i></p> <ul style="list-style-type: none">– Наклеювання іграшкових товарних знаків на готові упаковки різних форм.– Створення макетів дорожніх знаків.– Створення поліграфічних ігор із використанням умовних знаків передачі інформації.	<p>Вміло вивористовує види з'єднань, користується готовим планом.</p> <p>Уміє звітувати про виконану роботу.</p>	
--	---	--	--

		<p>Орієнтовні вироби: товарні знаки, поліграфічна гра «Автомагістраль».</p> <p><i>Тема 4.3. Узагальнююча практична робота за тематикою модуля «Людина і знаки інформації».</i></p> <p>Макети поліграфічних виробів оригінальної форми (вітальні листівки) та їх художнє оформлення, піктограми.</p>		
5	5	<p>Людина і техніка.</p> <p><i>Тема 5.1. Світ професій «Людина і техніка».</i></p> <p>Знаряддя та предмети праці людей, що працюють за професіями типу «людина-техніка» (водій – автомобіль, дорожні знаки; столяр – деревина, ножівка, молоток з дерева; швачка – швейна машинка, голки, тканина; радіотехнік – телевізор, паяльник, викрутка).</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>називає знаряддя та предмети праці людей, що працюють за професіями типу «людина-техніка».</p>	<p>Співвідношення професійно-трудової лексики з реальними об'єктами праці, знаряддями, трудовими діями; удосконалення навичок описово-розповідного мовлення; формування вміння послідовно розповідати про виконувану роботу.</p>

	<p>Зустріч з представниками професій типу «людина-техніка» або екскурсія на їхні робочі місця.</p> <p><i>Практична робота.</i></p> <p>Оформлення альбомів «Моя сім'я і техніка», «Хто з якими технічними пристроями працює».</p> <p><i>Тема 5.2. Технічні конструкції. Робота з різними матеріалами.</i></p> <p>Види технічних конструкцій: транспортні (автомобільні, водні, повітряні, залізничні); транспортуючі (гойдалка, візок); технологічні (верстати, швейна машинка).</p> <p>Розмічання заготовок деталей різних конструкцій на картоні (за допомогою шаблонів).</p> <p>Технологія виготовлення макета транспортного засобу з картону.</p>	<p>Має уявлення про особливості творчої праці, сучасні технічні конструкції і їх ретроаналоги.</p>	<p>Усвідомлення значення творчої діяльності в житті людини.</p>
--	--	--	---

	<p>Орієнтовні вироби. Макети літака, ракети, судна, легкового автомобіля, вантажівки.</p> <p><i>Тема 5.3. Робота з технічним конструктором і різними матеріалами.</i></p> <p>Організація робочого місця для роботи з технічним конструктором.</p> <p>Способи з'єднання коліс візка з осями, наявність поворотного вузла, кріплення коліс.</p> <p>Способи трудових дій: загвинчування, викручування, насаджування.</p> <p><i>Практична робота.</i></p> <p>Моделювання за зразком.</p> <p>Моделювання за зразком зі зміною розмірів.</p> <p>Моделювання за технічними умовами (машина або візок для транспортування вантажів певного розміру, із заданою кількістю осей, коліс).</p>	<p>Уміє складати моделі конструкторів за зразком.</p> <p>Уміє здійснювати конструювання за графічним зображенням, моделювати за зразком зі зміною в розмірі, послідовно розповідати про виконувану роботу.</p>	<p>Зосередження уваги на мовленні вчителя, сприймання його на слухо-зоровій основі, розуміння усного (дактильного, жестового) мовлення вчителя, однокласників, усвідомлення змісту сприйнятої інформації.</p>
--	--	--	---

	<p>Орієнтовні вироби: модель садового возика, підйомного крану з деталей технічного конструктора «Школяр» або інших технічних конструкцій з різних конструкційних матеріалів (фольги, пінопласту, дроту).</p> <p><i>Тема 5.4. Робота з будівельним конструктором і різними матеріалами.</i></p> <p>Форма і розміри будівель: циліндричні, низькі, високі, з прямими і похилими дахами. Складові частини будівельних споруд: фундамент, стіни, вікна, підлога, двері, дах. Деталі будівельного конструктора, способи поєднання окремих деталей між собою.</p> <p><i>Практична робота.</i></p> <p>Макетування споруд із деталей будівельного конструктора за зразком, за технічними умова-</p>	<p>Аналізує об'єкт, який буде виготовлятися; порівнює виготовлені вироби за окремими ознаками – кольором, величиною.</p> <p>Уміє працювати в колективі і самостійно, дотримується трудової дисципліни.</p> <p>Знає стани конструювання (словесний опис майбутнього виробу тощо).</p>	<p>Формування уявлення про архітектурну творчість. Розробка дитячих художніх проєктів та їх реалізація у композиціях, моделях.</p> <p>Виховання емоційно-позитивного ставлення до праці.</p> <p>Виконання репродуктивних (за зразком, малюнком, кресленням, словесним описом) і творчих завдань (за власним задумом).</p>
--	--	--	---

		<p>ми, за малюнком. Макетування архітектурних споруд за казковою тематикою.</p> <p>Орієнтовні вироби (на вибір учителя і учнів).</p> <p>Міський житловий будинок, магазин, замок.</p> <p><i>Тема 5.5. Узагальнююча практична робота за тематикою модуля «Людина і техніка».</i></p> <p>Виготовлення учнями макетів технічних конструкцій і архітектурних споруд. Оформлення колективної композиції з виготовлених виробів (на вибір учителя).</p>		
6	7	<p>Людина і художнє довкілля.</p> <p><i>Тема 6.1. Світ професій «Людина – художні образи».</i></p> <p>Знаряддя та предмети праці людей, що працюють за професіями типу «людина – ху-</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>називає знаряддя та предмети праці людей, що працюють за професіями типу «людина –</p>	<p>Планування художньо-трудових дій, виховання прагнення досягати очікуваних кін-</p>

	<p>дожні образи» (дизайнер – фарби, фломастери, папір, комп’ютер; скульптор – олівець, папір, глина, мармур, стеки). Зустріч з представниками професій типу «людина – художні образи» або екскурсія на їхні робочі місця.</p> <p><i>Практична робота.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Виготовлення аплікацій «В майстерні художника», «Знаряддя праці скульптора». – Виготовлення об’ємних композицій з глини або пластиліну «Декоративний посуд». <p><i>Тема 6.2. Художні техніки декоративного і ужиткового мистецтва.</i></p> <p>Національні особливості українського народного художнього побуту (відомості з образотворчого мистецтва, читання, позакласного читання, музики і хореографії).</p>	<p>художні образи».</p> <p>Дотримується безпечних прийомів роботи з інструментами, працює самостійно, малими групами, колективно.</p> <p>Виявляє інтерес до українського народного художнього побуту.</p> <p>Виготовляє декоративно-художні вироби для естетичного оформлення класної кімнати, оселі.</p>	<p>цевих результатів праці.</p> <p>Усвідомлення, порівняння якості предметів з допомогою різних аналізаторів.</p> <p>Формування вміння звернутися із запитанням до вчителя, однокласника.</p> <p>Розуміння реплік співрозмовника, пов’язаних з навчальною діяльністю, трудовими операціями.</p>
--	--	---	---

	<p>Одинарні витинанки. Їх конструктивні особливості: один аркуш, декоративна форма.</p> <p>Види паперу для витинанок (однотонний, глянцевиий з блискучою поверхнею, друкарський, конвертний).</p> <p>Інструменти і пристосування для витинанок: простий олівець, гумка, ножиці, клей ПВА, щіточка для клею. Послідовність виконання витинанки.</p> <p>Раціональні прийоми роботи при вирізуванні узорів.</p> <p><i>Практична робота</i> (на вибір учнів).</p> <p>Підбір інструментів для виготовлення витинанок. Згинання паперу. Малювання візерунків за зразком та за власним задумом. Надрізи на основній складці витинанки або на суміжних складках. Наклеювання витинанок на основу.</p>	<p>Вдало підбирає матеріал та інструменти для виготовлення витинанок.</p>	
--	---	---	--

	<p>Орієнтовні вироби: одинарні витинанки, традиційні для українського ужитково-декоративного мистецтва, форм, кольорів, з традиційними профілями країв.</p> <p><i>Тема 6.3. Елементи паркового мистецтва.</i></p> <p>Традиційні квіти (чорнобривці, мальви, жоржини). Художня доцільність поєднання квітів у квітнику.</p> <p>Урахування сезонності цвітіння квітів при плануванні квітника. Поливання квітів.</p> <p><i>Практична робота.</i></p> <p>Художнє оформлення міні-квітника з використанням традицій українського квітникарства.</p>	<p>Має уявлення про елементи паркового мистецтва: традиційне оформлення українського квітника.</p>	
--	---	--	--

На кінець навчального року учні 2 класу повинні знати:

- правила безпеки праці під час роботи з різним інструментом;
- назви ручних інструментів, матеріалів;
- назви і призначення транспортних і с/г знарядь і машин (автомашина, плуг, трактор, борона, підйомний кран);
- правила догляду кімнатних рослин (поливання, розпушування ґрунту);
- умови росту рослин (світло, тепло, волога).

Учні повинні вміти:

- дотримуватись правил безпеки праці і особистої гігієни на уроках;
- організувати робоче місце і підтримувати на ньому порядок під час роботи;
- бережливо ставитись до інструментів і матеріалів, економно розмічати матеріал за допомогою шаблонів;
- правильно користуватися ручними інструментами;
- самостійно виготовляти за зразком вироби;
- доглядати кімнатні рослини (поливання, вилучення сухого листя, розпушування ґрунту).

3 клас

Кількість годин на рік – 70. Кількість годин на тиждень – 2

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	2	<p>Вступ Основні правила безпечної праці на уроках трудового навчання. Повторення тематичного розділу «Вступ» за 1–2 класи. Види суспільно корисної праці та їх особливості.</p> <p><i>Елементи графічної грамоти під час роботи з папером і картоном</i> Загальні відомості про папір і картон. Ескіз як вид графічного зображення предметів, деталей. Визначення розмірів предметів для побудови креслень та ескізів.</p>	<p><i>Учень:</i> комплектує папки необхідними інструментами.</p> <p>Має уявлення про елементи графічної грамоти. Знає назви та призначення інструментів, якими користуються на заняттях, володіє безпечними прийомами роботи з ними; уміє користуватися</p>	<p>Співвіднесення професійно-трудової лексики з реальними об'єктами праці, знаряддями, трудовими діями.</p> <p>Формування в учнів системних навичок навчальної діяльності.</p>

	<p>Правила нанесення розмірів (виносна і розмірна лінії, діаметр, радіус кола).</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Колективний аналіз технічного малюнка, ескізу майбутніх виробів. 2. Виконання виробів за готовими кресленнями. 3. Зняття розмірів із нескладних предметів і нанесення їх на креслення. 4. Особливості розмічання різних матеріалів за кресленнями. 5. Проектування виробів за власним задумом. Розробка креслень. Виготовлення виробів за кресленнями. <p><i>Практична робота.</i> Розмітка за ескізом на папері, тонкому картоні розгортки об'ємних виробів: коробочки, конуса, куба, дидактичних ігор.</p>	<p>вимірювальними інструментами (метром, кутником та ін). Володіє технологічними операціями для виготовлення виробу (склеює папір і картон, користується шаблоном, вміє різати, вирізувати деталі та ін). Робить розгортки об'ємних виробів (на вибір учителя).</p>	<p>Міркування і судження з приводу виконання виробів, вимірювання нескладних предметів, Формування уміння скласти звіт про виконану роботу.</p>
--	--	---	---

2	6	<p>Людина і природа <i>Світ професій «людина – природа».</i> Ознайомлення з професіями, які стосуються художньої обробки природних матеріалів. Профінформація про особливості трудової діяльності у сфері «людина – природа» (овочівник вирощує овочі, щоб отримати урожай і забезпечити людей продуктами харчування; геолог вивчає місцевість, щоб визначити місцезнаходження корисних копалин). Узагальнення результатів профдіагностики за 1–2 класи. Виявлення інтересів учнів до професій типу «людина-природа». <i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i> 1. Обладнання куточка професій природничої галузі.</p>	<p><i>Учень:</i> має уявлення про професії природничого циклу і їх специфіку.</p> <p>Виготовляє сюжетні композиції за малюнком або власним</p>	<p>Формування процесів пізнавальної діяльності (уваги, пам'яті, мислення, аналітико-синтетичних процесів). Сприймання і відтворення інформації у словесній формі.</p> <p>Сприймання зверненого мовлення вчителя, виконання його</p>
---	---	--	---	--

	<p>2. Екскурсія на робочі місця професійних працівників сфери «людина – природа».</p> <p>3. Виготовлення наочної профінформації про трудову діяльність у сфері природи (альбом, фотовітрина, стінгазета і ін.).</p> <p><i>Робота з рослинними матеріалами.</i></p> <p>Композиції із рослинних форм.</p> <p>Ікебана як мистецтво компонування рослинних форм.</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Творення композицій з рослинних форм. 2. Виготовлення об'ємних виробів з природних матеріалів. 3. Робота з насінням квітів та лікарськими рослинами. 4. Виготовлення композицій із природних матеріалів за ма- 	<p>задумом; колективні композиції об'ємних виробів з рослинних матеріалів, естетично оформлені пакети з насінням квітів, лікарськими рослинами або інші роботи на вибір учителя і учнів.</p>	<p>го вказівок, наслідування дій педагога у мовленнєвій та прикладній діяльності.</p> <p>Використання засвоєного словника у власному мовленні.</p>
--	--	--	--

	<p>люнками або своєї власної. Вироби з насіння.</p> <p><i>Робота з глиною (пластиліном).</i> Ліплення пластичне і конструктивне. <i>Способи виконання теми (на вибір учителя і учнів):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виготовлення скульптурних мініатюр способом «втягування» з цілісної основи. 2. Конструювання об'ємних виробів способом «примазування». 3. Ліплення іграшок з глини (пластиліну): рибок, коника, півника, баранця, зайчика чи іншої тваринки. <p><i>Узагальнююча практична робота.</i> Створення колективної композиції – виставки за тематикою розділу.</p>	<p>Ліпить фігури з глини (пластиліну), наслідуючи вчителя або за власним задумом. Знає назви та призначення інструментів, якими користуються на уроках, володіє безпечними прийомами роботи з ними. Бере участь у виставках – композиціях скульптурних мініатюр за мотивами природи. Називає об'єкти, матеріали ліплення; уміє повідомляти про виконану роботу.</p>	
--	---	---	--

3	8	<p>Я сам та інші люди. <i>Світ професій «людина – людина».</i> Ознайомлення з професіями типу «людина-людина». Профінформація про особливості трудової діяльності у сфері «людина – людина»: лікар лікує, вчитель навчає, юрист консультує, офіціант обслуговує, культпрацівник організовує відпочинок на дозвіллі). Прогностична діагностика нахилів учнів до діяльності у сфері «людина – людина». Узагальнення результатів профдіагностики за 1–2 класи. <i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i> 1. Обладнання куточка професій сфери «людина – людина». 2. Екскурсія на робочі місця професійних працівників сфери «людина – людина».</p>	<p><i>Учень:</i> має уявлення про різні професії і їх специфіку.</p> <p>Має уявлення про трудову вихованість людини; Вміє працювати акуратно, економити матеріали, раціонально розподіляти зусилля та час роботи, доводити роботу до остаточного завершення.</p>	<p>Формування навичок слухо-зоро-вібраційного сприймання мовленнєвого матеріалу. Формування позитивних якостей особистості (чесності, доброти, співчуття, взаємодопомоги та ін). Усвідомлення логічної послідовності практичних дій, розвитку подій у реальному житті та мовленні. Запам'ятання мовленнєвого матеріалу різної складності. Уточнення, конкретизація, збагачення словникового запасу. Корекція порушень мовлення (вербалізму уявлень, знань тощо).</p>
---	---	---	--	---

	<p>3. Виготовлення наочної профінформації про трудову діяльність у сфері «людина – людина».</p> <p>4. Оформлення аплікацій з паперу чи природних матеріалів на тему: «Пізнай себе та інших людей».</p> <p><i>Побутова праця.</i> Купівля товарів першої необхідності як вид побутової праці. Види магазинів: гастрономи, магазини господарчі, універмаги, універсами, супермаркети тощо. Товари вітчизняного виробництва і доцільність їх придбання.</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя і учнів):</i></p> <p>1. Використання калькулятора для розрахунків економічної доцільності витрат на придбання товарів першої необхідності.</p>	<p>Розуміє і виконує свою роль у завданні в умовах заданої ситуації.</p> <p>Відповідально ставиться до дорученої роботи та демонструє особистісні якості: пильність, уважність, акуратність, самоконтроль, ретельність, кмітливість, ініціативність в процесі виконання самостійних завдань.</p> <p>З'ясовує асортимент і підраховує вартість «споживчого кошика» сім'ї, розробляє способи його здешевлення; бере участь у рольовій грі «У магазині».</p>	
--	--	---	--

	<p>3. Визначення терміну споживчої придатності харчових продуктів.</p> <p>4. Рольова гра «У магазині».</p> <p><i>Культура зовнішності людини. Робота з різними матеріалами.</i></p> <p>Одяг як атрибут професійної діяльності. Особливості вбрання медичних, культосвітніх працівників, представників сфери обслуговування, педагогів, юристів.</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Виготовлення макетів професійного одягу сфери «людина – людина».2. Розробка проектних моделей і пошукових макетів професійного одягу. Виготовлення аплікацій професійного одягу.3. Виготовлення об'ємних макетів лялькового одягу.	<p>Виготовляє графічні моделі і пошукові макети професійного одягу з паперу, ниток і тканин на вибір учителя і учнів.</p>	
--	--	---	--

	<p><i>Подарунки та сувеніри до свят. Продовження роботи з різними матеріалами.</i></p> <p>Подарунки і сувеніри до новорічних і різдвяних свят. Символічні значення ялинкових прикрас.</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виготовлення подарунків та сувенірів у народних традиціях. 2. Виготовлення прикрас для ялинки або інтер'єру класу. 3. Виготовлення карнавальних масок. 4. Виготовлення подарунків для рідних, близьких, друзів («миколайчики»). <p><i>Узагальнююча практична робота.</i></p> <p>Колективне оформлення класної кімнати і виготовлення карнавальних костюмів до Новорічних і Різдвяних свят.</p>	<p>Знає про традиції і звичаї новорічних та різдвяних свят. Відповідає на запитання вчителя стосовно навчальної діяльності та навколишнього середовища, трудових операцій.</p> <p>Уміє працювати в колективі над виконанням спільного завдання; володіє елементами культури праці; позитивно ставиться до трудових завдань, що викликають інтерес; знає елементи техніки безпеки.</p>	
--	---	---	--

4	4	<p>Людина і знаки інформації <i>Світ професій «людина – знакові системи».</i> Ознайомлення з професіями у сфері «людина–знакові системи».</p> <p>Проінформація про особливості трудової діяльності у сфері «людина – знакові системи» (бухгалтер нараховує зарплату, оператор комп’ютерної техніки складає тексти і малюнки, телефоніст набирає коди міст і номери абонентів тощо).</p> <p>Прогностична діагностика нахилів учнів до діяльності у сфері знакової інформації. Узагальнення результатів профдіагностики за 1–2 класи.</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i> 1. Обладнання куточка професій із знаковою інформацією.</p>	<p><i>Учень:</i> має уявлення про різні професії і їх специфіку у сфері «людина–знакові системи».</p> <p>Розпізнає різні інформаційні знаки (букви, цифри, креслення, фотографії).</p> <p>Наслідують діяльність вчителя, використовує його наочний матеріал (картки, таблички із завданнями); вміє спілкувати-</p>	<p>Збагачення словникового запасу назвами предметів, дій, словами, які виражають почуття, емоції.</p> <p>Формування в учнів системних навичок навчальної діяльності.</p> <p>Виховання емоційно – позитивного ставлення до праці, наполегливості, працелюбності. Запам’ятання і відтворення логічної послідовності дій.</p> <p>Уточнення, конкретизація, збагачення словникового запасу. Планування художньо-трудо-вих дій, виховання наполегливості у досягненні очікуваних кінцевих результатів праці.</p>
---	---	--	---	---

	<p>2. Екскурсія на робочі місця професійних працівників сфери «людина–знакові системи».</p> <p>3. Виготовлення наочності про трудову діяльність у сфері знакової інформації.</p> <p><i>Умовні знаки передачі інформації. Робота з різними матеріалами.</i></p> <p>Історичний розвиток знаків математичної символіки і знаків писемного мовлення (вітчизняних, зарубіжних). Елементи поліграфічного мистецтва. Кольорографія.</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <p>1. Макетування для ігор електронних пристроїв управління, мобільних телефонів, шахових дошок. Позначення умовних знаків на кнопках, клавіатурі, шаховій дошці.</p>	<p>ся у колективі (усне, дактильне, жестове мовлення) в межах розвитку ініціативного, ситуативного мовлення.</p> <p>Уміє користуватися вимірними інструментами; володіє технологічними операціями для виготовлення виробу (вміє склеювати папір і картон, користуватися шаблоном, різати, вирізати деталі та інше); виготовляє макети дистанційних пультів управління телевізорами, калькуляторів, мобільних телефонів, шахових дошок, макети книжечок оригінальної форми, відбитки монотипії та акватипії або інші вироби на вибір учителя і учнів.</p>	
--	---	--	--

		<p>2. Виготовлення макетів книжечок оригінальної форми і їх художнє оформлення різними знаками.</p> <p>3. Друкування кольорових відбитків у техніці монотипії.</p> <p>4. Творення кількох кольорових відбитків способом акватипії.</p> <p><i>Узагальнююча практична робота.</i></p> <p>Виготовлення унаочнення з математики, мови, читання з використанням різних інформаційних знаків (засобів візуальної комунікації).</p>		
5	8	<p>Людина і техніка</p> <p><i>Світ професій «людина – техніка».</i></p> <p>Ознайомлення з професіями у сфері «людина – техніка».</p> <p>Профінформація про особливо-</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>має уявлення про різні професії і їх специфіку у сфері «людина – техніка».</p>	<p>Використання знайомого мовленнєвого матеріалу, який відповідає змістові роботи, що виконується.</p>

	<p>сті трудової діяльності у сфері «людина–техніка» (інженери-конструктори розробляють проєкт технічної конструкції, токарі виготовляють деталі, слюсарі складають конструкції машин, електрозварювальники зварюють металеві деталі тощо).</p> <p>Прогностична діагностика нахилів учнів до діяльності у сфері техніки. Узагальнення результатів профдіагностики за 1–2 класи.</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обладнання куточка професій технічної галузі. 2. Екскурсія на робочі місця професійних працівників сфери «людина – техніка». 3. Виготовлення наочної профінформації про трудову діяльність у технічній галузі. 	<p>Розпізнає різні види технічних конструкцій.</p>	<p>Формування навичок писемного викладання думок.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p> <p>Розвиток творчих здібностей на прикладі архітектурної творчості та їх реалізація у композиціях, моделях.</p> <p>Використання знайомого мовленнєвого матеріалу, який відповідає змістові роботи, що виконується.</p> <p>Розвиток полісенсорного сприймання.</p>
--	---	--	--

	<p><i>Технічні конструкції. Робота з різними матеріалами.</i></p> <p>Сучасні технологічні, транспортуючі і транспортні технічні конструкції та їх ретроаналоги у вітчизняному машинобудуванні.</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя і учнів):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технічне моделювання з різних матеріалів на основі готових креслень. 2. Реконструювання із внесенням змін у ескізи майбутніх виробів. 3. Проектне моделювання з різних матеріалів за технічними умовами з самостійною розробкою графічних зображень (начерків, ескізів, креслень, технічних рисунків). <p><i>Робота з технічним конструктором.</i></p>	<p>Розробляє дитячі художні проекти та реалізовує їх у композиціях, макетах, моделях із різних пластичних матеріалів, володіє прийомами роботи з інструментами, виявляє емоційно-позитивне ставлення до праці.</p> <p>Розуміє і самостійно складає інструкції, що містять вимоги</p>	
--	---	--	--

	<p>Технічне моделювання з деталей конструктора «Школяр». <i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технічне конструювання за графічними зображеннями і технічними умовами інструкції до конструктора «Школяр». 2. Реконструювання із внесенням змін у графічні зображення і технічні умови інструкції до конструктора «Школяр». 3. Проектне моделювання з розробкою власних графічних зображень, технічних умов та складання пошукових макетів з деталей конструктора «Школяр». <p><i>Робота з будівельним набором та іншими матеріалами.</i></p> <p>Ознайомлення з видами будівельних конструкцій залежно від призначення.</p>	<p>до виконання двох–трьох дій; повідомляє про виконану роботу; звертається із проханням до вчителя, товариша; виконує усні та письмові інструкції; пише заявку на одержання необхідного матеріалу та інструментів; детально, стисло звітує про роботу; визначає об’єкт, що виготовлятимуть.</p> <p>Виготовляє технічні моделі з деталей конструктора «Школяр» (за добором учителя).</p> <p>Має уявлення про архітектонічну творчість (архітектуру, декоративно-ужиткове мистецтво, дизайн), уміє конструювати моделі, виділяти, аналі-</p>	
--	--	---	--

	<p>Макетування будівельних споруд у вітчизняному архітектурному стилі.</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Макетування архітектурних форм способом трансформації паперу.2. Складання макетів споруд із деталей будівельних наборів.3. Виготовлення архітектурних форм з природних матеріалів (в тому числі способом ліплення). <p><i>Узагальнююча практична робота за тематикою розділу.</i></p> <p>Колективна виставка-композиція будівельних споруд вітчизняного архітектурного стилю, транспортних засобів вітчизняного дизайну.</p>	<p>зувати і порівнювати об'єкти та їх частини за окремими ознаками: кольором, формою, величиною; виконує репродуктивні (за зразком, малюнком, кресленням, ескізом, схемою, словесним описом) і творчі завдання (за власним задумом); виявляє естетичний смак у ставленні до предметного довкілля.</p>	
--	---	---	--

6	7	<p>Людина і художнє довкілля. <i>Світ професій «людина – художні образи».</i> Ознайомлення з професіями у сфері» людина – художні образи».</p> <p>Профінформація про особливості творчої діяльності у сфері «людина – художні образи» (письменник творить образи засобами художнього мовлення, художник використовує як засоби художньої виразності пластику лінії і колірної плями; для скульптора, архітектора, майстра-художника декоративно-ужиткового мистецтва, дизайнера засобами художньої виразності є пластика просторових форм; для музиканта – музичні звуки, для хореографа – пластика руху, для актора – пантоміміка і художнє мовлення).</p>	<p><i>Учень:</i> має уявлення про різні професії і їх специфіку у сфері «людина – художні образи». Знає різні види мистецтв.</p>	<p>Планування художньо-трудо-вих дій від підготовки до роботи до очікуваних кінцевих результатів праці. Уточнення, конкретизація, збагачення словникового запасу. Удосконалення вмій описово-розповідного мовлення (слідом за вчителем), та навичок послідовно розповідати про виконану роботу. Виховання емоційно-позитивного ставлення до праці. Формування навичок виконання репродуктивних (за зразком, малюнком, кресленням, словесним описом) і творчих завдань (за власним задумом). Формування позитивних якостей особистості (чесності, доброти, співчуття, взаємодопомоги та ін.).</p>
---	---	--	--	---

	<p>Прогностична діагностика нахилів учнів до діяльності у сфері художньої творчості. Узагальнення результатів профдіагностики за 1–2 класи.</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обладнання куточка професії мистецької галузі. 2. Екскурсія на робочі місця професійних працівників сфери мистецтва. 3. Виготовлення наочної профінформації про види художньої творчості. <p><i>Художні техніки декоративного і ужиткового мистецтва.</i></p> <p>Види декоративно-ужиткового мистецтва: художня вишивка, ґердани, кераміка, художня обробка деревини, випилювання лобзиком, випалювання та ін.</p> <p>Способи виконання теми (на вибір учителя і учнів):</p>	<p>Знає назви та призначення інструментів, якими користуються на заняттях, володіє безпечними прийомами роботи з ними; уміє користуватися вимірювальними інструментами (метром, кутником та ін.); володіє технологічними операціями для виготовлення виробу; виявляє емоційно-позитивне ставлення до праці.</p> <p>Виготовляє зразки оздоблювальних швів «стебнівка», «ланцюжок»; візерунки ґерданів; макети традиційних селянських знарядь праці (веретена, вил, ціпа, лопати тощо); виробу зі шпону, стружки, сучків; твори з фанери і фольги, виробу з інших видів декоративно-</p>	<p>Формування вміння звертатися із запитанням до вчителя, однокласника. Формування навичок розуміння реплік співрозмовника у зв'язку із навчальною діяльністю, трудовими операціями.</p> <p>Уточнення, конкретизація, збагачення словникового запасу.</p> <p>Формування навичок догляду за садово-городніми, квітничково-декоративними рослинами.</p>
--	--	--	---

	<p>1. Використання у вишивках оздоблювальних швів «стебнівка» (назад голкою, ручна строчка), «ланцюжок» (тамбур).</p> <p>2. Техніка нанизування бісеру в ґерданах.</p> <p>3. Макетування з деревини і пиломатеріалів традиційних селянських знарядь праці.</p> <p>4. Вироби із шпону або стружок із деревини та сучків з декоративною текстурою.</p> <p>5. Випилювання лобзиком, випалювання випалювачем.</p> <p>6. Карбування (тиснення на фользі).</p> <p>7. Виготовлення народних іграшок з глини або пластиліну.</p> <p><i>Макетування архітектурних форм.</i></p> <p>Східний і західний стилі в архітектурі. Особливості архітектурних форм Сходу.</p>	<p>ужиткового мистецтва (за добром учителя і учнів).</p> <p>Має уявлення про текстильний дизайн і його різновиди.</p> <p>Уміє виготовляти пано на тканині: рукавичка-прихватка, килимок, серветка, подушечка, м'яка іграшка, кашпо або інші вироби (за добром учителя та учнів).</p> <p>Має уявлення про архітектурну творчість (архітектуру, декоративно-ужиткове мистецтво, дизайн), уміє конструювати моделі.</p>	
--	---	--	--

	<p>Способи виконання теми (на вибір учителя і учнів):</p> <ol style="list-style-type: none">1. Поєднання об'ємних просторових форм конуса і циліндра, кулі у макетах будівель східної архітектури.2. Техніка мозаїчного декору з паперу або інших матеріалів. <p><i>Художнє конструювання предметів побуту (дизайн).</i></p> <p>Текстильний дизайн (етнодизайн) і його різновиди: в'язання гачком, макраме, м'яка іграшка, аплікація із тканини та інші види.</p> <p>Способи виконання теми (на вибір учителя і учнів):</p> <ol style="list-style-type: none">1. В'язання за допомогою гачка ланцюжків і нескладних колоподібних мотивів.2. В'язання найпростіших вузлів у техніці макраме.3. Конструювання м'яких іг-	<p>Уміє виготовляти макети будівель східного стилю, зразки архітектурної мозаїки у колі, квадраті, смужці за доббором учителя і учнів.</p> <p>Дотримується безпечних прийомів роботи з інструментами.</p> <p>Уміє називати потрібні прилади, інструменти, якими користуються під час ручної праці,</p>	
--	---	--	--

	<p>рашок із поролону і текстильних матеріалів.</p> <p>4. Виготовлення настінних декоративних композицій.</p> <p>5. Компонування і художнє оздоблення серветок, килимків, рукавичок-прихваток, подушечок для голок тощо.</p> <p>6. Макетування інтер'єру житлового приміщення.</p> <p><i>Елементи паркового мистецтва.</i></p> <p>Мистецтво ландшафтного дизайну, весняний фітодизайн.</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя і учнів):</i></p> <p>1. Декорування шкільної клумби (ділянки) до календарно-обрядового свята «зав'язування плоду»; виконання циклу весняних робіт.</p> <p>2. Прикрашання подвір'я і приміщення «кличанням» (гілками і травами) до свята Трійці («Зеленої неділі»).</p>	<p>Дотримується правил безпеки праці і особистої гігієни під час роботи на шкільній клумбі (ділянці).</p> <p>Розробляє план клумби (ділянки) оригінальної форми; виготовляє декорації до свята «зав'язування плоду» (лозоплетений тин, вінки та інші атрибути свята); зразок подвір'я і приміщення, підготовлених до «Зелених свят».</p> <p>Виконує практичні роботи.</p>	
--	---	---	--

Основні навчальні досягнення на кінець року

Учні повинні знати:

правила безпеки праці і особистої гігієни під час роботи з колючими і ріжучими інструментами, що застосовуються для обробки різних матеріалів;

- умови позначення ліній на ескізах, кресленнях, їх призначення;
- позначення місць нанесення клею;
- назви геометричних елементів кола;
- прийоми виконання розгорток об'ємних фігур;
- техніку плетіння зі смужок паперу;
- техніку аплікаційних робіт із соломки;
- прийоми з'єднання деталей об'ємних виробів з природного матеріалу за допомогою шипів;
- основні частини літаючих моделей, їх призначення;
- види ручних швів, їх використання.

Учні повинні вміти:

- виконувати вимоги безпеки праці ;
- читати ескізи в підручниках, навчальних посібниках для 3 класу, виконувати найпростіші ескізи, рисунки проєктованих виробів, моделей;
- виконувати розмітку розгорток виробів за допомогою лінійки, кутника, циркуля;
- з'єднувати деталі виробів за допомогою ниток, шипів, способом плетіння;
- конструювати дитячі іграшки, моделі з різних матеріалів;
- виготовляти дидактичні посібники, предметні ігри для уроків зі шкільних навчальних дисциплін;
- конструювати моделі механізмів, машин з деталей технічних наборів за умовами вчителя та власним задумом;
- виготовляти об'ємні вироби з тканини;
- естетично оздоблювати вироби.

4 клас

Кількість годин на рік – 35. Кількість годин на тиждень – 1

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	2	<p>Вступ Основні правила безпечної праці на уроках трудового навчання. Повторення тематичного розділу «Вступ» за 1–3 класи. Ділові якості працівників і умови праці для різних видів професійної діяльності.</p> <p><i>Елементи проектної графіки: Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Виготовлення виробів у техніці оригамі за умовними графічними зображеннями.2. Графічне зображення послідовності виготовлення виробів у техніці оригамі.	<p><i>Учень:</i> комплектує папки необхідними інструментами. Має уявлення про елементи графічної грамоти. Знає назви та призначення інструментів, якими користується на заняттях, володіє безпечними прийомами роботи з ними; уміє користуватися вимірювальними інструментами (метром, кутником та ін); Володіє технологічними операціями для виготовлення виробу (склеює папір і картон, користується шаблоном, вміє різати, вирізувати деталі та ін); може «читати» креслення та ескізи виробів. Розуміє і ро-</p>	<p>Співвіднесення професійно-трудової лексики з реальними об'єктами (напр. знаряддями праці), реальними (трудовими) діями. Формування в учнів системних навичок навчальної діяльності. Формування вміння міркувати у формі суджень з приводу виконання виробів, уміння складати звіт про виконану роботу.</p>

		<p>3. Вибір форм і розмірів заготовок для реалізації проектного задуму.</p> <p>4. Виготовлення виробів у техніці оригамі за власним задумом.</p>	<p>бить умовні позначення способів дій на картках-завданнях.</p> <p>Виготовляє в техніці оригамі (шкатулка, підводний човен, жабка і ін.).</p> <p>Має знання про тварин, рослини, корисні копалини; уміння доглядати живі істоти тощо.</p>	
2	6	<p>Людина і природа <i>Світ професій «людина–природа».</i> Профінформація про кваліфікаційні якості працівників природничих галузей, вироби (знання про тварин, корисні копалини). Констатуюча діагностика нахилів учнів до діяльності у сфері природи. <i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i> – Обладнання майданчика професій природничої галузі.</p>	<p><i>Учень:</i> має уявлення про професії природничого циклу і їх специфіку. Дотримується безпечних прийомів роботи з інструментами. Вміє працювати самостійно, малими групами, колективно.</p>	<p>Формування процесів пізнавальної діяльності (уваги, пам'яті, мислення, аналітико-синтетичних процесів). Адекватне сприймання і відтворення інформації, яка дається у словесній формі та практично. Сприймання зверненого мовлення вчителя, виконання його вказівок, наслідування дій у мовленнєвій та прикладній діяльності.</p>

	<p>– Екскурсії на робочі місця професійних працівників сфери «людина-природа».</p> <p>– Виготовлення наочних посібників про трудову діяльність у сфері природи.</p> <p><i>Робота з рослинними матеріалами.</i></p> <p>Аранжування букетів та композицій з натуральних і штучних квітів. Рослинна символіка.</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <p>– Компонування осінніх і зимових букетів.</p> <p>– Виготовлення штучних квітів у різних техніках.</p> <p>– Створення композицій із квітковими формами.</p> <p>Робота з лікарськими рослинами або насінням медоносних квітів.</p>	<p>Виготовляє сюжетні композиції за малюнком або власним задумом; колективні композиції об'ємних виробів з рослинних матеріалів, естетично оформлені пакети з насінням квітів, лікарськими рослинами або інші роботи на вибір учителя і учнів.</p> <p>Бере участь у підготовці виставок зимових або осінніх букетів, робить штучні квіти з різних матеріалів, настінні пано з квітами, прикраси для одягу.</p> <p>Ліпить іграшки за малюнком або за власним задумом.</p>	<p>Уточнення, конкретизація, збагачення словникового запасу. Використання засвоєного словника у власному мовленні.</p>
--	--	--	--

	<p><i>Робота з пластиліном (глиною).</i></p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комбіноване виготовлення виробів з пластиліну або глини. 2. Виготовлення виробів з пластиліну (глини) із цілісної форми. 3. Поєднання способів «витагування» з цілого шматка пластиліну (глини) і «примазування» деталей до основи. 4. Ліплення на основі пласта. 5. Ліплення стрічковим способом. <p><i>Узагальнююча практична робота.</i></p> <p>Створення колективної композиції-виставки за тематикою розділу.</p>	<p>Створює скульптурні мініатюри з природних форм (за вибором учителя).</p> <p>Ліпить фігури з глини (пластиліну), наслідуючи вчителя або за власним задумом. Знає назви та призначення інструментів, якими користуються на уроках, володіє безпечними прийомами роботи з ними. Називає об'єкти, матеріали ліплення; повідомляє про виконану роботу.</p>	
--	---	--	--

3	8	<p>Я сам та інші люди. <i>Світ професій «людина-людина».</i> Профінформація про кваліфікаційні якості працівників сфери «людина-людина». Констатуюча діагностика нахилів учнів до діяльності у сфері «людина-людина». Узагальнення результатів профдіагностики за 1–3 класи. <i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i> 1. Обладнання майданчика професій сфери «людина-людина». 2. Екскурсія на робочі місця професійних працівників сфери «людина-людина». 3. Виготовлення наочності про трудову діяльність у сфері «людина-людина».</p> <p><i>Побутова праця.</i> Розподіл обов'язків у сім'ї.</p>	<p><i>Учень:</i> має уявлення про різні професії і їх специфіку.</p> <p>Має уявлення про трудову вихованість людини; вміє працювати акуратно, економить матеріали, раціонально розподіляє зусилля та час, доводить роботу до остаточного завершення.</p> <p>Володіє навичками самообс-</p>	<p>Формування навичок слухозоро-вібраційного сприймання мовленнєвого матеріалу. Корекція вад мовлення (вербалізму уявлень, знань тощо). Формування позитивних якостей особистості (чесності, доброти, співчуття, взаємодопомоги та ін). Усвідомлення логічної послідовності практичних дій, розвитку подій у реальному житті та мовленні.</p>
---	---	--	---	--

	<p>Особливості колективної праці. Види самообслуговування (миття індивідуального посуду і прання дрібних речей). Миючі засоби і засоби прання. Господарчі товари</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виготовлення корисних для сім'ї речей. 2. Розрахунки економічної доцільності витрат на придбання миючих засобів для посуду і засобів для прання. 3. Використання традиційних побутових миючих засобів і засобів прання для дрібних речей. 4. Технологічна послідовність миття посуду і прання з використанням сучасних миючих і пральних засобів. <p><i>Культура зовнішності людини. Робота з різними матеріалами.</i></p>	<p>луговування у процесі побутової праці (санітарно-гігієнічне та економічне).</p> <p>Осмилює і визначає свою роль у завданні в умовах заданої ситуації.</p> <p>Виявляє відповідальність за доручену роботу та реалізує особистісні якості: пильність, уважність, акуратність, самоконтроль, ретельність, кмітливість, ініціативність у процесі виконання самостійних завдань.</p> <p>Має чистий індивідуальний посуд, випрані дрібні речі особистого користування.</p> <p><i>Учень:</i> добирає або виготовляє костюм</p>	
--	--	--	--

	<p>1. Стиль зовнішності людини. Стильова єдність одягу, галантерейних і ювелірних виробів.</p> <p>2. Способи виконання теми (на вибір учителя)</p> <p>3. Розробка іграшкових моделей і макетування різних стилів одягу з його галантерейними та ювелірними виробами. Рольові ігри та інсценізації з використанням одягу різного стилю («На уроці», «У лікарні», «Суд іде»).</p> <p><i>Подарунки та сувеніри до свят. Продовження роботи з різними матеріалами.</i></p> <p>Подарунки та сувеніри у народних традиціях.</p> <p><i>Способи виконання теми:</i></p> <p>Виготовлення подарунків та сувенірів у народних традиціях.</p> <p><i>Узагальнююча практична робота.</i></p>	<p>для рольових ігор та інсценізацій, іграшкові макети стильного одягу .</p> <p>Знає традиції і звичаї новорічних та Різдвяних свят. Відповідає на запитання вчителя стосовно навчальної діяльності та оточуючого середовища, трудових операцій.</p> <p><i>Учень:</i></p> <p>уміє виготовляти іграшки для ялинки, прикраси для новорічного і Різдвяного інтер'єрів. Має уявлення про різні професії і їх специфіку у сфері «людина-знакові системи».</p>	
--	--	--	--

		Виготовлення карнавальних костюмів і масок, колективне оформлення класної кімнати до новорічних і Різдвяних свят.		
4	4	<p>Людина і знаки інформації. <i>Світ професій «людина-знакові системи».</i> Профінформація про кваліфікаційні якості фахівців знакової комунікації. Констатуюча діагностика нахилів учнів до трудової діяльності у сфері знакової інформації. Узагальнення результатів профдіагностики за 1–3 класи. <i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обладнання куточка професій, пов'язаних зі знаковою інформацією . 2. Екскурсія на робочі місця професійних працівників сфе- 	<p><i>Учень:</i> Дотримується норм мовленнєвої поведінки між однокласниками, серед знайомих, у навчальній, знайомій і новій ситуаціях.</p>	<p>Формування в учнів системних навичок навчальної діяльності. Корекція вад мовлення (вербалізму уявлень, знань тощо). Збагачення словникового запасу назвами предметів, дій, словами, які виражають почуття, емоції. Розвиток полісенсорного сприймання. Формування в учнів системних навичок навчальної діяльності. Планування художньо-трудо-вій діяльності.</p>

	<p>ри «людина–знакові системи».</p> <p>3. Виготовлення наочності про трудову діяльність у сфері знакової інформації.</p> <p><i>Умовні знаки передачі інформації. Робота з різними матеріалами.</i></p> <p>Елементи топографії, топоніміки. Умовні графічні знаки. <i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Виготовлення карт-саморобок з відповідними позначеннями, географічними умовними знаками (географічними, топографічними).2. Макетування знаків різних держав та визначення поточного курсу валюти. <p><i>Узагальнююча практична робота.</i></p> <p>Колективна гра-подорож з використанням різних засобів</p>		
--	---	--	--

		візуальної комунікації (інформаційних знаків) або інша форма узагальнення тематики розділу.		
5	8	<p>Людина і техніка. <i>Світ професій «людина-техніка».</i> Профінформація про кваліфікаційні якості працівників технічної галузі (знання про техніку, уміння ремонтувати технічні конструкції). Констатуюча діагностика нахилів учнів до діяльності у сфері техніки. Узагальнення результатів профдіагностики за 1–3 класи. <i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i> 1. Обладнання майданчика професій технічної галузі. 2. Екскурсія на робочі місця професійних працівників сфери «людина-техніка».</p>	<p><i>Учень:</i> має уявлення про різні професії і їх специфіку у сфері «людина–техніка». Розпізнає різні види технічних конструкцій. Називає види техніки.</p>	<p>Формування навичок писемного викладення думок. Використання знайомого мовленнєвого матеріалу, який відповідає змістові роботи, що виконується. Формування навичок писемного викладання думок. Формування позитивних якостей особистості (чесності, доброти, співчуття, взаємодопомоги та ін.). Формування уявлення про архітектурну творчість.</p> <p>Формування позитивних якостей особистості (чесності, доб-</p>

	<p>3. Виготовлення наочності про трудову діяльність у технічній галузі. <i>Технічні конструкції. Робота з різними матеріалами.</i> Сучасні технологічні, транспортуючі і транспортні технічні конструкції. <i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технічне моделювання за зразками-макетами, графічними зображеннями, технологічними картами. 2. Реконструювання моделей – зразків, удосконалення графічних зображень, внесення змін у технологічну карту. 3. Проектування технічних моделей, розробка графічних зображень. <p><i>Робота з технічним конструктором.</i></p>	<p>Вміє розробляти дитячі проекти та реалізовувати їх у композиціях, макетах, моделях із різних пластичних матеріалів, графічних зображень, за технологічною карткою; володіє прийомами роботи з інструментами, виявляє емоційно-позитивне ставлення до праці.</p> <p>Розуміє і самостійно складає інструкції, що містять вимоги</p>	<p>роти, співчуття, взаємодопомоги та ін.).</p>
--	--	---	---

	<p>Технічне моделювання з деталей технічного конструктора. <i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технічне конструювання відповідно до знань інструкцій конструкторів. 2. Реконструювання моделей, запропонованих в інструкціях. 3. Проектне моделювання з деталей конструкторів за власним задумом. <p><i>Робота з будівельним набором і різними матеріалами.</i> Макетування будівельних споруд.</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Макетування будівельних конструкцій з різних матеріалів за аналогом. 2. Конструювання будівельних макетів. 	<p>до виконання двох-трьох дій; повідомляє про виконану роботу; звертається із проханням до вчителя, товариша; виконує усні та письмові інструкції; пише заявку на одержання необхідного матеріалу та інструментів; детально, стисло звітує про роботу; визначає об'єкт, що виготовлятимуть. Виготовляє технічні моделі з деталей різних конструкторів.</p> <p>Має уявлення про архітектонічну творчість (архітектуру, декоративно-ужиткове мистецтво, дизайн), уміє конструювати моделі, виділяти, аналізувати і порівнювати об'єкти та їх частини за окремими ознаками: кольором, формою, величиною; виконувати репродуктивні (за зразком, малюнком,</p>	
--	--	--	--

		<p>3. Проектування макетів споруд за власним задумом.</p> <p><i>Узагальнююча практична робота за тематикою розділу.</i></p> <p>Колективна виставка-композиція макетів будівельних споруд і моделей транспортних засобів вітчизняного і зарубіжного дизайну.</p>	<p>кресленням, ескізом, схемою, словесним описом) і творчі завдання (за власним задумом); виявляє естетичне ставлення до предметного довкілля.</p>	
6	7	<p>Людина і художнє довкілля</p> <p><i>Світ професій «людина – художні образи».</i></p> <p>Профінформація про кваліфікаційні якості працівників мистецької сфери (розвинені уява, фантазія, емоційно-почуттєва сфера, художньо-образне мислення, відчуття органічної єдності з довкіллям тощо).</p> <p>Констатуюча діагностика нахилів учнів до діяльності у сфері мистецтва. Узагальнен-</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>має уявлення про різні професії і їх специфіку у сфері «людина – художні образи».</p> <p>Розрізняє різні види мистецтв.</p> <p>Знає назви та призначення інструментів, якими користуються на заняттях, володіє безпечними прийомами роботи з ними; уміє користуватися вимірювальними інструментами (метром, кутником та ін.); во-</p>	<p>Уточнення, конкретизація, збагачення словникового запасу.</p> <p>Формування позитивних якостей особистості (чесності, доброти, співчуття, взаємодопомоги та ін.).</p> <p>Звернення із запитанням до вчителя, однокласника. Розуміння реплік співрозмовника, пов'язаних з навчальною діяльністю, трудовими операціями.</p>

	<p>ня результатів профдіагностики за 1–3 класи.</p> <p>Способи виконання теми (на вибір учителя):</p> <p>4. Обладнання майданчика професій мистецької сфери.</p> <p>5. Екскурсія на робочі місця професійних працівників сфери «людина – художні образи».</p> <p>3. Виготовлення наочних посібників про трудову діяльність у сфері мистецтва.</p> <p><i>Художні техніки декоративного і ужиткового мистецтва (етнодизайну).</i></p> <p>Види декоративно-ужиткового мистецтва: художня вишивка, ґердани, художня обробка деревини і пиломатеріалів та ін.</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір)</i></p> <p>1. Виготовлення виробів зі шпону і фанери (маркетрі-мозаїка, випилювання лобзиком, випалювання).</p>	<p>лодіє технологічними операціями для виготовлення виробу; виявляє емоційно-позитивне ставлення до праці.</p> <p>Виготовляє зразки вишивки найпростішими оздоблювальними швами; ювелірні вироби в техніці ґерданів; макети давніх знарядь праці (коси, серпатоцо); художні вироби з пило-</p>	<p>Формування позитивних якостей особистості (чесності, доброти, співчуття, взаємодопомоги та ін.).</p> <p>Вміння вирощувати садово-городні, квітничково-декоративні рослини.</p> <p>Уточнення, конкретизація, збагачення словникового запасу.</p>
--	--	--	--

	<p>2. Тиснення на фользі, карбування з м'якої жерсті.</p> <p>3. Макетування давнього інтер'єру української хати.</p> <p><i>Макетування архітектурних форм.</i></p> <p>Східний і західний стилі в архітектурі. Особливості архітектурних форм Заходу.</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя і учнів):</i></p> <p>1. Поєднання об'ємних просторових форм призми, куба, паралелепіпеда у будівлях західної архітектури.</p> <p>2. Використання техніки паперового вітражу для оздоблення будівельних споруд.</p> <p><i>Художнє конструювання предметів побуту (дизайн).</i></p> <p>Дизайн (етнодизайн) інтер'єрів та його різновиди: папероплетення та конструювання з пи-</p>	<p>матеріалів (шпону, фанери), фольги або вироби інших видів декоративно-ужиткового мистецтва (на вибір учителя і учнів).</p> <p>Має уявлення про архітектонічну творчість (архітектуру, декоративно-ужиткове мистецтво, дизайн), уміє конструювати моделі.</p> <p>Уміє виготовляти макети будівель західного стилю, зразки паперових вітражів.</p> <p>Має уявлення про текстильний дизайн і його різновиди.</p> <p>Уміє виготовляти декоративні</p>	
--	--	--	--

	<p>ломатеріалів, лозоплетіння та інші види.</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Плетення з кольорових смужок картону, цукеркових обгорток, фольги. 2. Конструювання виробів з дроту і дерев'яних брусочків. 3. Конструювання побутових виробів у техніці лозоплетіння. 4. Макетування сучасного інтер'єру кімнати. <p><i>Елементи паркового мистецтва.</i></p> <p>Мистецтво ландшафтного дизайну. Весняний фітодизайн.</p> <p><i>Способи виконання теми (на вибір учителя і учнів):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виконання весняного циклу робіт на клумбі (ділянці). 2. Виготовлення традиційних 	<p>вази, кошики, підвазонники або інші вироби (на вибір учителя і учнів).</p> <p>Дотримується правил безпеки праці і особистої гігієни під час роботи на шкільній клумбі (ділянці).</p> <p>Вміє художньо оформляти клумби (ділянки), робить декорації до весняних календарно-обрядових свят, гербарій лікарських рослин.</p>	
--	---	--	--

	<p>декорацій календарно-обрядового свята «зав'язування плоду».</p> <p>3. Підготовка і проведення спільно з дорослими «зілляницького обряду», пов'язаного зі збиранням лікарських рослин.</p>	<p>Вміє вирощувати садово-городні, квітничково-декоративні рослини.</p> <p>Виконує практичні роботи: збирання врожаю моркви, буряків, сортування, закладання коренеплодів для зберігання.</p>	
<p style="text-align: center;">Основні навчальні досягнення на кінець року</p> <p><i>Учні повинні мати уявлення про:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – кваліфікаційні якості працівників за основними напрямками трудової діяльності («людина – природа», «людина – техніка», «людина – знаки інформації», «людина – інші люди», «людина – художні образи»); – основні методи технічного конструювання (словесний, графічний, предметно-перетворювальний); – умовні графічні позначення способів, дій, читання простих креслень, ескізів; – біоніку (науку про конструювання машин, приладів, механізмів на основі природних організмів); – переваги товарів вітчизняного виробництва для потреб побуту; – культуру зовнішнього вигляду людини (індивідуальний стиль одягу, особистих речей); – способи передачі інформації топографічними знаками; – види технічних конструкцій (технологічних, транспортних, транспортуючих) у зарубіжному машинобудуванні; – макетування будівельних споруд за зразками зарубіжних стилів (західного і східного); – художні техніки кількох регіональних народних промислів; 			

- дизайн середовища і його різновиди (дизайн інтер'єрів, текстильний дизайн тощо);
- ландшафтний дизайн українських обрядових свят.

Учні повинні знати:

- правила безпеки праці і особистої гігієни при роботі з колючими і ріжучими інструментами, що застосовуються для обробки різних матеріалів;
- власний тип переважаючого способу мислення (логічно-понятійного або художньо-образного);
- способи проектного моделювання за власним задумом: словесний, графічний, матеріально-предметний.

Учні повинні вміти:

- виконувати вимоги безпеки праці ;
- виконувати трудові завдання за технічними умовами: словесно-графічними (технологічними картками); графічними (начерками, технічними рисунками, схемами, ескізами, кресленнями); словесними (описами змісту трудових завдань);
- письмово і графічно оформляти дитячі «раціоналізаторські пропозиції (винаходи)» за усталеною формою;
- виконувати і читати креслення та ескізи;
- розмічати заготовки з урахуванням базової сторони і базової лінії;
- працювати за зразком, технологічною картою, технічними умовами в типових ситуаціях, технічними умовами у нетипових ситуаціях, за власним задумом;
- працювати у складі творчих груп та індивідуально;
- оцінювати власні творчі досягнення і досягнення товаришів відповідно до чинних критеріїв.

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основна мета навчального предмета «Фізична культура» для учнів зі зниженим слухом – зміцнення здоров'я, фізичний розвиток та корекція його порушень, формування основ здорового способу життя; оволодіння руховими навичками прикладного характеру; розвиток рухових якостей (сили, швидкості, витривалості та ін.); виховання позитивного ставлення до занять фізичними вправами; моральних, волевих якостей (сміливості, наполегливості та ін.); розвиток навичок мовленнєвого спілкування.

Часткова втрата слуху негативно позначається не лише на психічному розвитку дитини, а й на руховій сфері. У слабчущих дітей відзначено недостатньо точну координацію і непевність рухів, що виявляється при оволодінні руховими навичками, відносно сповільненість оволодіння ними, труднощі збереження статичної і динамічної рівноваги, відносно низький рівень розвитку просторового орієнтування, уповільнена, порівняно з ровесниками із збереженим слухом, швидкість виконання окремих рухів і всього темпу діяльності в цілому. Певне зниження функцій рухової діяльності таких дітей зумовлено: частковою втратою слуху, недостатньою мовленнєвою діяльністю, зменшенням обсягу інформації, якою володіє дитина, порушенням функціональної активності рухового та вестибулярного аналізаторів. Водночас при порушенні слуху є можливість за допомогою збережених аналізаторів регулювати і здійснювати складні види рухів, комплексно чи вибірково впливати на ті чи інші функції. Тому фізичне виховання повинно бути спрямованим на подолання порушень фізичної і рухової сфери, а також розвиток мовлення школярів зі зниженим слухом.

Велике значення надається якомога більш ранньому упередженню і запобіганню вторинних порушень, їх корекції та подоланню.

Мета предмета «Фізична культура» реалізується шляхом застосування комплексного підходу до вирішення загальних навчальних та специфічних корекційно-розвивальних завдань:

- зміцнення здоров'я і фізичний розвиток учнів;
- засвоєння теоретичних знань з фізичної культури, гігієни, основ здоров'я та здорового способу життя;

- формування навичок самостійних занять фізичними вправами, розвитку фізичних якостей, корекції постави, профілактики травматизму;
- удосконалення функціональних можливостей організму, зміцнення основних життєвоабезпечуючих систем;
- розвиток в учнів моторно-рухової сфери, вестибулярного апарату;
- виховання інтересу, потреби і звички до занять фізичними вправами;
- виховання індивідуальних морально-вольових і психологічних якостей особистості;
- використання компенсаторних функцій збережених аналізаторів;
- розвиток просторових уявлень, просторового мислення, навичок орієнтування в просторі;
- розвиток довільної уваги, довготривалої рухової пам'яті;
- збагачення словникового запасу спортивною термінологією, формування умінь адекватно користуватись нею під час спілкування;
- розвиток умінь правильно сприймати (на візуально-слуховій основі) інструкції та команди вчителя, діяти адекватно їх змісту.

На основі систематичної фізичної підготовки та з урахуванням індивідуальних особливостей вчитель фізичного виховання повинен уміти застосовувати методики оздоровлення і фізичного вдосконалення традиційними та нетрадиційними засобами і методами фізичної культури, утверджувати власним прикладом основні риси здорового способу життя, вміти аргументовано пояснювати природу, причини та наслідки шкідливих звичок, надавати першу медичну допомогу:

- формувати морально-психологічну стійкість (особисту і колективну) та готовність мобілізуватись до дій у надзвичайних ситуаціях;
- практично володіти вміннями і навичками фізичного самовдосконалення, уміти аргументовано доводити їхню доцільність.

В процесі проведення спеціальних занять з ЛФК, логоритміки, логопедичної гімнастики, фізкультури, аутотренінгів, враховуючи загальні принципи компенсації рухових дефектів та їх педагогічної реабілітації, педагогові слід вміти:

- визначати рівень розвитку рухових умінь і навичок;
- визначати рівень розвитку фізичних здатностей та можливостей школярів;
- здійснювати добір цілеспрямованих методів корекції фізичного розвитку;
- здійснювати добір оптимальних засобів корекції фізичного розвитку дітей;
- з метою недопущення фізичних перевантажень та забезпечення охоронного режиму вміти визначати обсяг роботи з дітьми з різним рівнем фізичного розвитку;
- володіти вміннями забезпечення виконання рухового режиму спеціальної школи;
- здійснювати аналіз роботи вихователів щодо забезпечення повноцінного фізичного розвитку дітей.

Виходячи з сучасних уявлень про взаємозв'язок рухової активності з розвитком функцій мозку дитини, комплексна система роботи по формуванню, за складовою структурою, рухових функцій (складною багаторівневою регуляцією і динамічною саморегуляцією), включає комплекс практичних умінь:

- формування цілеспрямованих рухів з предметами, без предметів;
- застосування системи коригуючих та розвивальних вправ для тонких рухів пальців, кисті рук, передпліччя і т.ін;
- використання специфічних прийомів подолання оральних, глобальних та дзеркальних синкінезій;
- подолання позо-тонічних реакцій в статиці і локомоціях;
- формування у дітей навичок коригування власних рухів за словесною інструкцією та без неї.

У програмі кожного класу надається тільки новий навчальний матеріал. Для закріплення пройденого та успішного оволодіння новим програмним матеріалом вчитель самостійно добирає необхідні фізичні вправи.

Поряд з уроками фізичної культури у школах для дітей зі зниженим слухом використовуються фізкультурно-оздоровчі форми занять на інших уроках та перервах. Ними можуть бути ігри та фізичні вправи на великих перервах, фізкультпауза під час уроків, профілактична гімнастика на уроках праці.

Велику увагу слід приділяти також позакласній роботі з фізичної культури (масові фізкультурні свята, шкільні змагання за доступною програмою, заняття у секціях загальної фізичної підготовки, різноманітні види туризму та ін.).

На уроках фізичної культури школярі займаються у відповідному одязі та взутті. Необхідно привчати дітей до дотримання чистоти та порядку, правил поведінки при виконанні фізичних вправ, бережливого ставлення до обладнання та інвентаря, вчити їх бути поважливими, уважними до товаришів, виховувати добрі манери та естетичний смак.

Домашні завдання для самостійного виконання фізичних вправ учні отримують на уроках фізичної культури. Їх зміст має бути спрямований на розвиток фізичних якостей, повторення в домашніх умовах найпростіших рухових дій, засвоєних на уроках, із застосуванням прийомів самоконтролю. Перевірка виконання домашніх завдань здійснюється на уроках учителем фізичної культури систематично.

На уроках фізичної культури проводиться робота з розвитку усного мовлення, збагачення словникового запасу дітей. На цих уроках у повному обсязі можуть бути реалізовані принципи навчання усного мовлення: навчання вимови на базі мовленнєвого спілкування, свідомо і активна участь дітей у навчальному процесі, систематичність і послідовність навчання, зв'язок теорії з практикою, здійснення індивідуального і диференційованого підходу до учнів за умов колективної роботи.

У навчально-виховному процесі значне місце повинні займати наочні компоненти. Використання комбінованих повідомлень (словесно-наочних) служить додатковим засобом засвоєння необхідних для рухової діяльності і повсякденного спілкування понять.

Оцінювання і перевірка знань, рухових вмінь і навичок, техніки виконання фізичних вправ, контрольних нормативів і вимог навчальної програми – важлива складова частина навчально-виховного процесу. Під час оцінювання вчитель має враховувати рівень досягнень учня, зважаючи на те, що основними функціями є контролююча, навчальна, діагностична і виховна.

Під час оцінювання навчальних досягнень з фізичної культури потрібно дотримуватися таких правил:

– здійснювати індивідуальний підхід (тобто створювати для учнів такі умови, які відповідають особливостям їхнього розвитку, рівню підготовленості та стану здоров'я);

– конкретизувати завдання (визначити оцінку шляхом чітко поставленого перед учнем завдання, ставити оцінку за виконання завдання, визначеного змістом даного уроку);

– гласність оцінки (своєчасно інформувати учнів про оцінку з коротким аналізом дій).

Під час оцінювання рухової дії розрізняють ступені її розуміння та виконання (правильне, з незначними помилками, які не порушують раціональну техніку і структуру рухової дії; з грубими помилками, які порушують структуру рухової дії або окремих її елементів).

Оцінюючи навчальні досягнення учнів з фізичної культури, враховують:

– рівень теоретичної підготовки;

– рівень засвоєння мовного матеріалу (розуміння та використання словника, фразеології, розуміння і виконання інструкції вчителя, спрощеності учня використати цей мовний матеріал для пояснення своїх дій);

– якість умінь і навичок, техніки виконання рухової дії, результати обов'язкового повторення та засвоєння домашніх завдань, рівень виконання контрольних навчальних нормативів і вимог (якщо вони є в даній темі), а наприкінці навчального року – стан фізичної підготовленості за орієнтовним чи обов'язковим комплексним тестом. Наведені нижче критерії дають змогу здійснювати оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями слуху за рівнями компетентності.

Орієнтовний комплексний тест оцінки стану фізичної підготовленості включає в себе тестування фізичних якостей та комплекс спеціальних тестів для визначення специфічних особливостей фізичної підготовленості дітей. Вправи з цих комплексів виконуються протягом навчального року.

Планування тестових вправ на уроках програма рекомендує наступним чином:

I семестр – тестові вправи з розвитку швидкості, витривалості, гнучкості, сили;

II семестр – спритність, швидко-силові якості та всі фізичні якості наприкінці навчального року (на одному уроці не більше двох тестів).

Оцінка за виконання кожного контрольного нормативу виставляється за 12бальною шкалою з урахування результату виконання вправи, теоретичних знань, якості вмінь та навичок, техніки виконання рухової дії.

За результатами медичного огляду школярі тимчасово розподіляються на основну, підготовчу і спеціальну медичні групи. Всі вони відвідують обов'язкові уроки, але виконують загальноорозвивальні й коригувальні вправи з різним фізичним навантаженням, ті, які їм не протипоказані. Крім цього, для учнів спеціальної медичної групи організуються 2 обов'язкових додаткових заняття за спеціальною програмою, які проводить учитель з відповідною підготовкою. Поточні оцінки для них виставляються за знання та техніку виконання рухових дій, а за чверть – «зараховано» чи «не зараховано».

До оцінювання учнів, які за станом здоров'я віднесені до підготовчої медичної групи, ставляться такі ж вимоги, як і до основної групи, за умови, що вони звільняються від виконання тих тестових вправ, які протипоказані їм за станом здоров'я.

Умови проведення спеціального тестування представлені у додатку.

Програма передбачає реалізацію змісту в обсязі двох годин на тиждень. Вона не встановлює чітко визначеної кількості годин для вивчення тих чи інших розділів, але під час планування зобов'язує вчителя більшу частину часу приділяти навчанню і засвоєнню пріоритетного матеріалу.

Основними документами є:

- навчальна програма;
- навчальний план спеціального загальноосвітнього навчального закладу;
- графік розподілу і проходження навчального матеріалу;
- робочий план реалізації навчальної програми, який складається на рік або півріччя;
- план-конспект уроку або системи уроків.

Комплексне вирішення завдань фізичного виховання школярів зі зниженим слухом передбачає проведення як урочних, так і позаурочних форм занять.

**Критерії оцінювання навчальних досягнень
учнів підготовчого і 1 класів з фізичної культури**

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання
Початковий	1–3	Учень володіє обмеженими знаннями з предмета, задані елементи фізичних вправ виконує шляхом наслідування дій вчителя
Середній	4–6	Учень засвоїв матеріал на рівні окремих фрагментів, володіє елементами техніки виконання вправ на початковому рівні. В мовленні для пояснення своїх дій епізодично використовує спеціальну термінологію
Достатній	7–9	Учень виявляє знання та розуміння більшої частини навчального матеріалу, за інструкцією вчителя може виправляти допущені помилки, виконує контрольні нормативи і тести
Високий	10–12	Учень вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує його на практиці. Виконує контрольні нормативи і вимоги. Звіт про виконання завдання дає усною мовою, користується спеціальною термінологією

**Критерії оцінювання навчальних досягнень
учнів 2 класу з фізичної культури**

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання
Початковий	1–3	Учень володіє мінімальними знаннями, виконує задані елементи вправ на елементарному рівні розпізнання
Середній	4–6	Учень розуміє основний теоретико-методичний матеріал, може з незначною допомогою виконати окремі фізичні вправи, пояснити свої дії, частково використовуючи спеціальну термінологію
Достатній	7–9	Учень виявляє знання і розуміння навчального матеріалу, здатен застосовувати їх для виконання фізичних вправ, визначених програмою. Звіт про виконання завдання дає з використанням спеціальної термінології
Високий	10–12	Учень виявляє міцні знання з предмета, знає методику підготовки і виконання фізичних вправ, виконує контрольні нормативи, знає словник і фразеологію вивчених тем

**Критерії оцінювання навчальних досягнень
учнів 3 класу з фізичної культури**

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання
Початковий	1–3	Учень володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, може виконувати окремі елементи фізичних вправ з допомогою вчителя, усні інструкції розуміє і виконує епізодично
Середній	4–6	Учень виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, виконує усні інструкції вчителя, здатний виконати контрольний норматив, тести з фізичної підготовки
Достатній	7–9	Знання учня достатні для вільного застосування вивченого матеріалу. З допомогою вчителя може аналізувати та виправляти допущені помилки. Виконує контрольні нормативи, тести. У звіті про виконання завдання користується спеціальною фразеологією
Високий	10–12	Учень має міцні знання з предмета, володіє техніко-тактичною підготовкою для виконання фізичних вправ, виконує контрольні навчальні нормативи. Знає словник і фразеологію з вивчених тем

**Критерії оцінювання навчальних досягнень,
учнів 4 класу з фізичної культури**

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання
Початковий	1–3	Учень засвоїв матеріал на рівні окремих фрагментів, володіє елементами техніки виконання вправ на початковому рівні. В мовленні для пояснення своїх дій епізодично використовує спеціальну термінологію
Середній	4–6	Учень виявляє знання і розуміння більшої частини навчального матеріалу, за інструкцією вчителя може виправляти допущені помилки, виконує контрольні нормативи і тести.
Достатній	7–9	Учень вільно володіє вивченим матеріалом і застосовує його на практиці. Виконує контрольні нормативи і вимоги. Знає більшу частину спеціального словника, яку використовує для звіту
Високий	10–12	Учень має міцні знання з предмета, володіє тактичною підготовкою для виконання фізичних вправ, виконує вправи та контрольні навчальні нормативи на високому рівні. Знає і використовує у мовленні словник і фразеологію, визначені навчальною програмою

Орієнтовний комплексний тест оцінки стану фізичної підготовленості містить тестування фізичних якостей та комплекс спеціальних тестів для визначення специфічних особливостей фізичної підготовленості дітей зі зниженим слухом. Вправи з цих комплексів виконуються протягом навчального року.

Планування тестових вправ на уроках програма рекомендує наступним чином:

I семестр – тестові вправи з розвитку швидкості, витривалості, гнучкості, сили;

II семестр – спритність, швидкісно-силові якості та всі фізичні якості наприкінці навчального року (на одному уроці не більше двох тестів).

Оцінка за виконання кожного контрольного нормативу виставляється за 12-бальною шкалою з урахуванням результату виконання вправи, теоретичних знань, якості вмінь та навичок, техніки виконання рухової дії.

За результатами медичного огляду школярі тимчасово розподіляються на основну, підготовчу і спеціальну медичні групи. Всі вони відвідують обов'язкові уроки, але виконують загальнорозвивальні й коригувальні вправи з різним фізичним навантаженням та ті, які їм не протипоказані. Крім цього, для учнів спеціальної медичної групи організуються 2 обов'язкових додаткових заняття за спеціальною програмою, які проводить відповідно підготовлений учитель. Потокові оцінки для них виставляються за знання та техніку виконання рухових дій, а за чверть – «зараховано» чи «не зараховано».

До оцінювання учнів, які за станом здоров'я віднесені до підготовчої медичної групи, ставляться такі самі вимоги, як і до основної групи, за умови, що вони звільняються від виконання тих тестових вправ, які протипоказані їхньому здоров'ю.

Умови проведення спеціального тестування представлені у Додатку.

Програма передбачає реалізацію змісту в обсязі двох годин на тиждень. Вона не встановлює чітко визначеної кількості годин для вивчення тих чи інших розділів, але під час планування зобов'язує вчителя більшу частину часу приділяти навчанню і засвоєнню пріоритетного матеріалу.

Орієнтовна сітка розподілу навчальних годин за темами програмового матеріалу

Теми	Кількість годин у класах			
	Підготовчий і 1-й	2-й	3-й	4-й
Теоретико-методичні знання	На всіх уроках			
Гімнастика	20	20	20	20
Легка атлетика	12	12	14	14
Рухливі ігри	24	20	18	18
Плавання	2	6	6	6
Вправи комплексного тесту оцінки стану фізичної підготовленості	12	12	12	12
Усього занять	70	70	70	70
<p>Основними документами планування навчально-виховного процесу в спеціальному загальноосвітньому навчальному закладі є:</p> <ul style="list-style-type: none"> – навчальна програма; – навчальний план спеціального загальноосвітнього навчального закладу; – графік розподілу і проходження навчального матеріалу; 				

- робочий план реалізації навчальної програми, який складається на рік або півріччя;
- план-конспект уроку або системи уроків.

Комплексне вирішення завдань фізичного виховання школярів зі зниженим слухом передбачає проведення як урочних, так і позаурочних форм занять.

Третій розділ програми об'єднує зміст позакласних форм фізичного виховання: заняття учнів у гуртках фізичної культури, спортивних секціях, фізкультурно-оздоровчі години. Зміст занять у різних формах позакласної роботи визначається з урахуванням віку школярів за групами класів. Якщо школа має відповідні умови, вчитель може організувати заняття з інших видів спорту, включаючи національні. Кількість спортивних секцій і гуртків за пропозицією вчителя фізичної культури визначається адміністрацією школи.

Документи, які регламентують проведення планування позакласної роботи в школі: річний план фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів, положення про внутрішньошкільні змагання, протоколи змагань, журнал обліку роботи фізкультурних гуртків та спортивних секцій. Учитель фізичної культури забезпечує проведення позакласної фізкультурно-оздоровчої і спортивно-масової роботи в класах, де він викладає.

I розділ

ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧІ ЗАХОДИ В РЕЖИМІ ДНЯ

Ранкова гігієнічна гімнастика

Ранкова гігієнічна гімнастика – це один з обов'язкових компонентів фізкультурно-оздоровчих заходів режиму школи, який сприяє організованому початку навчального дня, підвищенню працездатності на уроках, активізації обмінних процесів, покращення самопочуття і настрою. Ранкова гігієнічна гімнастика сприяє вихованню звички до використання фізичних вправ у режимі дня, формуванню вмінь і навичок правильного їх виконання. Вона складається з 6-8 комплексів (вправ для загального розвитку), які можуть бути вивчені на уроках фізичної культури. Міняти комплекс доцільно не рідше одного разу на місяць.

Фізкультурні хвилинки під час уроків

Фізкультурні хвилинки проводяться в класі під керівництвом учителя, який веде урок чи підготовку домашнього завдання. Тривалість фізкультурних хвилин 1–2 хв. Комплекс фізкультурних хвилин складається з 2–3 вправ, які повторюються 4–6 разів.

Фізичні вправи і рухливі ігри на великих перервах

Ефективність впливу рухливих ігор на великих перервах залежить від вмiлої її організації. Важливо, щоб вона мала довільний характер, який не змушував би учнів обов'язково виконувати вправи та ігри, які були раніше заплановані. Безпосереднє керівництво проведенням великих перерв покладається на чергового вчителя, фізкультурний актив. Особлива роль у цьому відводиться вчителям фізичної культури, які надають методичну і організаційну допомогу.

Кращою формою активного відпочинку у молодших школярів є рухливі ігри. Але учні початкових класів не мають достатнього досвіду і вміння самостійної організації гри, тому на початковому етапі вони потребують допомоги з боку старшокласників або вчителя.

Ігри та вправи на великих перервах потрібно проводити на свіжому повітрі, що поряд із фактором оздоровлення сприяє загартуванню організму учнів. На свіжому повітрі слід максимально використовувати майданчики, бігові доріжки, сектори для стрибків, а також мати в достатній кількості дрібний спортивний інвентар – м'ячі, скакалки, обручі, прапорці та ін.

Основні види занять на великих перервах: рухливі ігри, вправи з м'ячем, із скакалкою; лазіння і перелізання; елементи танців; метання м'яча у ціль; стрибки у довжину з місця, ковзання на ковзанах, катання на санках, самокатах та ін.

Щоденні фізкультурні заняття в другій половині дня

Ці заняття протягом 1 години проводять вихователі груп продовженого дня за допомогою фізкультурного активу з числа старшокласників.

У щоденних фізкультурних заняттях в другій половині дня використовується матеріал, вивчений

школярами на уроках фізичної культури: вправи з м'ячами, скакалками, гімнастичними палицями. Ходьба, біг, стрибки, метання, лазіння і перелізання, ковзання на ковзанах, катання на лижах, санках, велосипедах і самокатах, рухливі і спортивні ігри за спрощеними правилами, елементи ритмічної гімнастики, виконання домашніх завдань.

Основна частина занять триває 20–30 хв. Решта часу використовується на самостійні ігри та різні вправи, включаючи домашні завдання з фізичної культури, що виконуються під наглядом вихователя.

Використання різних форм урочних і позаурочних занять фізичною культурою і спортом, зміст яких визначено у поданій програмі, допомагає досягти оптимального обсягу рухової активності учнів завдяки забезпеченню їх щоденними заняттями фізичними вправами і підготувати дітей до самостійного життя і праці, вирішуючи завдання зміцнення здоров'я, їх всебічного фізичного розвитку, корекції рухових порушень.

Результативність корекційного фізичного виховання у школі для дітей зі зниженим слухом досягається спільними зусиллями всього педагогічного колективу: вчителів фізичної культури, класоводів, педагогів-організаторів позакласної і позашкільної виховної роботи, фізкультурного активу.

Фізкультурні паузи під час виконання домашніх завдань

Фізкультурні паузи включають в себе комплекси з 3–5 загальнорозвивальних і спеціальних вправ (вправи для покращення пам'яті, зняття втоми з верхнього плечового поясу, кистей рук, попереку тощо).

Щоденні самостійні фізкультурні заняття – комплекси із 4–6 вправ, що сприяють фізичному самовдосконаленню.

ПРОГРАМА

2 клас

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	8	<p>Теоретичні відомості. Рухова активність протягом дня. Значення та правила виконання ранкової гігієнічної гімнастики вдома. Значення і зміст фізкультпаузи під час виконання домашніх завдань. Правила особистої гігієни. Профілактика травматизму та шкідливих звичок. Правила безпеки під час занять фізичними вправами. Руховий режим дня і загальний вплив фізичних навантажень на організм. Гігієнічні основи загартування. Значення бігових вправ.</p>	<p><i>Учень:</i> Наводить приклади загального впливу фізичних навантажень на організм. Пояснює значення та правила виконання ранкової гігієнічної гімнастики вдома; значення і зміст фізкультпаузи під час виконання домашніх завдань, значення бігових вправ. Характеризує фізіолого-гігієнічні основи загартування. Володіє прийомами профілактики травматизму. Дотримується правил гігієни на заняттях фізичними вправами.</p>	<p>Формування в учнів стійкого інтересу до занять фізичними вправами. Вербалізація знань та уявлень про власний організм. Сприяння розвитку мовлення, збагачення словникового запасу та його конкретизація. Розвиток аналітико-синтетичного типу сприймання.</p>

2	<p>Гімнастика</p> <p><i>Теоретичні відомості:</i> правила під час виконання нескладних гімнастичних вправ. Техніка безпеки під час занять у залі та на майданчику.</p> <p><i>Організуючі вправи:</i> виконання стройових команд: «Шикуйсь!», «Рівняйсь!», «Струнко!», «Вільно!», «Розійдись!»; розмикання та змикання приставними кроками; перешикування з однієї шеренги у дві і навпаки; розрахунок і розподіл у строю; перешикування з колони по одному в колону по два, три, чотири у русі послідовними поворотами; складання рапорту вчителю.</p> <p>Словник: <i>колона, шеренга, змикання, розмикання, стрій.</i></p> <p><i>Фразеологія.</i> Вишикуватися у колону (шеренгу). Стати у стрій (колону, шеренгу).</p>	<p>Дотримується правил під час виконання нескладних гімнастичних вправ;</p> <p>знає техніку безпеки під час занять у залі та на майданчику.</p> <p>Виконує стройові команди «Шикуйсь!», «Струнко!», «Вільно!», «Розійдись!»; розмикання та змикання приставними кроками; перешикування з однієї шеренги у дві і навпаки.</p> <p>Вміє перешикуватись з колони по одному в колону по два, три, чотири в русі послідовними поворотами (в групі учнів);</p> <p>знає словник та фразеологію вивчених тем.</p>	<p>Формування уявлень про навколишнє середовище, власне тіло.</p> <p>Розвиток аналітико-синтетичного сприймання. Формування навичок самостійного орієнтування у макропросторі. Подолання скрутності рухів, малорухливості, невпевненості.</p> <p>Розвиток усіх функцій та видів мовлення.</p>
---	---	---	---

	<p><i>Ходьба:</i> з подоланням перешкод; широкими кроками; з прискоренням; з випадками; з утриманням правильної постави; із зупинками за зоровим сигналом; присівши; з різними положеннями рук; з підстрибуванням.</p> <p>Словник: <i>широкий крок, прискорення, випад, постава, підстрибування, зупинка, сигнал.</i></p> <p>Фразеологія. <i>Я іду присівши. Ми долаємо перешкоди. Виконуємо прискорення. Ми ходимо з підстрибуванням.</i></p> <p><i>Вправи без предметів:</i> 3 комплекси ранкової гігієнічної гімнастики; 3 комплекси коригувальних вправ для формування правильної постави.</p> <p><i>Вправи з предметами:</i> комплекси з 6–8 вправ з предметами (м'ячами, обручами, гімнастичними палицями, іграш-</p>	<p>Вміє утримувати правильну поставу; ходити із зупинками за зоровим сигналом; присівши; з різними положеннями рук; з підстрибуванням.</p> <p>Виконує тести ходу до цілі, піднімання в сід, на гнучкість.</p> <p>Знає словник та фразеологію вивчених тем.</p> <p>Виконує 3 комплекси ранкової гігієнічної гімнастики з предметами; 3 комплекси коригувальних вправ для формування правильної постави, комплекси з 6–8 вправ з предметами.</p>	<p>Формування правильної постави та корекція вад опорно-рухового апарату (плоскостопості, клишоногості).</p> <p>Розвиток швидкості реакції на зоровий сигнал.</p> <p>Розвиток усіх функцій та видів мовлення.</p> <p>Формування уявлень подолання фрагментарності, посилення стійкості і точності, узагальненості уявлень.</p> <p>Розвиток рухової пам'яті.</p> <p>Розвиток усіх функцій та видів мовлення.</p> <p>Розвиток здатності до збереження рівноваги, орієнтування</p>
--	---	--	---

	<p>ками, прапорцями тощо).</p> <p>Словник: <i>м'яч, обруч, гімнастична палиця, прапорець.</i> <i>Вправи в рівновазі:</i> Ходьба по прямій лінії (до 15 м) з відкритими і заплющеними очима. Утримання позиції у стійці на одній нозі з різними рухами рук чи ніг до втрати рівноваги (до 15–20 с). Ходьба з предметами по гімнастичній лаві, вправи на стійкість тіла на кубі, лаві, рейці, виконання вправ на утримання положення після декількаразових (до 3–5 разів) обертів навколо себе. Стійка на одній нозі (правій чи лівій), руки на пояс (вперед, догори, в сторони) з відкритими заплющеними очима. Словник: <i>куб, колода, стегно, рейка.</i> Фразеологія. <i>Не втрачати рівноваги, йти на носках. Під-</i></p>	<p>Знає словник та фразеологію вивчених тем. Вміє ходити по колоді з переступанням через предмети (набивний м'яч, іграшку), розходитись з партнером на гімнастичній лаві; утримує позицію у стійці на одній нозі з різними рухами рук. Виконує ходу до цілі із заплющеними очима; тест «статична рівновага» (заплющені, відкриті очі).</p> <p>Знає словник та фразеологію вивчених тем.</p>	<p>у просторі, сприяння розвитку функцій вестибулярного апарату.</p> <p>Розвиток усіх функцій та видів мовлення.</p> <p>Розвиток координованості рухів, регуляції просторових рухів.</p>
--	--	---	--

	<p><i>німати стегно високо. Заплющити очі. Підняти обруч.</i></p> <p><i>Лазіння і перелізання:</i> по похилій лаві, установленій під кутом 45° відносно гімнастичної стінки, з упору присівши; підтягування на горизонтальній і похилій лавах, лежачи на животі; перелізання через гімнастичну колоду, козла чи коня; лазіння по гімнастичній стінці вгору та вниз різнойменним хватом.</p> <p><i>Словник:</i> <i>вгору, вниз, козел, кінь, гімнастична стінка.</i></p> <p><i>Фразеологія.</i> <i>Я лізу по похилій лаві. Ми перелазимо через гімнастичну колоду. Я лізу по гімнастичній стінці.</i></p> <p><i>Виси та упори:</i> вис стоячи на низькій перекладині; згинання і розгинання рук у висі стоячи; з вису стоячи кроком уперед перехід у вис лежачи з нас-</p>	<p>Вміє підтягуватись на горизонтальній та похилій лавах, лежачи на животі; перелізати через гімнастичну колоду, козла чи коня; лазити по гімнастичній стінці вгору та вниз різнойменним хватом;</p> <p>знає словник та фразеологію вивчених тем.</p> <p>Вміє з вису стоячи кроком уперед перейти у вис лежачи з наступним поверненням; пересуватись у висі перехватом рук без опори; підтягуватись у ви-</p>	<p>Розвиток усіх функцій та видів мовлення.</p> <p>Розвиток здатності узгоджувати рухи різних частин тіла при виконанні елементів вправ.</p>
--	---	--	--

	<p>тупним поверненням; пересування у висі перехватом рук без опори; підтягування у висі на перекладині (хлопчики) та у висі лежачи на низькій перекладині (95см) (дівчатка).</p> <p>Словник: <i>вис, упор, перекладина, перехват рук, підтягування</i>. Фразеологія. <i>Я підтягуюсь у висі на перекладині. Виконуємо вис стоячи на низькій перекладині.</i></p> <p><i>Танцювальні вправи:</i> позиції ніг, зміна позицій ніг за сигналом; перемінний крок та крок «польки»; з'єднання танцювальних кроків; вальсовий крок.</p>	<p>сі на перекладині (хлопчики) та у висі лежачи на низькій перекладині (95 см) (дівчатка);</p> <p>знає словник та фразеологію вивчених тем.</p> <p>Знає основні позиції ніг. Змінює позиції ніг за командою вчителя. Виконує вальсовий крок.</p>	<p>Розвиток усіх функцій та видів мовлення.</p> <p>Розвиток відчуття ритму, формування вміння керувати власним тілом. Послаблення негативних емоцій, формування естетичних почуттів (емоційне ставлення до прекрасного у мистецтві).</p>
3	<p>Легка атлетика</p> <p><i>Теоретичні відомості:</i> Техніка безпеки під час занять на майданчику; поняття про початок бігу; правильне дихання під час бігу.</p>	<p>Знає правила дихання під час бігу; техніку безпеки під час занять на майданчику.</p>	<p>Формування навичок правильного дихання під час ходьби та бігу.</p>

	<p><i>Біг:</i> з утриманням правильної постави; з подоланням перешкод; біг 30 м; повторний біг 2–3 рази по 30 м; «човниковий біг 4 x 9 м (3 серії); спеціальні вправи бігуна; повільний біг від 300 до 600 м.</p> <p>Словник: <i>дихання, повторити, повільно, «човниковий біг».</i></p> <p>Фразеологія. <i>Ми біжимо повільно. Виконуємо вправи бігуна. Ми біжимо з подоланням перешкод.</i></p> <p><i>Стрибки:</i> навперемінно з ходьбою; з поворотом у різні сторони на 180°; на одній, двох ногах на місці і з просуванням вперед; у глибину з висоти 30–40 см; багатоскоки з просуванням вперед до 10 м; стрибок у довжину з місця на дальність, точність; підстрибування вверх з торканням висячого предмета (м'яча); стрибки зі скалкою на місці.</p>	<p>Виконує біг на швидкість до 30 м, спеціальні вправи бігуна, човниковий біг 4x9 м, повільний біг від 300 до 600 м;</p> <p>знає словник та фразеологію вивчених тем.</p> <p>Вміє стрибати навперемінно з ходьбою; з поворотом у різні сторони на 180°; на одній, двох ногах на місці і з просуванням вперед; у глибину з висоти 30–40 см; стрибки зі скалкою на місці;</p> <p>виконує стрибок у довжину з місця на дальність;</p>	<p>Розвиток рухових якостей (швидкості, спритності, гнучкості, витривалості, рівноваги); корекція здоров'я і фізичного розвитку шляхом застосування спеціальних засобів і методів, які сприяють підвищенню функціональних можливостей, що зміцнюють опорно-руховий апарат, серцево-судинну і дихальну системи.</p> <p>Формування оцінки та регуляції просторово-часових та динамічних параметрів рухів.</p>
--	---	--	---

	<p>Словник: <i>підстрибування, стрибок, скакалка, багатоскоки, просування вперед, точність.</i> Фразеологія. <i>Виконуємо стрибки навперемінно з ходьбою. Виконуємо багатоскоки. Торкаємось до висячого м'яча.</i></p> <p>Метання: великого м'яча двома руками із-за голови і знизу з місця у стіну, набивного м'яча (вагою 2 кг) на дальність з різних вихідних положень: знизу двома, із-за голови, від грудей, правою чи лівою рукою, справа, зліва; сидячи, із-за голови двома руками, метання тенісного м'яча з місця однією рукою у стіну, на дальність, у ціль (щит розміром 1x1 м, що розміщений на висоті 3 м, з відстані 5–7 м); через перешкоду висотою до 2–3 м; метання тенісного м'яча із положення сидячи ведучою рукою.</p>	<p>знає словник та фразеологію вивчених тем.</p> <p>Вміє метати великий м'яч двома руками із-за голови і знизу з місця у стіну, набивного м'яча (вагою 2 кг) на дальність з різних вихідних положень: знизу двома, із-за голови, від грудей, правою чи лівою рукою, справа, зліва; через перешкоду висотою до 2–3 м; виконує метання тенісного м'яча із положення сидячи ведучою рукою.</p>	<p>Розвиток усіх функцій та видів мовлення.</p> <p>Розвиток точності рухів, уміння диференціювати свої м'язові відчуття.</p> <p>Розвиток усіх функцій та видів мовлення.</p>
--	--	--	--

	<p>Словник: <i>щит, стіна, відскік, метання.</i></p> <p>Фразеологія. <i>Виконати метання малого м'яча через перешкоду. Я виконую метання на дальність.</i></p>		
4	<p>Рухливі ігри та естафети.</p> <p>«Захисник фортеці», «Лисиця і заєць», «Два мало – третій зайвий», «Гонка м'ячів», «Гра у квадраті», «Односкок», «Стрибки командою», «На одній нозі по прямій», «Стрибунці», «Вгору двома», «Бігуни-скакуни», «Гігантський крок», «Біг по «коридору», «Біг з перешкодами», Біг «крізь обруч», «Естафетна паличка», «Біг з підлізанням», «Потяг», «М'яч ведучому», «Передай сусіду», «Влучно в ціль», «Вибий ведучого», «Провести м'яч по прямій», «Хто швидше», «Спуск шеренгами».</p>	<p>Вміє грати в 5–6 ігор; знає назви і зміст вивчених ігор та їх правила.</p>	<p>Розвиток емоційної сфери виховання відповідності переживань певній ситуації, гальмування занадто сильних емоцій, як негативних, так і позитивних.</p> <p>Послаблення негативних емоцій, формування:</p> <ul style="list-style-type: none"> – моральних якостей (почуття обов'язку, гуманність, доброзичливість, любов, дружба, співпереживання і чесність); – інтелектуальних якостей (передусім зацікавленого ставлення до діяльності, розуміння завдань, їх послідовності).

5	<p>Плавання</p> <p>Гігієна плавання. Правила поведінки у басейні. Спеціальні вправи плавця. Різні варіанти ходіння і бігу у воді. Виконання вправ для загального розвитку у воді. Занурювання у воду. Вправи для дихання з опусканням обличчя у воду і занурюванням з головою у воду. Відкривання очей у воді. Ковзання на грудях і спині з роботою ніг; те саме з руками; плавання довільним способом.</p> <p><i>Ігри у воді:</i> «Полоскання білизни», «Футбол», «Море хвилюється», «Риби і сітка», «Сісти на дно», «Насос», «Медуза», «Жаба», «Поплавок», «У кого більше бульб?», «Стріла».</p>	<p>Дотримується правил поведінки у басейні;</p> <p>вміє ходити у воді з різними рухами; відкривати очі у воді; виконувати ковзання на грудях і спині з роботою ніг;</p> <p>виконує спеціальні вправи плавця, занурювання по пояс, до підборіддя.</p> <p>Вміє грати в 2–3 гри на воді; знає назви і зміст вивчених ігор та їх правила.</p>	<p>Корекція недоліків опорно-рухового апарату, формування постави. Загартування організму. Покращення діяльності серцево-судинної та дихальної систем. Сприяння розвитку фізичних якостей.</p>
---	---	--	--

Орієнтовний комплексний тест оцінки стану фізичної підготовленості школярів зі зниженим слухом
Для учнів молодшого шкільного віку – 8 років
Тестування фізичних якостей

Види випробувань	Стать	Рівні, бали, нормативи			
		Високий	Достатній	Середній	Початковий
		12–10	9–7	6–4	3–1
Сила: піднімання в сід за 1 хв, разів	X	26	22	20	18
	Д	25	20	18	16
Спритність: човниковий біг 4x9 м, с	X	12,3	12,7	13,0	13,3
	Д	12,9	13,5	13,8	14,0
Витривалість: біг від 300 до 600 м, м	X	600	500	450	400
	Д	500	400	350	300
Швидкість: біг на 30 м, с	X	6,4	7,0	7,5	8,0
	Д	7,0	7,5	8,0	8,4
Швидкісно-силові якості: стрибок у довжину з місця, см	X	130	100	80	75
	Д	115	95	75	70
Гнучкість: нахили тулуба вперед з положення сидячи, см	X	10	7	4	2
	Д	11	9	4	2

Спеціальне тестування

Види випробувань		Стать	Рівні, бали, нормативи			
			Високий	Достатній	Середній	Початковий
			12–10	9–7	6–4	3–1
Метання тенісного м'яча із положення сидячи, м ведучою рукою		Х	10,0	9,0	7,0	5,5
		Д	9,0	7,5	6,5	4,5
Ходьба до цілі з заплющеними очима, см		Х	75	90	105	115
		Д	70	85	90	100
Статична рівновага, с	Із заплющеними очима	Х	10	17	9	15
		Д	10	17	9	15
	з відкритими очима	Х	8	13	7	11
		Д	8	13	7	11
Вправи на вибір (танцювальні елементи, плавання тощо)		Х	12–10	9–7	6–4	3–1
		Д	балів	балів	балів	балів
Теоретичні знання		Х	12–10	9–7	6–4	3–1
		Д	балів	балів	балів	балів

3 клас

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	8	<p>Теоретичні відомості. Роль загартування для здоров'я людини. Правила і методика загартування. Правильне дихання під час виконання фізичних вправ. Історичні аспекти українського спорту. Руховий режим учня. Вплив фізичних навантажень на організм дитини.</p>	<p>Наводить приклади загального впливу фізичних навантажень на організм; пояснює роль загартування для здоров'я людини; володіє правилами і методикою загартування; дотримується правил гігієни на заняттях фізичними вправами.</p>	<p>Формування в учнів стійкого інтересу до занять фізичними вправами. Вербалізація знань та уявлень про власний організм. Сприяння розвитку мовлення, збагачення словникового запасу та його конкретизація. Розвиток аналітико-синтетичного типу сприймання.</p>
2		<p>Гімнастика. <i>Теоретичні відомості:</i> правила під час виконання гімнастичних вправ. Техніка безпеки під час занять у залі та на майданчику. <i>Організовуючі вправи:</i> виконання команд «Ширше крок!»,</p>	<p>Дотримується правил під час виконання гімнастичних вправ; знає техніку безпеки під час занять у залі та на майданчику. Виконує «Ширше крок!», «Частіше крок!», «Рідше крок!»,</p>	<p>Навчання дій, операцій, рухів, за допомогою яких виконується діяльність. Засвоєння етапів діяльності (аналіз та розуміння умов завдання, планування та організація його виконання, власне виконання</p>

	<p>«Частіше крок!», «Рідше крок!», «На перший – другий розподілись!»; повороти на місці; перешикування з однієї шеренги у дві, три, у коло і навпаки різними способами; ходьба по діагоналі, «протиходом», «змійкою»; стройовий крок.</p> <p>Словник: <i>ширше крок, частіше крок, рідше крок.</i></p> <p>Фразеологія. <i>Виконуємо команди: «Ширше крок!», «Частіше крок!», «Рідше крок!», «На перший – другий розподілись!».</i> <i>Я іду по діагоналі, «проти ходом».</i></p> <p>Ходьба: зі зміною довжини і частоти кроків та напрямку руху; з високим підніманням стегна; на носках; на п'ятах.</p> <p>Словник: <i>довжина (частота) кроку, напрямок руху, стегно.</i></p> <p>Фразеологія. <i>Ми змінюємо довжину (частоту кроку). Я іду з високим підніманням стегна.</i></p>	<p>«На перший – другий розподілись!»; повороти на місці; ходьбу по діагоналі, «протиходом», «змійкою»; стройовий крок;</p> <p>вміє перешикуватись з однієї шеренги у дві, три, у коло і навпаки різними способами; знає словник та фразеологію вивчених тем.</p> <p>Вміє ходити зі зміною довжини і частоти кроків та напрямку руху; з високим підніманням стегна; на носках; на п'ятах; виконує тести ходу до цілі, піднімання в сід, на гнучкість; знає словник та фразеологію вивчених тем.</p>	<p>завдання, самоконтроль діяльності;</p> <p>надання діяльності усвідомленого характеру, що виявляється у її регульованості – розумінні, вербалізації, довільності, доцільності, цілеспрямованості.</p> <p>Розвиток усіх функцій та видів мовлення.</p> <p>Формування правильної постави та корекція вад опорно-рухового апарату (плоскостопості, клишоногості).</p> <p>Розвиток мови і мовлення, усіх функції та видів мовлення.</p>
--	--	---	---

	<p><i>Вправи без предметів:</i> 2 комплекси з 6–12 вправ для самостійної роботи з розвитку фізичних якостей; комплекс вправ для формування правильної постави і профілактики плоскостопості.</p> <p><i>Вправи з предметами:</i> комплекси з 6–8 вправ з предметами (м'ячами, обручами, гімнастичними палицями, іграшками, прапорцями тощо).</p> <p>Словник: <i>м'яч, обруч, гімнастична палиця, прапорець.</i></p> <p><i>Вправи в рівновазі:</i> ходьба по колоді з підскоком, випадами, перемінним і приставним кроками, кроком «польки», з різним положенням рук; зіскок з упору на коліні у стійку боком до колоди; повороти на носках на 90— 180 градусів.</p> <p>Словник: <i>колода, підскок, випад, зіскок, упор на коліні.</i></p>	<p>Виконує комплекс вправ для формування правильної постави і профілактики плоскостопості.</p> <p>Виконує комплекси з 6-8 вправ з предметами (м'ячами, обручами, гімнастичними палицями);</p> <p>знає словник та фразеологію вивчених тем.</p> <p>Вміє ходити по колоді з підскоком, випадами, перемінним і приставним кроками, кроком «польки», з різним положенням рук;</p> <p>виконує ходу до цілі із заплющеними очима; тест статична рівновага (заплющені, відкриті очі); зіскок з упору на коліні у стійку боком до колоди;</p>	<p>Формування правильної постави, профілактика плоскостопості</p> <p>Формування уявлень, подолання їх фрагментарності, посилення стійкості і точності, формування узагальненості уявлень.</p> <p>Розвиток рухової пам'яті. Розвиток мовлення.</p> <p>Розвиток здатності до збереження рівноваги, орієнтування у просторі, сприяння розвитку функцій вестибулярного апарату.</p>
--	---	--	---

	<p>Фразеологія. <i>Йти по колоді з підскоком, випадами, кроком «польки». Я виконую зіскок з упору на коліні.</i></p> <p><i>Лазіння і перелізання:</i> на похилій гімнастичній лаві, стоячи в упорі на колінах, лежачи на животі; лазіння довільним способом по горизонтальному і вертикальному канатах; лазіння по гімнастичній стінці різнойменним та однойменним способами; лазіння під колодою із захопленням її руками і ногами; перелізання через коня (2 серії по 4 рази); перелізання через колоду (2 серії по 4 рази).</p> <p>Словник: <i>упор на колінах, горизонтальний канат, вертикальний канат, колода, кінь.</i></p> <p>Фразеологія. <i>Я лізу по похилій лаві. Ми перелазимо через гімнастичну колоду. Я лізу по гімнастичній стінці.</i></p>	<p>повороти на носках на 90–180 градусів;</p> <p>знає словник та фразеологію вивчених тем.</p> <p>Вміє лазити довільним способом по горизонтальному і вертикальному канатах; по гімнастичній стінці різнойменним та однойменним способами; під колодою із захопленням її руками і ногами;</p> <p>виконує лазіння і перелізання на похилій гімнастичній лаві, стоячи в упорі на колінах, лежачи на животі;</p> <p>знає словник та фразеологію вивчених тем.</p>	<p>Розвиток усіх функцій та видів мовлення.</p> <p>Розвиток координованості рухів, регуляції рухів.</p> <p>Розвиток усіх функцій та видів мовлення.</p>
--	--	--	---

	<p><i>Виси та упори:</i> вис стоячи прогнувшись на гімнастичній стінці; те саме, зігнувши руки; зігнувши ноги; підйом переворотом в упор махом однією ногою, поштовхом другою і махом назад, зіскок прогнувшись (на низькій перекладині); розмахування у висі.</p> <p><i>Словник: підйом переворотом, мах, зіскок, вис, розмахування.</i></p> <p><i>Фразеологія. Я виконую вис стоячи прогнувшись. Виконуємо розмахування у висі.</i></p> <p><i>Танцювальні вправи:</i> вальсовий крок; елементи народних танців; ритмічна гімнастика з танцювальними вправами; кроки «польки», галопу; змінний притуп.</p>	<p>Вміє виконувати: вис стоячи прогнувшись на гімнастичній стінці; підйом переворотом в упор махом однією ногою, поштовхом другою і махом назад, зіскок прогнувшись (на низькій перекладині);</p> <p>знає словник та фразеологію вивчених тем.</p> <p>Знає елементи народних танців; основні позиції ніг; виконує ритмічну гімнастику з танцювальними вправами; кроки «польки», галопу; змінний притуп.</p>	<p>Узгодження рухів різних частин тіла при виконанні елементів і завдань та переходу від одного елементу до іншого</p> <p>Розвиток усіх функцій та видів мовлення.</p> <p>Розвиток відчуття ритму, вміння керувати власним тілом. Послаблення негативних емоцій, формування естетичних почуттів (емоційне ставлення до прекрасного).</p>
3	<p>Легка атлетика.</p> <p><i>Теоретичні відомості:</i> Техніка безпеки під час занять на</p>	<p>Знає техніку безпеки під час занять на майданчику;</p>	<p>Формування довільності дій. Виховання волі, під час подолання посильних перешкод у</p>

	<p>майданчику; поняття про старт, стартовий розбіг, фінішування. <i>Біг</i>: старт; стартовий розбіг; біг по дистанції; фініш; повторний біг 3 x 30 м; «човниковий» біг 4 x 9 м (3 серії); спеціальні бігові вправи; утримання положення ступні, виносу ноги, рук, тулуба, голови під час виконання бігових вправ. Біг на дистанції 400, 500, 800, 1000 м без урахування часу. <i>Метання</i> з місця та кроку у вертикальну і горизонтальну цілі з 8–10 м способом «із-за спини через плече». <i>Стрибки</i>: у довжину з розбігу (розбіг, відштовхування, приземлення) способом «зігнувши ноги» через перепону (резинки); стрибок у висоту з прямого і косого розбігу (спочатку через резинку). Спеціальні вправи стрибуна.</p>	<p>володіє поняттями про старт, стартовий розбіг, фінішування. Вміє виконувати стартовий розбіг; бігти по дистанції; фінішувати; утримувати положення ступні, виносити ноги, руки, тулуб, голову під час виконання бігових вправ;</p> <p>метати з місця та кроку у вертикальну і горизонтальну цілі з 8–10 м способом «із-за спини через плече»; стрибати у довжину з розбігу способом «зігнувши ноги», у висоту з прямого і косого розбігу; виконує біг на швидкість 30 м; спеціальні вправи бігуна; човниковий біг 4x9 м; повільний біг від 500 до 1000 м; метання тенісного м'яча із положення</p>	<p>розв'язанні поставлених завдань. Виховання витривалості при навчанні новим руховим діям.</p> <p>Розвиток точності рухів, уміння диференціювати свої м'язові відчуття.</p> <p>Оцінка та регуляція просторово-часових та динамічних параметрів рухів.</p>
--	---	--	--

	<p>Словник: <i>старт, стартовий розбіг, фінішування, виніс (ноги, рук, тулуба, голови).</i></p> <p>Фразеологія. <i>Ми стартуємо. Виконуємо розбіг. Я фінішую. Виконати метання з місця та кроку у вертикальну і горизонтальну цілі через перешкоду. Я виконую метання на дальність.</i></p>	<p>сидячи ведучою рукою; стрибок у довжину з місця на дальність;</p> <p>знає словник та фразеологію вивчених тем.</p>	<p>Розвиток усіх функцій та видів мовлення.</p>
4	<p>Рухливі ігри та естафети</p> <p>«Захисник фортеці», «Лисця і заєць», «Два мало – третій зайвий», «Гонка м'ячів», «Гра у квадраті», «Односкок», «Стрибки командою», «На одній нозі по прямій», «Стрибунці», «Вгору двома», «Бігуни-скакуни», «Гігантський крок», «Біг по «коридору», «Біг з перешкодами», «Біг «крізь обруч», «Естафетна паличка», «Біг з підлізанням», «Потяг», «М'яч ведучому», «Передай сусіду», «Влучно в</p>	<p>Вміє грати в 5–6 ігор;</p> <p>знає назви і зміст вивчених ігор та їх правила; 2–3 естафети з м'ячами та без предметів.</p>	<p>Розвиток емоційної сфери.</p> <p>Формування відповідності переживань певної ситуації, гальмування занадто сильних емоцій, як негативних, так і позитивних. Послаблення негативних емоцій. Формування: – моральних якостей (почуття обов'язку, гуманність, доброзичливість, любов, дружба, співпереживання і чесність); – інтелектуальних здібностей (передусім зацікавленого ставлення до діяльності).</p>

		ціль», «Вибий ведучого», «Провести м'яч по прямій», «Хто швидше», «Спуск шеренгами»; естафети з м'ячами та без предметів на швидкість і спритність.		
5		<p>Плавання</p> <p>Гігієна плавання. Правила поведінки у басейні. Спеціальні вправи плавця. Занурювання у воду з заплющеними і розплющеними очима. Вправи для дихання з акцентом на видих під водою; ковзання на грудях і спині з роботою рук і ніг; плавання довільним стилем до 20 м; плавання кролем на спині; плавання кролем на грудях з правильною технікою дихання.</p> <p>Ігри у воді: «Карасі і коропчуки», «Спіймай воду», «Мисливці і качки», «Хто довше протримається під водою?», «Морський бій», «Дивися уважно».</p>	<p>Дотримується правил поведінки у басейні;</p> <p>вміє занурюватись у воду з заплющеними і розплющеними очима;</p> <p>виконує спеціальні вправи плавця, занурювання по пояс, до підборіддя; вправи для дихання з акцентом на видих під водою; ковзання на грудях і спині з роботою рук і ніг; плавання довільним стилем до 20 м.</p> <p>Вміє грати в 2–3 гри на воді; знає назви і зміст вивчених ігор та їх правила.</p>	<p>Корекція недоліків опорно-рухового апарату, формування постави. Загартування організму. Покращення діяльності серцево-судинної та дихальної систем. Сприяння розвитку фізичних якостей.</p>

Орієнтовний комплексний тест оцінки стану фізичної підготовленості учнів зі зниженим слухом
Для учнів молодшого шкільного віку – 9 років
Тестування фізичних якостей

Види випробувань	Стать	Рівні, бали, нормативи			
		Високий	Достатній	Середній	Початковий
		12–10	9–7	6–4	3–1
Сила: піднімання в сід за 1 хв, разів	X	35	28	22	18
	Д	34	25	20	16
Спритність: човниковий біг 4x9 м, с	X	12,2	13,0	14,4	15,1
	Д	12,6	13,5	14,5	15,3
Витривалість біг від 600 до 1200 м, м	X	1200	1000	900	800
	Д	1000	800	700	600
Швидкість: біг на 30 м, с	X	6,0	6,5	7,5	7,6
	Д	6,6	7,0	7,7	7,9
Швидкісно-силові якості: стрибок у довжину з місця, см	X	155	130	95	85
	Д	130	110	80	75
Гнучкість: нахили тулуба вперед з положення сидячи, см	X	10	7	5	3
	Д	11	8	6	4

Спеціальне тестування

Види випробувань		Стать	Рівні, бали, нормативи			
			Високий	Достатній	Середній	Початковий
			12-10	9-7	6-4	3-1
Метання тенісного м'яча із положення сидячи, м ведучою рукою		Х	12,5	11,0	9,0	8,0
		Д	9,0	8,5	7,5	6,0
Ходьба до цілі з заплющеними очима, см		Х	70	80	90	100
		Д	75	85	95	105
Статична рівновага, с	із заплющеними очима	Х	13	21	12	18
		Д	13	21	12	18
	з відкритими очима	Х	11	15	10	14
		Д	11	15	10	14
Вправи за вибором школи (танцювальні елементи, плавання тощо)		Х	12-10	9-7	6-4	3-1
		Д	балів	балів	балів	балів
Теоретичні знання		Х	12-10	9-7	6-4	3-1
		Д	балів	балів	балів	балів

4 клас

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	8	<p>Теоретичні відомості. Профілактика захворювань очей, горла, носа, вух засобами фізичної культури. Як підтримувати здоровими органи травлення; гігієна харчування. Розвиток кістково-м'язової та дихальної систем засобами фізичної культури.</p>	<p>Наводить приклади розвитку кістково-м'язової та дихальної систем засобами фізичної культури; пояснює як підтримувати здоровими органи травлення, гігієна харчування; володіє правилами і методикою загартування; дотримується правил гігієни на заняттях фізичними вправами.</p>	<p>Формування в учнів стійкого інтересу до занять фізичними вправами. Вербалізація знань та уявлень про власний організм. Розвиток мовлення, збагачення словникового запасу та конкретизація значень слів. Розвиток аналітико-синтетичного типу сприймання.</p>
2		<p>Гімнастика. <i>Теоретичні відомості:</i> правила під час виконання гімнастичних вправ. Техніка безпеки під час занять у залі та на майданчику.</p>	<p>Дотримується правил під час виконання гімнастичних вправ; знає техніку безпеки під час занять у залі та на майданчику.</p>	<p>Навчання дій, операцій, рухів, за допомогою яких виконується діяльність. Засвоєння етапів діяльності (аналіз та розумі-</p>

	<p><i>Організуючі вправи:</i> розмикання уступами під лічбу; перешикування з колони по одному в колону по двоє дробленням та навпаки – зведенням; перешикування з колони по одному в колону по двоє розведенням та навпаки – злиттям; повороти кругом на місці; ходьба і біг «протиходом» і «змійкою»; стройовий крок; рапорт учителю; поняття про частини і точки розмітки в гімнастичному залі.</p> <p>Словник: <i>розмикання, уступи, дроблення, злиття, поворот кругом.</i></p> <p>Фразеологія. <i>Виконуємо розмикання уступами. Виконати ходьбу і біг «протиходом» і «змійкою».</i></p> <p><i>Ходьба:</i> зі зміною довжини і частоти кроків та напрямку руху; з високим підніманням стегна; на носках; на п'ятах.</p>	<p>Виконує розмикання уступами під лічбу; перешикування з колони по одному в колону по двоє дробленням та навпаки – зведенням; ходьбу і біг «протиходом» і «змійкою»; стройовий крок;</p> <p>вміє перешикуватись з колони по одному в колону по двоє розведенням та навпаки – злиттям; повороти кругом на місці;</p> <p>знає словник та фразеологію вивчених тем.</p> <p>Вміє ходити зі зміною довжини і частоти кроків та напрямку руху; з високим підніманням стегна; на носках; на п'ятах;</p>	<p>ння умов завдання, планування та організація його виконання, власне виконання завдання, самоконтроль під час діяльності.</p> <p>Розвиток здатності до орієнтування у просторі.</p> <p>Розвиток усіх функцій та видів мовлення.</p> <p>Формування правильної постави та корекція вад опорно-рухового апарату (плоскостопості, клишоногості).</p>
--	--	---	--

	<p>Словник: <i>довжина (частота) кроку, напрямок руху, стегно</i>. Фразеологія. <i>Ми змінюємо довжину (частоту кроку). Я іду з високим підніманням стегна. Вправи без предметів: 2 комплекси вправ ранкової гігієнічної гімнастики та 2 комплекси вправ для виховання правильної постави; 2 комплекси спеціальних відновлювальних дихальних вправ; 2 комплекси фізкультхвилинок з використанням відповідних профілактичних вправ; комплекси вправ біля опори і на гімнастичній лаві.</i></p> <p><i>Акробатика: 2 перекиди вперед; стійка на лопатках; «міст» із положення стоячи (з допомогою вчителя); стійка на голові та руках (з допомогою) (хлопчики); напівшпагат і шпагат (дівчатка); зв'язки елементів: перекид уперед – стрибок уго-</i></p>	<p>виконує тести хода до цілі; знає словник та фразеологію вивчених тем.</p> <p>Виконує комплекси вправ ранкової гігієнічної гімнастики та комплекси вправ для виховання правильної постави; комплекси спеціальних відновлювальних дихальних вправ; 2 комплекси фізкультхвилинок з використанням відповідних профілактичних вправ; комплекси вправ біля опори і на гімнастичній лаві.</p> <p>Вміє виконувати 2 перекиди вперед; стійку на лопатках; «міст» із положення стоячи (з допомогою вчителя); стійку на голові та руках (з допомогою) (хлопчики); напівшпагат і шпагат (дівчатка); зв'язки елементів.</p>	<p>Розвиток мовлення на матеріалі слів та фраз, які використовуються.</p> <p>Формування правильної постави, профілактика плоскостопості.</p> <p>Формування уявлень, подолання їх фрагментарності, посилення стійкості і точності, формування узагальненості уявлень.</p> <p>Розвиток координованості рухів.</p> <p>Розвиток м'язової пам'яті, вестибулярного апарату.</p>
--	--	---	---

	<p>ру – утримання основної гімнастичної стійки – перекид назад схрестивши ноги поворотом кругом; основна стійка – упор присівши перекид уперед – перекид назад у стійку на лопатках утримування – групування і перекид уперед у положення сидячи з нахилом уперед – перекид назад в упор присівши – стрибок в основну стійку.</p> <p><i>Вправи в рівновазі:</i> ходьба з випадами по колоді (105–110 см); повороти з різним положенням рук на 90 і 180 градусів; поєднання елементів вправ (дівчатка): вхід з додатковою опорою на кінець колоди – крок лівою, руки в сторони – крок правою, руки вниз – крок лівою і поворот праворуч кругом – махом лівої випад уперед, руки в сторони – махом правої поворот ліворуч на</p>	<p>Вміє ходити з випадами по колоді (105–110 см); повертатись з різним положенням рук на 90 і 180 градусів;</p> <p>виконує тести хода до цілі із заплющеними очима; тест статична рівновага (заплющені, відкриті очі); піднімання в сід, на гнучкість.</p>	<p>Збереження рівноваги, орієнтування у просторі, розвиток вестибулярного апарату.</p>
--	--	--	--

	<p>90 градусів у стійку, ноги нарізно, руки в сторони приставний крок праворуч – упор присівши – зіскок уперед прогнувшись.</p> <p><i>Лазіння і перелізання:</i> по похилій гімнастичній лаві переходом на гімнастичну стінку різними способами; лазіння по горизонтальному і вертикальному канатах у 2 і 3 способи.</p> <p>Словник: <i>постава, фізкульт хвилинка, випад уперед, приставний крок.</i></p> <p>Фразеологія. <i>Ходити випадками по колоді. Лазити по похилій гімнастичній лаві. Я лізу по горизонтальному (вертикальному) канаті.</i></p> <p><i>Виси та упори:</i> вис на зігнутих руках; вис зігнувши ноги; вис кутом на гімнастичній стінці; упор на низьких брусах; вис прогнувшись на перекла-</p>	<p>Вміє лазити довільним способом по похилій гімнастичній лаві переходом на гімнастичну стінку;</p> <p>виконує лазіння по горизонтальному і вертикальному канатах у 3 і 3 способи;</p> <p>знає словник та фразеологію вивчених тем.</p> <p>Виконує вис на зігнутих руках; вис зігнувши ноги; вис кутом на гімнастичній стінці; упор на низьких брусах; вис прогнувшись на перекладині;</p>	<p>Розвиток координованості рухів, регуляції просторових рухів.</p> <p>Розвиток усіх функцій та видів мовлення.</p> <p>Розвиток здатності узгоджувати рухи різних частин тіла при виконанні елементів вправ.</p>
--	---	--	--

	<p>дині; махом однієї ноги, поштовхом другої підйом переверотом в упор; зіскок махом назад прогнувшись та з поворотом на 90 градусів; підтягування на високій перекладині (хлопчики) та у висі лежачи (дівчатка); упор на брусах з опорою ногами – сидячи, ноги нарізно (хлопчики); підйом переверотом в упор на нижній жердині – зіскок з поворотом на 90 градусів.</p> <p>Словник: <i>вис на зігнутих руках (зігнувши ноги, кутом), бруси, жердина.</i></p> <p>Фразеологія. <i>Я виконую вис на зігнутих руках (зігнувши ноги, кутом).</i> Зіскок з поворотом на 90 градусів.</p> <p>Танцювальні вправи: ритмічна та аеробна гімнастика; переходи з однієї позиції ніг в іншу; поєднання кроків галопу</p>	<p>махом однієї ноги, поштовхом другої підйом переверотом в упор; зіскок махом назад прогнувшись та з поворотом на 90 градусів; підтягування на високій перекладині (хлопчики) та у висі лежачи (дівчатка);</p> <p>знає словник та фразеологію вивчених тем.</p> <p>Знає вправи ритмічної гімнастики; виконує переходи з однієї позиції ніг в іншу; поєднання</p>	<p>Розвиток усіх функцій та видів мовлення.</p> <p>Розвиток відчуття ритму, формування вміння керувати власним тілом. Послаблення негативних емоцій, формування</p>
--	--	--	---

		і польки; елементи народних танців; гопак.	кроків галопу і польки; елементи народних танців; гопак.	естетичних почуттів (емоційне ставлення до прекрасного у мистецтві).
3	<p>Легка атлетика</p> <p><i>Теоретичні відомості:</i> Техніка безпеки під час занять на майданчику; поняття про старт, стартовий розбіг, фінішування.</p> <p><i>Біг:</i> старт; стартовий розбіг; біг по дистанції; фініш; повторний біг 3 x 30 м; «човниковий» біг 4 x 9 м (3 серії); спеціальні бігові вправи; утримання положення ступні, винос ноги, рук, тулуба, голови під час виконання бігових вправ. Біг на дистанції 400, 500, 800, 1000 м без урахування часу.</p> <p><i>Метання</i> з місця та кроку у вертикальну і горизонтальну цілі з 8–10 м способом «із-за спини через плече».</p> <p><i>Стрибки:</i> у довжину з розбігу (розбіг, відштовхування, при-</p>	<p>Знає техніку безпеки під час занять на майданчику;</p> <p>володіє поняттями про старт, стартовий розбіг, фінішування.</p> <p>Вміє виконувати стартовий розбіг; бігти по дистанції; фінішувати; утримувати положення ступні, виносити ноги, руки, тулуб, голову під час виконання бігових вправ;</p> <p>метати з місця та кроку у вертикальну і горизонтальну цілі з 8–10 м способом «із-за спини через плече»; стрибати у довжину з розбігу способом «зігнувши ноги», у висоту з прямого і косого розбігу;</p> <p>виконує біг на швидкість 30 м; спеціальні вправи бігуна; човниковий біг 4x9 м; повільний</p>	<p>Формування довільності дій. Виховання волі, під час подолання посылних перешкод у розв'язанні поставлених завдань. Виховання витривалості при навчанні нових рухових дій.</p> <p>Розвиток точності рухів, уміння диференціювати свої м'язові відчуття.</p> <p>Оцінка та регуляція просторово-часових та динамічних параметрів рухів.</p>	

	<p>землення) способом «зігнувши ноги» через перепону (резинки); стрибок у висоту з прямого і косоного розбігу (спочатку через резинку).</p> <p>Спеціальні вправи стрибунка.</p> <p>Словник: <i>старт, стартовий розбіг, фінішування, виніс (ноги, рук, тулуба, голови).</i></p> <p>Фразеологія. <i>Ми стартуємо. Виконуємо розбіг. Я фінішую. Виконати метання з місця та кроку у вертикальну і горизонтальну цілі через перешкоду. Я виконую метання на дальність.</i></p>	<p>біг від 500 до 1000 м; метання тенісного м'яча із положення сидячи ведучою рукою; стрибок у довжину з місця на дальність;</p> <p>знає словник та фразеологію вивчених тем.</p>	<p>Розвиток усіх функцій та видів мовлення.</p>
4	<p>Рухливі ігри та естафети.</p> <p>«Захисник фортеці», «Лисиця і заєць», «Два мало – третій зайвий», «Гонка м'ячів», «Гра у квадраті», «Односкок», «Стрибки командою», «На одній нозі по прямій», «Стрибунці»,</p>	<p>Вміє грати в 5–6 ігор;</p> <p>знає назви і зміст вивчених ігор та їх правила; 2–3 естафети з м'ячами та без предметів.</p>	<p>Розвиток емоційної сфери.</p> <p>Формування відповідності переживань певної ситуації, гальмування занадто сильних емоцій, як негативних, так і позитивних. Послаблення негативних емоцій.</p>

	<p>«Вгору двома», «Бігуни-скакуни», «Гігантський крок», «Біг по «коридору», «Біг з перешкодами», Біг «крізь обруч», «Естафетна паличка», «Біг з підлізанням», «Потяг», «М'яч ведучому», «Передай сусіду», «Влучно в ціль», «Вибий ведучого», «Провести м'яч по прямій», «Хто швидше», «Спуск шеренгами»; естафети з м'ячами та без предметів на швидкість і спритність</p>		<p>Формування: – моральних якостей (почуття обов'язку, гуманність, доброзичливість, любов, дружба, співпереживання і чесність); – інтелектуальних здібностей (передусім зацікавленого ставлення до діяльності).</p>
5	<p>Плавання Гігієна плавання. Правила поведінки у басейні. Спеціальні вправи плавця. Занурювання у воду з заплющеними і розплющеними очима. Вправи для дихання з акцентом на видих під водою; ковзання на грудях і спині з роботою рук і ніг; плавання довільним сти-</p>	<p>Дотримується правил поведінки у басейні; вміє занурюватись у воду з заплющеними і розплющеними очима; виконує спеціальні вправи плавця, занурювання по пояс, до підборіддя; вправи для дихання з акцентом на видих під</p>	<p>Корекція недоліків опорно-рухового апарату, формування постави. Загартування організму. Покращення діяльності серцево-судинної та дихальної систем. Сприяння розвитку фізичних якостей. Виховання уміння узгоджувати свої дії з діями колективу.</p>

	<p>лем до 20 м; плавання кролем на спині; плавання кролем на грудях з правильною технікою дихання.</p> <p>Ігри у воді: «Карасі і коропчуки», «Спіймай воду», «Мисливці і качки», «Хто довше протримається під водою?», «Морський бій», «Дивися уважно».</p>	<p>водою; ковзання на грудях і спині з роботою рук і ніг; плавання довільним стилем до 20 м;</p> <p>Вміє грати в 2–3 гри на воді; знає назви і зміст вивчених ігор та їх правила.</p>	
--	--	---	--

Орієнтовний комплексний тест оцінки стану фізичної підготовленості учнів зі зниженим слухом
Для учнів молодшого шкільного віку – 10 років
Тестування фізичних якостей

Види випробувань	Стать	Рівні, бали, нормативи			
		Високий	Достатній	Середній	Початковий
		12–10	9–7	6–4	3–1
Сила: піднімання в сід за 1 хв, разів	X	34	30	25	20
	Д	33	28	24	19
Спритність: човниковий біг 4x9 м, с	X	11,4	12,0	12,3	12,5
	Д	11,8	12,5	13,0	13,5
Витривалість: біг від 800 до 1500 м, м	X	1500	1300	1100	1000
	Д	1200	1100	900	800
Швидкість: біг на 30 м, с	X	5,8	6,2	7,3	7,5
	Д	6,2	7,0	7,6	7,8
Швидкісно-силові якості: стрибок у довжину з місця, см	X	160	130	115	105
	Д	145	125	110	95
Гнучкість: Нахили тулуба вперед з положення сидячи, см	X	10	7	5	3
	Д	14	10	7	5

Спеціальне тестування

Види випробувань		Стать	Рівні, бали, нормативи			
			Високий	Достатній	Середній	Початковий
			12-10	9-7	6-4	3-1
Метання тенісного м'яча із положення сидячи, м ведучою рукою		X	13,0	10,0	9,0	8,5
		Д	10,0	9,0	8,0	6,5
Ходьба до цілі з закритими очима, см		X	60	70	80	95
		Д	65	70	75	90
Статична рівновага, с	із заплющеними очима	X	15	25	14	23
		Д	15	25	14	23
	з відкритими очима	X	13	20	12	18
		Д	13	20	12	18
Вправи за вибором школи (танцювальні елементи, плавання тощо)		X	12-10	9-7	6-4	3-1
		Д	балів	балів	балів	балів
Теоретичні знання		X	12-10	9-7	6-4	3-1
		Д	балів	балів	балів	балів

III розділ

ПОЗАКЛАСНІ ФОРМИ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ

Групи загальної фізичної підготовки створюються для дітей з низьким рівнем фізичної підготовленості, а також для тих, хто за станом здоров'я віднесений до підготовчої медичної групи. Заняття проводяться 1–2 рази на тиждень під контролем вчителя фізичної культури та лікаря.

Зміст занять. Загальнорозвивальні вправи без предметів та з предметами, на гімнастичних приладах; акробатичні, стрибки у висоту та довжину з розбігу; метання малого м'яча в ціль і на дальність; ходьба та біг, народні та рухливі ігри з елементами спортивних; ритмічна гімнастика; елементи народної хореографії. Пересування на лижах 1,5–2,5 км.

СПОРТИВНІ СЕКЦІЇ

Основне завдання – залучити учнів молодших класів до систематичних занять фізичною культурою, сприяти підвищенню їх фізичної підготовленості. Заняття тривалістю 45–60 хв організуються 1–2 рази на тиждень. Керівництво цими заняттями здійснюється вчителем фізкультури, громадським інструктором із старшокласників, батьками чи шефами.

Гімнастика. Опорні стрибки: стрибки в упор присівши – зіскок прогнувшись; стрибки боком; бруси: дівчатка – вис на верхній – розмахування – вис присівши, на нижній – сід на правому стегні; хлопчики – упор – розмахування – сід, ноги нарізно – зіскок махом назад; колода: приставний і наперемінний кроки, повороти на одній нозі, зіскок прогнувшись; перекладина низька; вис стоячи – махом однієї і поштовхом другої ноги підйом переверотом в упор; вис зігнувшись, – вис прогнувшись; з упору зіскок махом назад; акробатика – переверот у бік; стійка на руках з допомогою.

Плавання. *Підготовчий, 1–4 класи* – вправи для освоєння з водним середовищем; ковзання на грудях і спині; рухи руками і ногами під час плавання «кролем» на спині і «брасом»; узгодження рухів рук з диханням; стрибки у воду з тумбочки, старт з води; повороти; ігри у воді.

Настільний теніс. Стійка і позиції; способи тримання ракетки; різновиди ударів, подач, прийом м'яча; двостороння гра.

Ковзанярський спорт. Ковзання по прямій, гальмування, повороти.

Бадмінтон. Основна стійка, тримання ракетки, удари, подача, прийом м'яча; двостороння гра.

Туристська підготовка. Підготовка групового та особистого спорядження до туристської подорожі. Упакування спорядження та укладання рюкзака. Встановлення намету. Гігієна туриста. Загальні гігієнічні вимоги. Забезпечення самоконтролю Комплектація похідної аптечки. Рух у похідному строю. Зміни темпу руху. Зупинки для відпочинку. Подолання перешкод. У 4-му класі рекомендується щорічно проводити не менше двох одноденних походів.

Додаток

УМОВИ ВИКОНАННЯ ТЕСТІВ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ

Човниковий біг 4x9 м.

Обладнання: Секундоміри, що фіксують десяті частки секунди, рівна бігова доріжка завдовжки 9м, обмежена двома паралельними лініями, за кожною лінією – два півкола радіусом 50 см з центром на лінії, два дерев'яні кубики (5x5см).

Опис проведення тестування. За командою «На старт!» учасник займає положення високого старту за стартовою лінією. За командою «Руш!» він пробігає 9 м до другої лінії, бере один з двох дерев'яних кубиків, що лежать у колі, повертається бігом назад і кладе його в стартове коло. Потім біжить за другим кубиком і, взявши його, повертається назад і кладе в стартове коло.

Результатом тестування є час від старту до моменту, коли учасник тестування поклав другий кубик в стартове коло.

Загальні вказівки. Результат учасника визначається за кращою з двох спроб. Кубик у півколо слід класити, а не кидати. Якщо кубик кинуту, спроба не зараховується. Бігова доріжка повинна бути рівною, в належному стані, не слизькою.

Ходьба по прямій із закритими очима

Обладнання. Розмічена 15-метрова пряма; пов'язка на очі; рулетка; крейда.

Проведення тесту. Учаснику зв'язують темною пов'язкою очі і ставлять обличчям у напрямку ходьби. За командою «Можна!» учень намагається йти якомога пряміше. У кінці 15-метрової дистанції його зупиняють. Проектуючи центр маси тіла, ставлять крейдою на підлозі відмітку.

Результат. Відхилення праворуч або ліворуч, виміряні з точністю до 1см від точки (проекції центру маси тіла на підлозі) до прямої.

Загальні вказівки та зауваження. 1. Надається тільки одна спроба. 2.Робити зауваження (коректувати) під час ходьби забороняється.

Статична рівновага за методикою Бондаревського

Обладнання. Секундомір.

Проведення тесту. Учаснику тестування пропонують набути стійкого положення на одній нозі. Друга нога зігнута, а її п'ята торкається колінного суглоба опорної ноги, руки на поясі, голова пряма. Необхідно утримати це положення якомога довше. Реєстрація часу на секундомірі починається після набуття стійкого положення, а закінчується у момент втрати рівноваги.

Результат. Визначення часу утримання статичної пози.

Загальні вказівки та зауваження. 1. Виконання тесту проводиться із закритими і відкритими очима. 2.Невеликі гойдання тулуба не вважаються втратою рівноваги. 3.Реєстрація часу проводиться з точністю 0,1 с. 4. Утримання статичної пози проводиться на правій та лівій нозі. Кращий результат заноситься у протокол.

Спринтерський біг (30, 60 м)

Обладнання. Секундоміри, що фіксують десяті частки секунд, відміряна дистанція, стартовий пістолет, або прапорець, фінішна стрічка.

Опис проведення тесту. За командою «На старт!» учасники тестування стають за стартову лінію в положенні високого старту (низький старт не використовується) і зберігають нерухомий стан. За сигналом стартера вони повинні якнайшвидше подолати задану дистанцію, не знижуючи темпу бігу перед фінішем.

Результатом тестування є час подолання дистанції з точністю до десятої частки секунди.

Загальні вказівки і зауваження. Дозволяється тільки одна спроба.

Піднімання тулуба в сід за 1 хвилину

Обладнання. Секундомір, гімнастична мата.

Опис проведення тестування. Учасник тестування лягає спиною па рівну поверхню, ноги зігнуті в колінах під прямим кутом, відстань між ступнями 30 сантиметрів, пальці рук з'єднані за головою. Партнер тримає його ступні так, щоб п'ятки торкались опори. Після команди «Можна!» учасник сідає, торкається ліктями колін і повертається у вихідне положення, торкаючись спиною і руками мата. Протягом 1 хвилини він повторює вправу з максимальною частотою.

Результатом тестування є кількість піднімань з положення лежачи в положення сидячи протягом 1 хвилини.

Загальні вказівки і зауваження. Відштовхуватися від мата ліктями забороняється. Учасник тестування повинен намагатися виконувати вправу без зупинки, але і після зупинки вправу можна продовжувати.

Нахили тулуба вперед з положення сидячи

Обладнання. Накреслена на підлозі лінія АБ і перпендикулярна до неї розмітка в сантиметрах (на поздовжній лінії) від 0 до 50 сантиметрів.

Опис проведення тестування. Учасник тестування сидить на підлозі босоніж так, щоб його п'ятки торкались лінії АБ. Відстань між п'ятками – 20-30 сантиметрів, ступні вертикально до підлоги. Руки лежать на підлозі між колінами долонями донизу. Партнер тримає ноги на рівні колін, щоб уникнути їх згинання. За командою «Можна!» учасник тестування плавно нахиляється вперед, не згинаючи ніг, нама-

гається дотягнутися руками якомога далі. Положення максимального нахилу слід утримувати протягом 2 секунд, фіксуючи пальці на розмітці. Вправу повторюють двічі.

Результатом тестування є позначка на перпендикулярній розмітці в сантиметрах, до якої учасник дотягнувся кінчиками пальців рук у кращій з двох спроб.

Загальні вказівки і зауваження. Вправа повинна виконуватися плавно. Якщо учасник згинає ноги в колінах, спроба не зараховується.

Стрибок у довжину з місця

Обладнання. Неслизька поверхня з лінією і розміткою в сантиметрах.

Опис проведення тестування. Учасник тестування стає носками до лінії, робить змах руками назад, потім різко виносить їх уперед, відштовхуючись ногами, стрибає якомога далі.

Результатом тестування є дальність стрибка в сантиметрах у кращій з двох спроб.

Загальні вказівки і зауваження. Місце відштовхування і приземлення повинні перебувати на одному рівні.

Метання тенісного м'яча (із положення сидячи, ноги нарізно) ведучою рукою

Обладнання. Тенісні м'ячі; сектор для метання з розміткою; рулетка.

Проведення тесту. Учасник тестування набуває вихідного положення, сидячи обличчям у напрямку метання, середньою частиною таза на обмежувальній лінії, ноги нарізно, м'яч в одній руці, друга вільна. За командою «Можна!» учень виконує метання м'яча із-за голови ведучою рукою.

Результат. Відстань, яку пролітає м'яч, від обмежувальної лінії до точки ближнього торкання м'яча.

Загальні вказівки та зауваження.

1. Для збільшення дальності польоту м'яч слід кидати під кутом 45° .
2. Для метання надається по три спроби.

ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

З кожним роком зростає кількість факторів, які негативно впливають на здоров'я людини та стан навколишнього середовища.

В зв'язку з цим актуальною є орієнтація навчальних закладів України на збереження та зміцнення здоров'я учнів та формування у них навичок безпечної поведінки, особливо в системі спеціальної освіти.

Під час навчального процесу учні з порушеннями слуху (глухі та зі зниженим слухом) готуються до самостійної життєдіяльності в сучасних соціально-економічних умовах і мають набути необхідних знань, умінь та навичок, які сприятимуть зміцненню і збереженню їхнього здоров'я, запобіганню нещасним випадкам, навчитися визначати небезпеку та приймати правильне рішення відносно неї.

Курс «Основи здоров'я» вивчається у початкових класах спеціальної школи для дітей з порушеннями слуху як окремий предмет. Основна його мета полягає у вихованні в учнів свідомого ставлення до власного здоров'я як найвищої соціальної цінності, формування основ здорового способу життя, збереження та зміцнення здоров'я, оволодіння навичками поведінки, безпечної для здоров'я свого та тих, хто навколо.

Змістовою основою програми з курсу «Основи здоров'я» були Державний стандарт освітньої галузі «Здоров'я і фізична культура», програма з курсу «Основи здоров'я» та «Основи безпеки життєдіяльності» для масової школи, досвід учителів спеціальних шкіл для дітей з порушеннями слуху, статистичні дані нещасних випадків серед дітей та надзвичайних ситуацій природного, техногенного та соціального характеру, які впливають на здоров'я людини.

Завданнями курсу «Основи здоров'я» є:

- формування в учнів уявлень і понять про здоров'я людини та його ознаки, мотивації щодо дбайливого ставлення до власного здоров'я;

- набуття учнями знань, умінь та навичок особистої гігієни, профілактики травматизму під час занять, навчальної праці та відпочинку;

- формування основ здорового способу життя;
- засвоєння учнями правил поведінки при ознаках захворювання;
- ознайомлення з впливом режиму дня, раціонального харчування, рухової активності та загартовування організму на здоров'я людини;
- оволодіння знаннями, уміннями та навичками безпеки життєдіяльності у школі, вдома, на вулиці, на відпочинку;
- виховання позитивних якостей особистості (співчуття, доброзичливості, охайності, дисциплінованості, обережності, уважності, спостережливості та ін.);
- корекція порушень психічного та фізичного розвитку учнів з порушеннями слуху.

Курс основ здоров'я має дві складові:

- валеологічна (містить знання з науки про здоров'я людини);
- основи безпеки життєдіяльності.

Відповідно до цього зміст програми складається з таких розділів:

- I. Людина і здоров'я.
- II. Основи безпеки життєдіяльності.
- III. Навколишнє середовище.

Перший розділ містить інформацію про людину та її здоров'я та розглядає питання формування в учнів з порушеннями слуху здорового способу життя.

Другий розділ охоплює питання небезпечних ситуацій у школі, вдома, на вулиці, на відпочинку та ознайомлює учнів з правилами безпечної поведінки.

Третій розділ ознайомлює учнів з правилами поведінки під час природних стихійних лих та аварійних ситуацій.

Зазначені розділи є наскрізними для всієї початкової школи, але зміст та обсяг теоретичної інформації змінюється відповідно до зростаючих пізнавальних можливостей учнів з порушеннями слуху.

Кількість годин в межах існуючих тем вчитель може змінювати, враховуючи індивідуальні особливості дітей, рівень засвоєння учнями з порушеннями слуху навчального матеріалу та місцеві умови, в яких відбувається навчальний процес (територіальне розташування школи, наближення епідемії, виникнення аварійної ситуації, стихійні лиха тощо).

ПРОГРАМА

2 клас

17,5 години (0,5 години на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	9	Розділ І. Людина і здоров'я. Щоденне піклування про своє здоров'я . Здоровий спосіб життя та його складові. Вплив розпорядку дня на здоров'я людини. Чергування праці (навчання) і відпочинку. Ознаки втоми. Повноцінний відпочинок удень та вночі. Значення дотримувannya правил особистої гігієни. Підтримувannya чистоти тіла. Догляд за шкірою, нігтями, волоссям, очима. Гігієна ротової порожнини:	<i>Учень :</i> має уявлення про складові здорового способу життя, називає їх з допомогою вчителя; знає та виконує правила розпорядку дня; пояснює значення розпорядку дня для здоров'я людини; має загальне уявлення про повноцінний відпочинок та чергування праці та відпочинку; називає ознаки втоми з допомогою вчителя; розуміє значення дотримувannya правил особистої гігієни;	Формувannya уявлень про здоровий спосіб життя та його складові, збагачення уявлення про вплив розпорядку дня на здоров'я людини. Формувannya мотивації щодо дотримувannya правил особистої гігієни та дотримувannya чистоти одягу та взуття на основі усвідомлення значення чистоти та охайності для здоров'я людини. Формувannya елементів самостійності в діяльності на ос-

	<p>– як правильно чистити зуби; – правила користування зубною щіткою; – своєчасне лікування зубів; – як зберегти зуби здоровими. Підтримування чистоти натільної білизни, одягу, взуття. Предмети та засоби догляду за тілом, одягом. Індивідуальне використання предметів особистої гігієни (зубна щітка, гребінець тощо.) Значення свіжого повітря для здоров'я людини. Щоденні прогулянки на свіжому повітрі. Відповідність одягу погодним умовам під час прогулянки.</p>	<p>має уявлення про предмети особистої гігієни та їх індивідуальне використання; дотримується правил особистої гігієни; знає про значення гігієни ротової порожнини; розповідає, як чистити зуби (на основі малюнкової опори); володіє навичкою правильного чищення зубів; розуміє необхідність своєчасного лікування зубів; пояснює необхідність підтримання чистоти натільної білизни, одягу, взуття; уміє доглядати за чистотою одягу та взуття; має уявлення про значення щоденних прогулянок на свіжому повітрі для здоров'я людини; вибирає відповідний погодним умовам одяг для прогулянок (за малюнковою опорою).</p>	<p>нові знань про правила особистої гігієни, розпорядку дня, підтримання чистоти одягу та взуття. Розвиток уявлень про предмети засобів особистої гігієни та можливості їх використання. Розвиток мовлення на основі збагачення словникового запасу словами–назвами предметів та засобів особистої гігієни. Розвиток мислення на основі формування умінь визначати значення розпорядку дня, свіжого повітря для здоров'я людини. Розвиток пам'яті на основі запам'ятовування ознак втоми, правил гігієни ротової порожнини. Виховання особистісних якостей (охайності та дисциплінованості).</p>
--	--	--	---

2	<p>Здоров'я і хвороби. Інфекційні хвороби (грип, вітрянка, кір, ангіна, свинка тощо). Ознаки інфекційних захворювань: – підвищення температури тіла (від 37° і вище); – біль; – поява на тілі червоних висипів, свербіж. Профілактика інфекційних захворювань (виділення окремого посуду та столових приборів; прибирання та провітрювання кімнати). Поняття про щеплення, карантин. Основні вимоги при контакті з інфекційними хворими: – марлева пов'язка; – ретельне миття рук; – не користування посудом хворого. Застудні захворювання та їх ознаки: підвищення темпера-</p>	<p><i>Учень :</i> має початкові уявлення про інфекційні та застудні хвороби, щеплення, карантин; визначає основні ознаки інфекційних та застудних захворювань з допомогою вчителя (вихователя), лікаря, батьків; називає основні правила поведінки при контакті з інфекційними хворими (з допомогою вчителя); виконує елементарні правила захисту від інфекцій; розуміє необхідність виконання призначень лікаря; знає про небезпечність використання ліків без дозволу дорослих; дотримується правил користування ліками під керівництвом дорослих.</p>	<p>Формування початкових уявлень про інфекційні та застудні захворювання. Формування первинних понять про карантин, щеплення. Розвиток мислення та мовлення на основі формування умінь визначати ознаки інфекційних та застудних захворювань. Розвиток пам'яті на основі запам'ятовування правил поведінки з інфекційними хворими та користування ліками. Розвиток відчуттів різної модальності (больові, температурні) на основі формування умінь їх розпізнавати (вивчення ознак захворювання).</p>
---	---	---	---

	тури тіла, нежить, кашель, головний біль. Виконання призначень лікаря. Користування ліками. Небезпечність використання ліків без дозволу дорослих.		
3	<p>Загартовування організму. Позитивний вплив загартовування на здоров'я людини. Загартовування за допомогою повітря, води, сонячних променів. Види загартовування влітку (повітряні та сонячні ванни, ходіння босоніж, купання та обливання). Види загартовування взимку (прогулянки на свіжому повітрі, повітряні ванни у приміщенні, водні процедури – приймання душу, обтирання вологим рушником). Основні вимоги до загартовування: врахування пори року,</p>	<p><i>Учень :</i> має уявлення про позитивний вплив загартовування організму на здоров'я людини; наводить приклади видів загартовування влітку та взимку; розповідає про загартовування за допомогою повітря, води, сонячних променів; знає основні вимоги щодо загартовування; виконує прості загартовувальні процедури разом із дорослими.</p>	<p>Уточнення уявлення про загартовування на основі знань про види загартовування влітку та взимку. Розвиток пам'яті на основі запам'ятовування правил загартовування. Виховання організованості (під час виконання загартовувальних процедур).</p>

	самопочуття людини в період початку загартування; поступовість, послідовність та систематичність загартовування. Дотримання правила приймання сонячних та повітряних ванн, водних процедур, ходіння босоніж.		
4	<p>Здоров'я і харчування. Основи повноцінного харчування (різноманітна, якісна, достатня за кількістю їжа). Основні групи корисних продуктів харчування: 1) хліб та крупи; 2) овочі та фрукти; 3) молочні продукти; 4) м'ясо, риба, яйця. Продукти, які потрібно споживати з обмеженням (солодоці, борошняні вироби, морозиво, копчені, жирні, гострі, солоні страви, газовані напої:</p>	<p><i>Учень :</i> має загальне уявлення про повноцінне харчування; називає основні групи корисних продуктів харчування, наводить приклади продуктів кожної групи; розрізняє продукти харчування за назвою (овочі, фрукти, м'ясо, рибу, хлібні вироби, молочні продукти); відрізняє корисні продукти й продукти харчування, які потрібно споживати з обмеженням;</p>	<p>Збагачення уявлення про повноцінне харчування. Розвиток пам'яті на основі запам'ятовування основних груп продуктів харчування, правил прийому їжі. Розвиток мислення на основі формування навичок розрізняти продукти споживання за назвою та ознакою корисності вживання. Розвиток умінь визначати органічні відчуття та правильно їх називати (відчуття голоду, спраги).</p>

	<p>кока-кола, пепсі-кола, продукти, насичені штучними барвниками та наповнювачами.</p> <p>Правила прийому їжі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – їсти в один і той самий час 4–5 разів на день; – не поспішати та не розмовляти під час прийому їжі; – ретельно пережовувати їжу; – не наїдатися на ніч; – не переїдати. 	<p>наводить приклади продуктів харчування, які потрібно споживати з обмеженням;</p> <p>знає правила прийому їжі, називає їх.</p>	<p>Виховання охайності під час виконання правил прийому їжі.</p> <p>Розвиток мовлення на основі запам'ятовування назв продуктів харчування.</p>
5	<p>Рух і здоров'я.</p> <p>Значення рухового режиму для зростання та фізичного розвитку дитини (розвиток сили, витривалості, спритності). Основні компоненти рухового режиму: ранкова гімнастика, фізхвилинки, рухові ігри, заняття фізичними вправами та спортивними іграми. Комплекси ранкової гімнастики та фізхвилинок.</p>	<p><i>Учень :</i></p> <p>має початкові уявлення про силу, витривалість, спритність; розуміє значення рухового режиму для здоров'я людини; називає основні компоненти рухового режиму (за малюнковою опорою); виконує комплекси ранкової гімнастики та фізхвилинок під керівництвом учителя (вихователя);</p>	<p>Формування початкового поняття про значення рухового режиму для фізичного розвитку дитини.</p> <p>Розвиток зорової пам'яті та супроводжуючого мовлення (називання основних компонентів рухового режиму, зображених на малюнках).</p> <p>Розвиток зв'язного мовлення шляхом навчання давати відповіді на запитання при виз-</p>

	<p>Народні рухливі ігри та забави: «Кіт і миша», «Дрібушечки», «У річку гоп», «Лисиця й курчата», «Сірий вовк» та інші (залежно від традицій місцевості).</p> <p>Спортивні ігри (футбол, естафети та інші).</p> <p>Дотримання безпечності під час гри в рухові та спортивні ігри:</p> <ul style="list-style-type: none"> – грати у відведених для цього місцях (спортивні майданчики, стадіони, спортивні зали); – дотримуватися правил гри; – під час гри не штовхатися, не ставити підніжки тощо. 	<p>грає в народні рухливі ігри та забави з елементами загально-розвивальних вправ (за наслідуванням);</p> <p>дотримується правил безпеки під час гри в рухливі та спортивні ігри (за нагадуванням учителя вихователя);</p> <p>визначає місця, відведені для спортивних ігор (за запитаннями вчителя).</p>	<p>начені місць, відведених для спортивних занять.</p> <p>Розвиток зосередженості уваги впродовж виконання фізичних вправ, гри в спортивні рухливі ігри.</p> <p>Формування вміння координувати власні дії з діями учасників рухливих ігор.</p> <p>Розвиток емоційної сфери в процесі гри в народні рухливі ігри.</p> <p>Формування пам'яті на основі запам'ятовування правил безпеки під час гри в рухливі та спортивні ігри.</p>
6	<p>Здоров'я у сім'ї.</p> <p>Уміння спілкуватися в сім'ї.</p> <p>Обов'язки дитини в родині:</p> <ul style="list-style-type: none"> – допомога дорослим членам родини у домашніх справах (прибирання житла, миття 	<p><i>Учень :</i></p> <p>знає та дотримується правил спілкування з членами родини; знає обов'язки дитини в сім'ї; розповідає про свої обов'язки в родині;</p>	<p>Формування вмінь культури спілкування з членами родини.</p> <p>Розвиток мислення та мовлення на основі формування вмінь визначати та називати обов'язки членів родини.</p>

	<p>посуду, приготування їжі, робота в саду або на городі);</p> <ul style="list-style-type: none"> – піклування про молодших членів родини; – допомога найстаршим членам сім'ї; – догляд за квітами та домашніми тваринами. 	<p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> – самостійно доглядати за квітами; – прибирати житло та мити посуд під наглядом дорослих. 	<p>Виховання позитивного ставлення до праці та позитивних якостей особистості (охайності, самостійності, доброзичливості, взаємодопомоги, співчуття) на основі усвідомлення своїх обов'язків в родині.</p>
7	<p>Настрій, поведінка, звички та їх значення для здоров'я людини.</p> <p>Настрій та його вплив на здоров'я людини. Усмішка – запорука гарного настрою.</p> <p>Правила поведінки школяра. Спілкування з учителями, вихователями, працівниками школи та взаємовідносини зі старшими та молодшими школярами.</p> <p>Шкідливі та корисні звички, їх вплив на здоров'я людини.</p> <p>Шкідливі звички:</p>	<p><i>Учень :</i></p> <p>має уявлення про настрій та його вплив на здоров'я людини;</p> <p>вміє розпізнавати гарний та поганий настрій;</p> <p>знає та виконує правила поведінки школяра;</p> <p>дотримується правил спілкування з працівниками школи, з молодшими та старшими школярами (за допомогою вчителя);</p> <p>розрізняє корисні та шкідливі звички, наводить їх приклади;</p>	<p>Уточнення уявлення про настрій та його вплив на здоров'я людини.</p> <p>Розвиток емоційної сфери, логічного мислення на основі формування вмінь розпізнавати та визначати причини гарного та поганого настрою.</p> <p>Розвиток пам'яті на основі пригадування правил поведінки школяра.</p> <p>Розвиток навичок культури спілкування зі старшими та молодшими школярами, дорослими.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> – тривале сидіння перед телевізором і комп'ютером; – гризіння нігтів, олівців тощо. <p>Корисні звички:</p> <ul style="list-style-type: none"> – дотримання розпорядку дня та правил особистої гігієни; – раціональне вживання їжі; – заняття фізичними вправами; – дотримання правил ввічливої поведінки. <p>Необхідність подолання шкідливих звичок.</p>	розуміє необхідність подолання шкідливих звичок.	<p>Розвиток сприймання та мислення на основі формування вміння класифікувати та розрізняти корисні та шкідливі звички.</p> <p>Розвиток зв'язного мовлення на основі формування умінь визначати та називати корисні та шкідливі звички.</p>
8	8,5	<p>Розділ II. Основи безпеки життєдіяльності.</p> <p>Безпечна поведінка у школі. Правила безпечної поведінки в школі (на уроках, у спортивному залі, на перервах, у позашкільний час). Вибір безпечних місць для ігор та розваг у шкільних приміщеннях та шкільному дворі.</p>	<p><i>Учень :</i> знає правила безпечної поведінки у шкільних приміщеннях та техніки безпеки на уроках трудового навчання; визначає безпечні місця для ігор та розваг у шкільних приміщеннях та шкільному дворі;</p>	<p>Розширення уявлень про правила безпечної поведінки в школі (на уроках, у спортивному залі, на перервах, у позашкільний час).</p> <p>Розвиток мислення на основі формування вміння визнача-</p>

	<p>Запобігання травматизму під час навчальної праці. Організація робочого місця. Техніка безпеки на уроках трудового навчання (під час роботи з шилом, ножицями, голкою). Поведінка під час проведення масових заходів (свят, спортивних змагань, колективних походів, екскурсій).</p>	<p>дотримується правил організації робочого місця, правил техніки безпеки на уроках трудового навчання; має загальні уявлення про правила безпечної поведінки під час проведення масових заходів.</p>	<p>ти безпечні місця для розваг у школі. Формування організаційних умінь навчально-практичної діяльності (організація робочого місця). Розвиток пам'яті на основі запам'ятовування правил техніки безпеки під час навчальної праці. Виховання уважності та обережності.</p>
9	<p>Безпека пішоходів. Будова вулиці (проїжджа частина, дорога, узбіччя дороги, тротуар, пішохідна доріжка, перехід, перехрестя). Дорожня розмітка. Учасники дорожнього руху (водії автомобілів, тролейбусів та автобусів, пішоходи, велосипедисти). Безпечний рух пішоходів. Основні правила поведінки пішоходів.</p>	<p><i>Учень :</i> розповідає про будову вулиці за малюнковою опорою; володіє початковими знаннями про дорожню розмітку; називає учасників дорожнього руху за запитаннями вчителя; знає та дотримується правил поведінки пішоходів та правил безпечного переходу вулиці; відтворює назву дії, що передбачає сигнал світлофора; визначає правила переходу</p>	<p>Розвиток наочно-образного мислення шляхом розширення знань про будову вулиці. Формування супроводжуючого мовлення (називання дій, що виконуються за сигналами світлофора). Розвиток концентрації уваги та формування навичок визначення послідовності дій під час переходу вулиці. Розвиток пам'яті під час вивчення учасників дорожнього руху.</p>

	<p>Правила безпечного переходу вулиці (пішохідні переходи, сигнали світлофора).</p> <p>Перехід вулиці за умов відсутності пішохідного переходу (відсутність автомобілів).</p>	<p>вулиці за умов відсутності пішохідного переходу (за запитаннями вчителя).</p>	
10	<p>Безпека у населеному пункті.</p> <p>Небезпечні місця у населеному пункті, де живе дитина:</p> <ul style="list-style-type: none"> – у місті (східці, підвал, ліфт, будівельний майданчик, територія підприємства, звалище, старі будинки, автомобільні дороги тощо); – у сільській місцевості (горище, підвал, скирта, покинутий будинок, машинний парк, звалище, шосейні дороги, лінії електропередач тощо). <p>Ігри та розваги в небезпечних місцях – загроза життю та здоров'ю дітей.</p>	<p><i>Учень :</i></p> <p>має початкові знання про небезпечні місця у населеному пункті;</p> <p>визначає небезпечні місця свого населеного пункту за запитаннями вчителя;</p> <p>має початкові уявлення про загрозу життю та здоров'ю дитини під час ігор у небезпечних місцях свого населеного пункту.</p>	<p>Розширення загальних понять про небезпечні місця у населеному пункті.</p> <p>Розвиток уваги, мислення та зв'язного мовлення шляхом навчання давати відповіді на запитання при визначенні небезпечних місць у населеному пункті.</p> <p>Формування початкових уявлень про загрозу життю та здоров'ю дитини під час ігор у небезпечних місцях свого населеного пункту.</p>

11	<p>Безпека вдома. Наодинці вдома. Вибір місця для безпечної гри. Правила перегляду телепередач та гри на комп'ютері. Небезпечні речовини (ліки, побутова хімія, горючі та легкозаймисті речовини), їх зберігання, небезпека отруєння.</p> <p>Побутова техніка. Користування електричними приладами за дозволом дорослих. Правила безпечного користування електроприладами (користування не пошкодженими електроприладами, робота електроприладів без нагляду).</p> <p>Дотримання безпеки користування кухонним обладнанням (газова та електрична плита, скляний посуд, столові прибори тощо).</p> <p>Пожежа. Небезпека від вогню. Сірники – це не іграшка. При-</p>	<p><i>Учень :</i> знає та називає місця для безпечної гри вдома, називає їх; пояснює правила перегляду телепередач та гри на комп'ютері; наводить приклади небезпечних речовин; пояснює небезпеку використання ліків, побутової хімії та легкозаймистих речовин без дозволу дорослих; наводить приклади побутової техніки; має уявлення про правила безпечного користування побутовою технікою та кухонним обладнанням; розповідає про безпеку від вогню; пояснює неприпустимість пустоців з сірниками; знає правила поведінки під час пожежі.</p>	<p>Розвиток сприймання та мислення на основі формування вміння визначати місця для безпечної гри .</p> <p>Розвиток пам'яті під час запам'ятовування правил: – перегляду телепередач та гри на комп'ютері; – безпечного користування електричними приладами; – поведінки під час пожежі.</p> <p>Розвиток мовлення на основі збагачення словникового запасу новими словами та виразами (небезпечні речовини, побутова хімія, легкозаймисті речовини, побутова техніка тощо).</p> <p>Виховання особистісних якостей (уважності, обережності, спостережливості).</p>
----	---	---	---

	чини виникнення пожежі. Правила поведінки під час пожежі. Правила поведінки під час пожежі у сусідів.		
12	<p>Особиста безпека. Правила поведінки при намаганні незнайомих проникнути в оселю. Перелік телефонів, за якими можна зателефонувати у разі небезпеки (службові телефони батьків). Небезпека самостійної прогулянки незнайомою вулицею. Як себе поводити, якщо заблукав, куди звернутися по допомогу. Що треба знати про себе (прізвище, ім'я, домашня адреса та телефон, адреса школи, телефони зв'язку з батьками).</p>	<p><i>Учень :</i> має початкові знання про правила поведінки у разі намаганні незнайомих проникнути в оселю; знає службові телефони батьків; має уявлення про небезпеку самостійної прогулянки незнайомою вулицею; розповідає, як себе поводити та куди звернутися по допомогу, якщо заблукав (за запитаннями вчителя); називає своє прізвище, ім'я, домашню адресу та адресу школи; знає телефони зв'язку з батьками.</p>	<p>Розвиток мислення на основі формування вміння аналізувати та визначати дії, у разі, коли заблукав та у випадках намаганні незнайомих проникнути в оселю. Формування елементів самостійності у діяльності (телефонування батькам у разі небезпеки; визначення поведінки у разі небезпеки – при намаганні незнайомих проникнути в оселю). Формування уявлення про небезпеку самостійної прогулянки. Розвиток пам'яті під час запам'ятовування домашньої адреси, адреси школи та телефонів зв'язку з батьками.</p>

13	<p>Безпечний відпочинок. Ігри та розваги влітку (катання на велосипедах, самокатах, ігри на дитячих майданчиках), взимку (катання на санчатах, лижах, ковзанах). Вибір безпечних місць для розваг. Причини травм та запобігання травмуванню під час відпочинку (удари, синці, порізи, подряпини). Перша допомога при травмуванні. Відпочинок на природі. Відпочинок у лісі. Пересторога під час збирання рослин, ягід, грибів. Поводження з вогнем у лісі. Небезпека заблукати. Відпочинок біля води. Правила безпечної поведінки на воді, біля води. Запобігання сонячним опікам та тепловим ударами під час відпочинку влітку. Ознаки сонячних опіків. Запобігання обмо-</p>	<p><i>Учень :</i> розповідає про види літнього та зимового відпочинку; знає місця, безпечні для відпочинку; називає причини травм та правила запобігання травмуванню під час відпочинку (з допомогою вчителя); наводить приклади відпочинку на природі; знає про обережність під час збирання рослин, ягід, грибів; пояснює небезпеку необачного поводження з вогнем у лісі; знає правила безпечної поведінки під час відпочинку влітку біля води та зимового відпочинку; називає ознаки сонячних опіків, переохолодження, обмороження (з допомогою вчителя); визначає небезпеку контактування з тваринами;</p>	<p>Розширення знань про види та безпечні місця для літнього та зимового відпочинку. Розвиток мислення на основі формування вмінь аналізувати причини травм та робити висновки щодо правил запобігання травмуванню. Формування початкових понять про обережність під час збирання рослин, ягід, грибів. Розвиток зв'язного мовлення на основі формування вмінь пояснювати небезпеку поводження з вогнем у лісі. Розвиток пам'яті на основі запам'ятовування та відтворення безпечної поведінки під час відпочинку влітку біля води та зимового відпочинку. Розвиток мислення на основі формування умінь визначати небезпеку контактування з тваринами.</p>
----	---	---	---

	<p>роженню та переохолодженню під час відпочинку взимку. Ознаки переохолодження та обмороження.</p> <p>Небезпека контактування з тваринами (свійськими, бродячими, дикими.) Укуси комах (оса, бджола, комар, кліщ тощо). Захист від комах. Звернення по допомогу при укусах тварин та комах.</p>	<p>має уявлення про захист від укусів комах;</p> <p>розповідає, куди звертатися по допомогу при укусах тварин та комах.</p>	
--	--	---	--

3 клас

17,5 години (0,5 години на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	7,5	<p>Розділ І. Людина і здоров'я.</p> <p>Здоров'я і хвороби.</p> <p>Хвороби від брудних рук: – гострі шлункові інфекційні</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>має уявлення про шлункові інфекції та глистні хвороби;</p>	<p>Формування уявлень про шлункові інфекції та глистні хвороби.</p>

	<p>хвороби (дизентерія); глисні хвороби (глисти).</p> <p>Ознаки шлункових інфекцій та глистних хвороб. Запобігання шлунковим інфекціям та глистним хворобам:</p> <ul style="list-style-type: none"> – миття рук із милом перед їдою, після відвідування туалету, приходу з вулиці, контактування з тваринами; – миття овочів та фруктів перед вживанням; – користування індивідуальним посудом та столовими приборами; – вживання чистої кип'яченої води (небезпека вживання сирої води тощо). 	<p>визначає їх ознаки (з допомогою вчителя);</p> <p>знає та дотримується правила запобігання шлунковим інфекціям та глистним хворобам; знає про небезпеку вживання сирої води;</p> <p>дотримується правил користування індивідуальним посудом та столовими приборами;</p> <p>уміє самостійно мити овочі та фрукти;</p> <p>пояснює, в яких випадках треба обов'язково мити руки;</p>	<p>Розвиток пам'яті на основі запам'ятовування правил запобігання інфекціям.</p> <p>Розвиток мислення та мовлення на основі формування вмінь визначати ознаки захворювання.</p> <p>Виховання елементів самостійності в діяльності (миття рук, овочів, фруктів, користування індивідуальним посудом та столовими приборами).</p>
2	<p>Здоров'я і харчування.</p> <p>Продукти харчування, які потрібні для росту та розвитку дитячого організму (продукти харчування, багаті на поживні речовини, вітаміни).</p>	<p><i>Учень :</i></p> <p>має початкові знання про потребу людського організму в поживних речовинах та вітамінах;</p> <p>називає продукти харчування,</p>	<p>Збагачення, уточнення словника новими словами–назвами складових частин продуктів харчування (поживні речовини, вітаміни) та назвами традиційних українських страв.</p>

		<p>Щоденне вживання води (під час пиття, з рідкою їжею, овочами, фруктами). Значення чистої води для здоров'я людини. Українська кухня. Традиційні українські страви.</p>	<p>багаті на поживні речовини та вітаміни (з допомогою вчителя); пояснює значення води для здоров'я людини (з допомогою вчителя); називає традиційні українські страви, розпізнає їх за назвами, розповідає, які страви вживають у родині (за запитаннями вчителя).</p>	<p>Розвиток мислення на основі формування вміння розпізнавати та називати традиційні страви української кухні. Розвиток умінь визначати органічні відчуття та правильно їх називати (відчуття голоду, спраги).</p>
3		<p>Рух і здоров'я. Фізичні вправи й спорт (легка атлетика, гімнастика, футбол, баскетбол, плавання, спортивні естафети тощо). Оздоровче значення занять фізичними вправами й спортом для фізичного розвитку та зростання школярів. Фізичні вправи – засоби профілактики різних захворювань (застудні захворювання, порушення опорно-рухового апарату), формування правильної постави. Правиль-</p>	<p><i>Учень :</i> має початкові знання про фізичні вправи та види спорту, називає їх (з допомогою вчителя); розуміє оздоровче значення занять фізичними вправами та спортом; має уявлення про профілактику різних захворювань та формування правильної постави засобами фізичних вправ; виконує фізичні вправи за наслідуванням;</p>	<p>Збагачення початкових понять та уявлень про фізичні вправи, види спорту, профілактику захворювань та формування правильної постави. Розвиток зосередженості уваги впродовж виконання фізичних вправ, гри в спортивні рухливі ігри. Формування вміння координувати власні дії з діями учасників рухливих ігор. Формування звички правильної постави на основі знань</p>

		<p>не виконання фізичних вправ – основна умова їх користі для організму.</p> <p>Вправи для збільшення росту.</p> <p>Значення свіжого повітря під час занять спортом.</p> <p>Правила поведінки у спортивному залі та на спортивному майданчику. Запобігання травматизму під час виконання фізичних вправ.</p>	<p>пояснює значення свіжого повітря під час спортивних занять;</p> <p>має уявлення про загрозу одержання травм під час спортивних занять;</p> <p>знає та дотримується правил запобігання травматизму під час спортивних занять за нагадуванням учителя.</p>	<p>про правильне виконання фізичних вправ.</p> <p>Розвиток пам'яті на основі запам'ятовування та відтворення правил поведінки під час виконання фізичних вправ та занять спортом.</p> <p>Розвиток концентрації уваги та швидкості реакції під час гри в спортивні ігри.</p>
4		<p>Здоров'я у сім'ї.</p> <p>Піклування про збереження та зміцнення здоров'я в родині. Обов'язки членів родини. Сімейні традиції щодо забезпечення здорового способу життя (виконання домашніх справ, дотримання розпорядку дня та правил особистої гігієни, спільний відпочинок та заняття фізкультурою).</p> <p>Піклування про найменших та найстарших членів родини.</p>	<p><i>Учень :</i></p> <p>знає обов'язки членів родини; наводить приклади сімейних традицій щодо забезпечення здорового способу життя; розповідає, як у родині піклуються про найменших та найстарших членів сім'ї (за малюнковою опорою).</p>	<p>Розширення уявлення про сімейні традиції щодо забезпечення здорового способу життя. Розвиток мислення та мовлення на основі формування вмінь визначати та називати обов'язки членів родини.</p> <p>Виховання позитивного ставлення до найменших та найстарших членів сім'ї.</p> <p>Виховання позитивних якостей особистості (охайності, самостійності, співчуття, доброти, взаємодопомоги).</p>

5	<p>Настрій, поведінка, звички та їх значення для здоров'я людини.</p> <p>Значення настрою для здоров'я людини, позитивні та негативні почуття (радість, сум, незадоволення, страх, щастя, задоволення, гнів, заздрість, сором, образа тощо). Уміння контролювати свої почуття, створювати гарний настрій.</p> <p>Правила спілкування з дорослими. Взаємовідносини з друзями. Правила товаришування, вибір друзів.</p> <p>Шкідливі звички – тютюнопаління, токсикоманія. Шкідливий вплив нікотину та токсичних речовин на здоров'я людини.</p>	<p><i>Учень :</i></p> <p>пояснює значення настрою для здоров'я людини (з допомогою вчителя);</p> <p>розпізнає позитивні та негативні почуття за запитаннями вчителя;</p> <p>має уявлення про необхідність вміння контролювати свої почуття, знає та дотримується правил спілкування з дорослими та товаришами; знає про шкідливий вплив тютюнопаління та токсикоманії, неприпустимість вживання нікотину та токсичних речовин;</p>	<p>Збагачення уявлення про настрій та його вплив на здоров'я людини.</p> <p>Розвиток емоційної сфери, мислення на основі формування вмінь розпізнавати і визначати позитивні та негативні почуття (радість, сум, незадоволення, страх, щастя, задоволення, гнів, заздрість, сором, образа тощо).</p> <p>Розвиток уміння контролювати свої почуття.</p> <p>Формування навичок культури спілкування зі старшими та молодшими школярами, дорослими.</p> <p>Розвиток сприймання та мислення на основі формування вмінь визначати шкідливий вплив тютюнопаління та токсикоманії.</p>
---	--	--	---

6	<p>8 Розділ II. Основи безпеки життєдіяльності.</p> <p>Безпечна поведінка у школі. Причини травматизму у школі (порушення правил поведінки у школі, бійки, небезпечні предмети, принесені з дому: гострі, ріжучі, колючі предмети, ліки, побутова хімія тощо). Правила запобігання травматизму в школі. Звернення по допомогу при травмах. Надзвичайна ситуація у школі (пожежа, аварійна ситуація, наслідки стихійного лиха). Екстрена евакуація зі школи. Правила поведінки під час евакуації. Паніка. Дії під час паніки.</p>	<p><i>Учень :</i> знає причини та правила запобігання травматизму у школі; має загальне уявлення про першу медичну допомогу при травмах; має початкове уявлення про надзвичайну ситуацію у школі, правила поведінки у разі її виникнення; дає визначення поняттю «паніка» з допомогою вчителя; розуміє значення екстреної евакуації у разі виникнення надзвичайної ситуації у школі; називає шляхи евакуації з допомогою вчителя.</p>	<p>Розвиток мислення на основі формування вмінь визначати: – причини травматизму у школі, шляхи його запобігання; – шляхи екстреної евакуації зі школи; – правила поведінки у разі виникнення надзвичайної ситуації у школі та під час евакуації. Формування загального уявлення про першу медичну допомогу при травмуванні. Формування початкового уявлення про можливі надзвичайні ситуації у школі, правила поведінки у разі їх виникнення, евакуацію. Ознайомлення з поняттям «паніка». Збагачення словникового запасу новими словами та вира-</p>
---	---	---	---

				зами (евакуація, паніка, надзвичайна та аварійна ситуації, стихійні лиха).
7		<p>Безпека пішоходів. Дорога з обмеженою оглядовістю (крутий поворот дороги; перешкоди, які заважають проглядати дорогу; активний автомобільний рух). Правила переходу дороги з обмеженою оглядовістю. Місця виїзду автомобілів із дворів, автостоянок (небезпека для пішоходів). Дорога за несприятливих умов. Недостатня видимість на дорозі (опаді, туман, сутінки, темна пора доби тощо). Дорога зі слизькою поверхнею (дощ, сніг, ожеледиця). Правила переходу вулиці за несприятливих умов. Маршрут до школи. Небезпечні місця по дорозі до школи</p>	<p><i>Учень :</i> має загальне уявлення про дорогу з обмеженою оглядовістю, дорогу за несприятливих умов; визначає правила переходу дороги з обмеженою оглядовістю, дороги за несприятливих умов (за запитаннями вчителя); розповідає про свій маршрут до школи; наводить приклади небезпечних місць по дорозі до школи, пояснює небезпеку цих місць (з допомогою вчителя).</p>	<p>Формування загального уявлення про дорогу з обмеженою оглядовістю, дорогу за несприятливих умов. Розвиток мислення та зв'язного мовлення шляхом навчання давати відповіді на запитання при визначенні правил переходу доріг з обмеженою оглядовістю та дороги за несприятливих умов. Розвиток сприймання, концентрації уваги та формування навичок визначення послідовності дій під час переходу вулиці. Конкретизація уявлень про небезпечні місця на маршруті до школи. Розвиток діяльності на основі формування умінь зосередже-</p>

		(будівельні майданчики, траншеї, канали, ями, каналізаційні люки, ремонт дороги).		ності уваги та сприймання щодо вибору безпечного маршруту від дому до школи.
8		Безпека у населеному пункті. Небезпечність ігор та розваг у дворі поблизу трансформаторних будок та ліній електропередач. Пожежонебезпечні предмети та речовини (сірники, горючі та легкозаймисті предмети). Дотримання правил поведінки з незнайомими (небезпечними) предметами.	<i>Учень :</i> має уявлення про призначення трансформаторних будок; має початкові знання про безпеку ігор поблизу трансформаторних будок та ліній електропередач; називає пожежонебезпечні предмети та речовини; розповідає про неприпустимість пустоців із пожежонебезпечними предметами (за запитаннями вчителя); знає правила поведінки з незнайомими (небезпечними) предметами.	Розширення загальних понять про безпеку ігор поблизу трансформаторних будок та ліній електропередач. Розвиток пам'яті та мовлення на основі запам'ятовування назв пожежонебезпечних предметів та речовин. Розвиток мислення та зв'язного мовлення шляхом навчання давати відповіді на запитання при визначенні правил поведінки з незнайомими (небезпечними) предметами.
9		Безпека пасажирів. Пасажири. Види громадського транспорту.	<i>Учень :</i> пояснює, хто такі пасажири; знає види громадського транс-	Формування понять про пасажирів, види громадського тра-

	<p>– наземний транспорт (автобус, тролейбус, трамвай, маршрутне таксі);</p> <p>– підземний транспорт (метро).</p> <p>Призначені місця зупинок наземного громадського транспорту (облаштування зупинок, позначення зупинок, правила очікування транспорту на зупинці, правила посадки та висадки пасажирів на зупинці).</p> <p>Правила поведінки пасажирів у салоні громадського транспорту:</p> <ul style="list-style-type: none"> – триматися за поручень; – не штовхатися, не пустувати, не розмовляти голосно в салоні; – не заважати водію; – поступатися місцем інвалідам, пасажирам з дітьми, вагітним жінкам, людям похилого віку; 	<p>порту, наводить приклади; може розповісти про види транспорту, якими користується, щоб дістатися до школи; розуміє призначення місць зупинок наземного транспорту; розповідає про облаштування зупинок наземного транспорту; пояснює правила посадки та висадки пасажирів на зупинці; дотримується правил поведінки у салоні громадського транспорту.</p>	<p>нспорту, призначені місця зупинок.</p> <p>Розвиток зв'язного мовлення на основі навчання давати відповіді на запитання про види транспорту, якими користується, та правила посадки та висадки пасажирів.</p> <p>Розвиток образної пам'яті на основі вивчення облаштування зупинок наземного транспорту.</p> <p>Виховання організованості та дисциплінованості.</p>
--	---	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – готуватися до виходу заздалегідь; – не перешкоджати зачиненню дверей, не спиратися на них; – не висовуватись з вікон; – не стрибати з транспорту, що рухається. 		
10	<p>Безпека вдома. Правила користування водопровідною мережею. Пошкодження водомережі. Небезпека від води. Правила поведінки при пошкодженні водомережі (перекрити кран, вимкнути електрику, повідомити дорослим). Небезпека від газу. Заборона щодо самостійного користування газом. Правила користування газовою плитою (не залишати ввімкнену плиту без нагляду, перевіряти, чи закриті крани,</p>	<p><i>Учень :</i> має початкові знання про безпеку від води, газу; називає правила безпечного користування водою та газом; знає: – правила поведінки при пошкодженні водомережі та коли відчувається запах газу; – правила користування газовою плитою.</p>	<p>Формування початкового уявлення про користування водопровідною мережею та газом. Розвиток сприймання та мислення на основі формування вміння визначати небезпеку при пошкодженні водомережі та коли відчувається запах газу. Розвиток зорової пам'яті на основі запам'ятовування телефонів аварійної служби та служби газу. Виховання особистісних якостей (уважності, обережності, спостережливості).</p>

	<p>регулярно провітрювати кухню).</p> <p>Правила поведінки, коли відчувається запах газу в приміщенні:</p> <ul style="list-style-type: none"> – перевірити, чи закриті крани; – не вмикати світло та електроприлади; – не запалювати сірники; – негайно відкрити вікно. 		
11	<p>Особиста безпека.</p> <p>Правила поведінки при зустрічі з незнайомими людьми на вулиці. Небезпечні знайомства. Відмова від пропозицій незнайомців погуляти, покататися в машині. Небезпека запрошення додому незнайомих або малознайомих людей за відсутності батьків. Небезпечні зустрічі з незнайомцями у під'їзді.</p>	<p><i>Учень :</i></p> <p>має уявлення про небезпечні знайомства та небезпечні зустрічі з незнайомцями на вулиці, у під'їзді, у ліфті; знає правила поведінки при зустрічі з незнайомими людьми на вулиці, у під'їзді; пояснює небезпеку пропозицій незнайомців, запрошення додому незнайомих людей (за запитаннями вчителя);</p>	<p>Формування елементів самостійності в діяльності на основі визначення правил поведінки при зустрічі з незнайомими людьми (на вулиці, у під'їзді, у ліфті).</p> <p>Розвиток мислення на основі формування вмінь аналізувати та визначати небезпеку пропозицій незнайомців.</p> <p>Розвиток пам'яті та мовлення</p>

	<p>Ліфт. Правила безпечного користування ліфтом:</p> <ul style="list-style-type: none"> – не заходити у ліфт із незнайомцями; – перевірити наявність кабіни ліфта; – не перевантажувати ліфт; – не намагатися вийти з кабіни, якщо ліфт застряг. 	розповідає про правила безпечного користування ліфтом (за малюнковою опорою).	на основі засвоєння правил користування ліфтом.
12	<p>Розділ III. Довкілля.</p> <p>Природні стихійні лиха. Поняття про стихійні природні лиха. Гроза, снігопад, ожеледиця, повінь. Гроза (грим, блискавка, вітер, дощ). Небезпечність грози для людини. Правила безпечної поведінки під час грози вдома, на вулиці, у лісі, у полі, у воді. Снігопад, ожеледиця. Правила безпечної поведінки під</p>	<p><i>Учень :</i> володіє початковими уявленнями про природні стихійні лиха; називає ознаки грози, снігопаду, ожеледиці, повені; визначає місця, де найчастіше буває повінь, та розповідає про її наслідки (за малюнковою опорою); називає правила безпечної поведінки під час грози, снігопа-</p>	<p>Формування початкових уявлень про природні стихійні лиха. Розвиток сприймання ознак грози, снігопаду, ожеледиці, повені. Розвиток мислення на основі виявлення причинно-наслідкових зв'язків між природними стихійними лихами та їх наслідками.</p>

	<p>час снігопаду на вулиці. Правила безпечного пересування вулицею та переходу дороги при час ожеледиці.</p> <p>Повінь. Місця, де найчастіше буває повінь (населені пункти, розташовані біля річок). Наслідки повені.</p> <p>Евакуація людей під час повені. Попередження про початок евакуації. Допомога рятувальних служб.</p>	<p>ду, ожеледиці, повені (з допомогою вчителя);</p> <p>має уявлення про евакуацію людей під час стихійних лих; знає про існування рятувальних служб.</p>	<p>Збагачення словникового запасу назвами погодних явищ (гроза, грім, блискавка, снігопад, ожеледиця, повінь тощо).</p> <p>Розширення уявлення про евакуацію людей та роботу рятувальних служб.</p>
13	<p>Аварійні ситуації.</p> <p>Поняття аварії (надзвичайні ситуації, спричинені діяльністю людини).</p> <p>Види аварійних ситуацій (аварії на підприємствах, автомобільні, на водному транспорті, авіаційні, залізничні).</p> <p>Автомобільні аварії – загроза для життя і здоров'я людини. Причини автомобільних аварій (грубі порушення правил</p>	<p><i>Учень :</i></p> <p>має початкове уявлення про аварійні ситуації; називає види аварійних ситуацій (за запитаннями вчителя); визначає причини та правила запобігання автомобільним аваріям (з допомогою вчителя); знає про допомогу рятувальних служб.</p>	<p>Формування початкових понять про аварійні ситуації.</p> <p>Розвиток мислення на основі формування вмінь аналізувати та визначати причини аварій.</p> <p>Розвиток пам'яті на основі запам'ятовування видів аварійних ситуацій, правил поведінки під час аварії.</p>

		<p>руху водіями та пішоходами). Виконання правил дорожнього руху – запобігання автомобільним аваріям.</p> <p>Допомога рятувальних служб (міліція, швидка медична допомога, пожежна охорона).</p> <p>Правила поведінки під час аварійної ситуації, виконання рекомендацій рятувальників.</p>		
--	--	---	--	--

4 клас

17,5 годин на рік (0,5 годин на тиждень)

Пор. №	К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	7,5	<p>Розділ І. Людина і здоров'я.</p> <p>Здоров'я і хвороби. Інфекційні захворювання: – інфекційні хвороби (ангіна, грип, вітрянка, свинка тощо).</p>	<p><i>Учень :</i> знає про інфекційні захворювання; називає види інфекційних за-</p>	<p>Уточнення уявлень про інфекційні захворювання. Розвиток мислення та мовлення на основі формування вмінь визначати шляхи по-</p>

	<p>– шлунково-кишкові інфекції (дизентерія, сальмонельоз тощо).</p> <p>– глистні хвороби (глисти).</p> <p>Збудники інфекційних хвороб (бактерії, віруси, паразити).</p> <p>Шляхи поширення інфекційних захворювань:</p> <p>– від хворої людини (через повітря (при чиханні, кашлі) або при користуванні спільними іграшками, посудом, білизною);</p> <p>– від тварин;</p> <p>– через питну воду.</p> <p>Правила запобігання інфекційним хворобам:</p> <p>– дотримання правил гігієни;</p> <p>– дотримання карантину;</p> <p>– щеплення.</p> <p>Особливо небезпечна хвороба СНІД. Шляхи зараження ВІЛ-інфекцією (через кров, ушкоджену шкіру чи слизову оболонку).</p>	<p>хворювань, наводить приклади інфекційних хвороб;</p> <p>має уявлення по збудників та шляхи поширення інфекційних хвороб;</p> <p>розповідає правила запобігання інфекційним хворобам;</p> <p>має початкове уявлення по СНІД та шляхи зараження ВІЛ-інфекцією;</p> <p>знає про неприпустимість ігор із використаними шприцами та голками;</p> <p>дотримується елементарних правил запобігання інфекційним хворобам;</p> <p>наводить приклади медичних закладів.</p>	<p>ширення інфекційних захворювань.</p> <p>Збагачення словника назвами інфекційних хвороб.</p> <p>Розвиток пам'яті на основі запам'ятовування правил запобігання інфекціям.</p> <p>Формування початкового уявлення по СНІД та шляхи зараження ВІЛ-інфекцією.</p> <p>Формування понять про медичні заклади України.</p>
--	---	--	--

	<p>Небезпечність ігор із використаними шприцами та голками.</p> <p>Медичні заклади України:</p> <ul style="list-style-type: none"> – кабінет лікаря у школі; – поліклініка; – служба швидкої медичної допомоги; – лікарня; – санаторій. 		
2	<p>Здоров'я і харчування.</p> <p>Харчові отруєння та їх причини.</p> <p>Ознаки неякісного стану продуктів харчування (неприємний запах та вигляд продуктів, порушення цілісності упаковки).</p> <p>Правила запобігання харчовим отруєнням:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вживання свіжої та якісної їжі; – визначення придатності про- 	<p><i>Учень :</i></p> <p>має початкові знання про харчові отруєння, їх ознаки; називає правила запобігання харчовим отруєнням та отруєнням грибами (з допомогою вчителя); визначає ознаки неякісного стану продуктів харчування (за запитаннями вчителя); дотримується елементарних правил запобігання харчовим отруєнням;</p>	<p>Формування понять про харчові отруєння та отруєння грибами.</p> <p>Розвиток мислення на основі формування вмінь визначати ознаки неякісного стану продуктів харчування.</p> <p>Розвиток мовлення на основі засвоєння правил запобігання харчовим отруєнням та отруєнням грибами.</p>

	<p>дуктів, які купують у магазині (перевірка цілісності упаковки, дати виготовлення та терміну зберігання продуктів);</p> <ul style="list-style-type: none"> – дотримання правил підготовки продуктів до вживання; – дотримання правил зберігання продуктів харчування. <p>Запобігання отруєнню грибами. Ознаки харчових отруень.</p>		
3	<p>Рух і здоров'я. Рух людини за допомогою м'язів. Робота м'язів рук та ніг (види рухів). Сила м'язів. Необхідність занять фізичними вправами для збільшення й зміцнення м'язів. Тренування сили м'язів за допомогою спеціальних вправ. Правила тренування сили м'язів (ступове збільшення навантаження). Комплекси вправ для зміцнення м'язів.</p>	<p><i>Учень :</i> має початкове уявлення про м'язи, силу м'язів; розрізняє види рухів, які виконуються за допомогою м'язів рук або ніг; виконує тренувальні вправи для зміцнення м'язів та формування правильної постави (за наслідуванням); знає ознаки правильної постави, називає їх; здійснює контроль за прави-</p>	<p>Формування початкових уявлень про м'язи, силу м'язів. Розвиток мислення на основі встановлення причинно-наслідкових зв'язків між дією м'язів рук або ніг та видами рухів. Формування звички правильної постави. Виховання уважності, організованості. Розвиток уміння виконувати комплекси вправ для зміц-</p>

	<p>Формування правильної постанти. Шкідливі звички, які негативно впливають на формування постанти. Ознаки правильної постанти (пряме положення голови, спини, розвернуті плечі, втягнутий живіт). Спеціальні вправи для формування правильної постанти.</p>	<p>льністю своєї постанти за нагадуванням учителя (вихователя); розповідає про шкідливі звички, які негативно впливають на формування правильної постанти, та необхідність їх своєчасного усунування.</p>	<p>нення м'язів та формування правильної постанти.</p>
4	<p>Здоров'я у сім'ї. Доброзичливі та турботливі стосунки між членами родини. Поради, допомога, підтримка рідних. Піклування про всіх членів сім'ї. Що робити, якщо хтось із членів родини захворів? – виявити співчуття та увагу до хворого, надати допомогу; – зателефонувати рідним на роботу; – викликати «швидку медичну допомогу»;</p>	<p><i>Учень :</i> наводить приклади доброзичливих та турботливих стосунків між членами родини; розповідає про випадки допомоги та підтримки рідних, наводить приклади корисних порад батьків (за запитаннями вчителя); визначає свої дії у разі, коли хтось із родини захворів; знає службові телефони батьків та телефон швидкої медичної допомоги; вміє звертатися по допомогу</p>	<p>Формування уявлення про значення сім'ї як джерела підтримки та допомоги для кожного її члена. Розвиток мислення на основі формування вмінь визначати правильні дії у разі хвороби членів сім'ї. Розвиток пам'яті на основі запам'ятовування службових телефонів батьків та телефону швидкої медичної допомоги. Виховання доброзичливості, співчуття, позитивного ставлення до членів родини.</p>

		– звернутися за порадою та допомогою до сусідів.	(до сусідів);	Розвиток зв’язного мовлення на основі навчання звертатися по допомогу (виклик швидкої медичної допомоги).
5		<p>Настрій, поведінка, звички та їх значення для здоров’я людини.</p> <p>Тютюнопаління та вживання алкоголю. Шкідливий вплив тютюнового диму та алкоголю на дитячий організм. Отруєння алкоголем.</p> <p>Токсикоманія. Токсичні речовини. Наслідки вживання токсичних речовин.</p> <p>Вживання наркотичних речовин. Руйнівна сила наркотиків.</p> <p>Виникнення стійкої залежності від тютюну, алкоголю, токсичних та наркотичних речовин, складність лікування.</p> <p>Як протистояти пропозиціям щодо тютюнопаління, вживан-</p>	<p><i>Учень :</i></p> <p>знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – про шкідливий вплив тютюнопаління, алкоголю, токсикоманії та наркоманії на організм людини; – про виникнення залежності від тютюну, алкоголю, токсичних та наркотичних речовин, неприпустимість їх вживання; – про складність лікування алкоголізму, токсикоманії та наркоманії; <p>визначає способи протистояти небезпечним пропозиціям (з допомогою вчителя);</p> <p>знає та дотримується правил поведінки в громадських місцях, на вулиці, у транспорті;</p>	<p>Формування уявлення про тютюнопаління, вживання алкоголю, токсичних та наркотичних речовин.</p> <p>Розвиток сприймання та мислення на основі формування вмінь визначати шкідливий вплив та наслідки вживання алкоголю, токсичних та наркотичних речовин, тютюнопаління на здоров’я людини.</p> <p>Формування навичок культури спілкування з дорослими, ввічливої поведінки в громадських місцях.</p>

		<p>ня алкоголю, токсичних та наркотичних речовин. Правила поведінки в громадських місцях. Як себе поводити у школі, бібліотеці, магазині, лікарні, аптеці, театрі тощо). Правила поведінки на вулиці, у транспорті. Правила ввічливої поведінки при спілкуванні з дорослими.</p>	<p>називає правила ввічливої поведінки при спілкуванні з дорослими.</p>	
6	6	<p>Розділ II. Основи безпеки життєдіяльності.</p> <p>Безпечна поведінка в школі. Конфлікт. Виникнення конфліктної ситуації в учнівському колективі. Причини виникнення конфлікту та способи його уникнення. Вирішення конфлікту без застосування фізичної сили. Бійка – причина травматизму. Поведінка у випадку вимагання з боку старших школярів.</p>	<p><i>Учень :</i> має уявлення про конфлікт; визначає причини виникнення конфлікту, способи його уникання (з допомогою вчителя); розуміє небезпеку бійок; розповідає правила поведінки у випадках вимагання (за допомогою вчителя).</p>	<p>Формування уявлення про конфлікт. Розвиток мислення на основі формування вмінь визначати причини та способи уникання конфліктної ситуації в учнівському колективі. Формування комунікативних навичок.</p>

7	<p>Безпека пішоходів. Односторонній, двосторонній дорожній рух. Розділова смуга, її призначення. Правила переходу дороги з одностороннім рухом. Правила переходу дороги з двостороннім рухом. Перехрестя (регульовані й нерегульовані). Типи перехресть (тристоронні, чотиристоронні, складні). Правила безпечного переходу перехресть. Попереджувальні звукові та світлові сигнали автомобілів. Що означають світлові покажчики повороту. Спеціальні машини (машини швидкої медичної допомоги, міліцейські, пожежної служби, аварійної служби газу). Проблісковий маячок та звуковий сигнал спеціальних машин. Право проїзду службових машин на червоне світло.</p>	<p><i>Учень :</i> розповідає про односторонній та двосторонній дорожній рух, розділову смугу та її призначення; знає та дотримується правил переходу дороги з одностороннім та двостороннім рухом; знає, що таке перехрестя, наводить приклади видів та типів перехресть (за малюнковою опорою); має уявлення про попереджувальні звукові та світлові сигнали автомобілів; розрізняє спеціальні машини, громадський транспорт та приватні автомобілі; наводить приклади службових машин; знає правила поведінки пішохода під час проїзду службових машин.</p>	<p>Розширення уявлення про дорожній рух, розділову смугу, перехрестя, попереджувальні сигнали автомобілів. Розвиток концентрації уваги та формування навичок визначення послідовності дій під час переходу дороги з одностороннім та двостороннім рухом. Розвиток мислення на основі формування навичок розрізняти спеціальні машини, громадський транспорт та приватні автомобілі. Збагачення словникового запасу назвами спеціальних машин (машини швидкої медичної допомоги, міліцейські, пожежної служби, аварійної служби газу). Розвиток пам'яті на основі вивчення правил поведінки пішохода під час проїзду службових машин.</p>
---	--	--	--

		Поведінка пішохода під час проїзду спеціальних машин.		Виховання особистісних якостей: уважності, спостережливості, обережності.
8		<p>Безпека у населеному пункті. Вибухонебезпечні предмети (аерозольні балончики, петарди, ракетниці тощо). Застережні написи («Берегти від вогню!», «Не проколювати після використання!», «Не розпилювати поблизу відкритого вогню!» тощо) та застережні знаки («легкозаймиста речовина», «вибухова речовина», «отруйна речовина»).</p> <p>Вибухівки (бомби, гранати, міни, патрони, снаряди). Місця небезпечних знахідок (поле, яр, ліс, котлован на будівництві).</p> <p>Правила поведінки за умов небезпечної знахідки. Попередження про небезпечну знахідку дорослих.</p>	<p><i>Учень :</i></p> <p>наводить приклади вибухонебезпечних предметів; знає про позначення вибухонебезпечних предметів, називає їх за малюнковою опорою; має початкові знання про вибухівки; називає можливі місця небезпечних знахідок (з допомогою вчителя); пояснює необхідність дотримання правил поведінки за умов небезпечної знахідки (за запитаннями вчителя); знає про необхідність попередження дорослих.</p>	<p>Розширення понять про вибухонебезпечні предмети, вибухівки та їх позначення. Розвиток пам'яті та мовлення на основі запам'ятовування назв вибухонебезпечних предметів та вибухівок.</p> <p>Розвиток мислення та зв'язного мовлення шляхом навчання давати відповіді на запитання при визначенні правил поведінки за умов небезпечної знахідки.</p> <p>Виховання спостережливості та обережності.</p>

9	<p>Безпека пасажирів. Підземний транспорт – метрополітен (метро). Правила користування метрополітеном. Станція метро (двері, ескалатор, східці, платформа, турнікет). Правила безпечної поведінки на ескалаторі, на платформі під час очікування поїзда. Правила посадки та висадки пасажирів. Допомога чергових по станції метро. Правила безпечної поведінки у салоні поїзда.</p>	<p><i>Учень :</i> має знання про підземний транспорт, називає його; розповідає про станцію метро (за малюнковою опорою); використовує слова «метрополітен», «метро», «ескалатор», «платформа», «турнікет»; називає правила поведінки пасажирів метрополітену.</p>	<p>Розширення понять про громадський транспорт (метрополітен). Розвиток образної пам'яті на основі вивчення облаштування станції метро. Розвиток мовлення на основі засвоєння нових слів (метрополітен, ескалатор, платформа, турнікет). Виховання організованості та дисциплінованості.</p>
10	<p>Безпека вдома. Небезпечні ситуації, пов'язані з пошкодженням електричної мережі (коротке замикання, загорання або пошкодження електропроводки, несправна розетка, оголені дроти). Причини пошкодження електромережі (користування несп-</p>	<p><i>Учень :</i> має уявлення про небезпеку, пов'язану з пошкодженням електричної мережі; називає причини пошкодження електромережі (з допомогою вчителя); називає правила поведінки у випадках пошкодження елект-</p>	<p>Розвиток сприймання та мислення на основі формування вміння визначати небезпеку при пошкодженні електричної мережі. Виховання особистісних якостей (уважності, обережності, спостережливості).</p>

	<p>равними електроприладами, вмикання одночасно багатьох електроприладів в одну розетку тощо).</p> <p>Правила поведінки у випадку появи електричної іскри, запаху горілої гуми, диму, полум'я:</p> <ul style="list-style-type: none">– негайно повідомити дорослих;– вимкнути електрику (якщо можливо);– у жодному разі не можна заливати електричні прилади чи дроти водою. <p>Вимкнення електричного світла. Уміння орієнтуватися у темряві (знання розташування кімнат, кухні, ванни, знання розташування меблів). Джерело світла, яким можна користуватися у разі вимкнення електрики (ліхтарик). Небезпека користування джерела-</p>	<p>ромережі (за запитаннями вчителя);</p> <p>знає правила поведінки у випадках вимкнення електричного світла;</p> <p>пояснює небезпеку користування джерелами відкритого вогню (з допомогою вчителя).</p>	<p>Розвиток пам'яті при засвоєнні правил поведінки у випадках вимкнення електричного світла.</p> <p>Формування вмінь координації рухів та орієнтування у темряві.</p>
--	---	---	---

		ми відкритого вогню (сірники, свічка, газова лампа).		
11		<p>Особиста безпека. Ключі від житла, правила їх зберігання. Правила поведінки у разі втрати ключів від житла. Самостійні прогулянки у незнайомих місцях у пізній час. Небезпека нападу зловмисників. Правила поведінки у разі переслідування та загрози нападу зловмисників.</p>	<p><i>Учень :</i> називає правила зберігання ключів від житла; розповідає про правила поведінки у разі втрати ключів від житла; знає про небезпеку самостійних прогулянок у пізній час та небезпеку нападу зловмисників; розповідає про правила поведінки у разі переслідування та загрози нападу зловмисників (за запитаннями вчителя);</p>	<p>Розвиток мислення на основі формування вмінь визначати дії у разі втрати ключів від житла. Формування уявлення про небезпеку самостійної прогулянки у пізній час та небезпеку нападу зловмисників. Формування елементів самостійності в діяльності на основі визначення правил поведінки у разі переслідування та загрози нападу зловмисників.</p>
12		<p>Розділ III. Довкілля.</p> <p>Природні стихійні лиха. Землетрус, буря, шторм. Землетрус. Причини землетрусів, їх сила. Місцевість, де</p>	<p><i>Учень :</i> володіє початковими знаннями про природні стихійні лиха, називає їх;</p>	<p>Збагачення початкових понять про природні стихійні лиха.</p>

	<p>найчастіше виникають землетруси. Руйнівні наслідки під час сильних землетрусів. Передбачення землетрусів за допомогою спеціальних приладів або спостерігаючи за поведінкою тварин. Попередження про наближення землетрусу. Правила безпечної поведінки під час землетрусу вдома, у школі, на вулиці. Небезпечні місця під час землетрусу.</p> <p>Паніка та її негативні наслідки. Правила поведінки, які дозволяють уникнути паніки. Шкода яку завдає буря природі та людині. Попередження про наближення бурі. Підготовка людини до бурі. Правила безпечної поведінки під час бурі вдома, на вулиці, у полі, у лісі.</p> <p>Шторм. Сила шторму, небез-</p>	<p>називає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – місця, де найчастіше виникають землетруси (з допомогою вчителя); – руйнівні наслідки та шкоду, які стихійні лиха наносять природі та людині (за малюнковою опорою); <p>знає про наявність попередження щодо наближення стихійного лиха;</p> <p>розповідає про основні правила безпечної поведінки під час стихійного лиха (за малюнковою опорою);</p> <p>має початкові уявлення про паніку та її негативні наслідки;</p> <p>наводить приклади природних стихійних лих, які характерні для місця проживання учнів;</p> <p>має уявлення про рятувальні служби та евакуацію людей;</p>	<p>Розвиток сприймання ознак землетрусу, бурі, шторму.</p> <p>Розвиток мислення на основі виявлення причинно-наслідкових зв'язків між природними стихійними лихами та їх руйнівними наслідками.</p> <p>Збагачення словникового запасу назвами природних стихійних лих (землетрус, буря, шторм).</p> <p>Розширення уявлення про паніку, евакуацію людей та роботу рятувальних служб.</p>
--	--	--	---

		<p>пека під час шторму. Штормове попередження. Правила безпечної поведінки під час шторму.</p> <p>Стихійні лиха, які характерні для місця проживання учнів. Правила захисту від стихійних лих у даній місцевості. Допомога рятувальних служб. Евакуація людей.</p>		
13		<p>Аварійні ситуації.</p> <p>Аварії на підприємствах (пожежі, вибухи, хімічні та радіаційні аварії). Вплив наслідків аварійних ситуацій на здоров'я людини.</p> <p>Допомога рятувальних служб, міліції, пожежної охорони, медичної служби, аварійної служби газу. Виконання рекомендацій рятувальних служб.</p> <p>Правила поведінки під час аварії.</p>	<p><i>Учень :</i></p> <p>має початкові уявлення про аварії на підприємствах та вплив наслідків аварійних ситуацій на здоров'я людини; знає про існування рятувальних служб та їх допомогу; розуміє необхідність дотримання рекомендацій рятувальників; розповідає про правила поведінки під час аварії (з допомогою вчителя);</p>	<p>Формування початкових понять про аварійні ситуації на підприємствах, наслідків аварійних ситуацій на здоров'я людини.</p> <p>Розвиток пам'яті на основі запам'ятовування видів аварійних ситуацій на підприємствах (пожежі, вибухи, хімічні та радіаційні аварії), правил поведінки під час аварії.</p>

	<p>Паніка, запобігання проявам паніки.</p> <p>Підприємства, розташовані поблизу місця проживання учнів.</p>	<p>має уявлення про паніку та шляхи її запобігання;</p> <p>називає підприємства, розташовані поблизу місця проживання учнів.</p>	
--	---	--	--

Програми підготували:

Я і Україна

Сак Т.В., кандидат психологічних наук, ст. науковий співробітник, завідувач лабораторією інтенсивної педагогічної корекції Інституту спеціальної педагогіки АПН України

Літвінова В.В., науковий співробітник лабораторії сурдопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки АПН України

Литовченко С.В., науковий співробітник лабораторії сурдопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки АПН України

Образотворче мистецтво

Літвінова В.В., науковий співробітник лабораторії сурдопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки АПН України

Свид С.П., Інститут проблем виховання АПН України

Трудове навчання

Мартинюк М.В., заступник директора з навчально-виховної роботи Підкамінської спецшколи-інтернату для дітей зі зниженим слухом (Львівська обл.)

Федунець Г.П., вчитель поч. кл. вищої категорії Підкамінської спецшколи-інтернату для дітей зі зниженим слухом (Львівська обл.)

Дерев'яно Н.І., вчитель поч. кл. Підкамінської спецшколи-інтернату для дітей зі зниженим слухом (Львівська обл.)

Фізична культура

Шермет Б.Г., кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дефектології та фізичної реабілітації Інституту фізичної культури та реабілітації Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського

Форостян О.І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спорту Інституту фізичної культури та реабілітації Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського

Леций Н.П., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дефектології та фізичної реабілітації факультету фізичного виховання Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського

Кучеренко Г.В., викладач кафедри гімнастики Інституту фізичної культури та реабілітації Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського

Малій В. М., директор спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату № 91 I-III ступенів для глухих дітей, м. Одеса

Основи здоров'я

Якобчук Євгенія Леонідівна, мол. науковий співробітник лабораторії олігофренопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки АПН України

Навчально-практичне видання

Програми для 2–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів для дітей зі зниженим слухом. Частина 2.

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено.

Редактори: *І.О. Нізельська,*
Ю.І. Колеснікова
Т.Ю. Яремчук

Підписано до друку 28.09.2006 р.
Формат 84x108/32. Друк офсетний. Папір газетний.
Гарнітура «Шкільна».
Ум. друк. арк. 11,34. Обл.-вид. арк. 5,50.
Наклад 300 прим.

ТОВ «Видавництво «Неопалима купина».
Україна, м. Київ, вул. Банкова, 2
Свідоцтво серія ДК № 855 від 18.03.2002 р.

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток
